Den uforbederlige bibliotekar
Niels Jensen

Folkets Almanak

Udkom fra 1875-1972 med indhold gældende for det kommende år.

Om almanakken på: https://danskforfatterleksikon.dk/1850tit/0063/sknr63737.htm

Udarbejdet af Niels Jensen

Sammenligningstabel imellem evropæiske Mile.

Mile.	Norske.	Svenske.	Danske.	Geografiske.	Engelske.	Russiske (Werst).	Franske (Kilometer).
Norske........	1,000	1,057	1,499	1,523	7,021	10,589	11,299
Svenske.......	0,948	1,000	1,419	1,441	6,644	10,019	10,692
Danske	0,667	0,705	1,000	1,016	4,682	7,078	7,536
Geografiske ...	0,657	0,694	0,985	1,000	4,610	6,953	7,420
Engelske......	0,142	0,151	0,213	0,217	1,000	1,508	1,609
Russiske (Werst).	0,094	0,100	0,142	0,144	0,663	1,000	1,067
Franske(Kilometer)	0,088	0,094	0,133	0,135	0,621	0,937	1,000

Omsætning af danske Pund i fremmede Pund og omvendt.

Danmark, Tyskland.	England, Nordamerika	Kilogram.	Østerrig: Wiener Pfund.	Preussen: Kölner Pfund.	Rusland.	Sverige.	Norge.	Grækenland: Mine.
1	1,10	0,50	0,89	1,07	1,22	1,18	1,00	0,33
0,91	1	0,45	0,81	0,97	1,11	1,07	0,91	0,30
2,00	2,21	1	1,79	2,14	2,44	2 35	2,01	0,67
1,12	1,23	0,56	1	1,20	1.37	1,32	1,12	0.37
0,94	1,03	0,47	0,84	1	1,14	1,10	0,94	0,31
0,82	0,90	0,41	0,73	0,88	1	0,96	0,82	0,27
0,85	0,94	0,43	0,76	0,91	1,04	1	0.85	0,28
1,00	1,10	0,50	0.89	1,07	1,22	1,17	1	0,33
3,00	3,31	1,50	2,68	3,21	3,66	3.53	3,01	1

Omsætning af dansk Maal for flydende Varer i fremmed Maal og omvendt.

Danmark: Pot.	Sverige: Kanna.	Baden og Schweiz: Masskanne.	Baiern: Masskanne.	England: Imp.-Gallon.	Frankrig: Liter.	Østerrig: Mass.	Preussen: Quart.	Sachsen: Kanne.
1	0,37	0,64	0,90	0,21	0,97	0,68	0,84	1,03
2,71	1	1,74	2,45	0,58	2,62	1,85	2,29	2,80
1,55	0,57	1	1,40	0,33	1,50	1,06	1,31	1,60
1,11	0,41	0,71	1	0,24	1,07	0,76	0,93	1,14
4,70	1,74	3,03	4,25	1	4 54	3.21	3,97	4,86
1.04	0,38	0,67	0,94	0,22	1	0,71	0,87	1,07
1,46	0,54	0,94	1,32	0,31	1,41	1	1,24	1,51
1,19	0,44	0,76	1,07	0,25	1,15	0,81	1	1,22
0,97	0,36	0,62	0,88	0,21	0,94	0,66	0,82	1

„Den forgyldte Vindrue" og „Den tapre Landsoldat".

En Rejseerindring af **Holger Drachmann.**

Med Tegninger af Carl Thomsen.

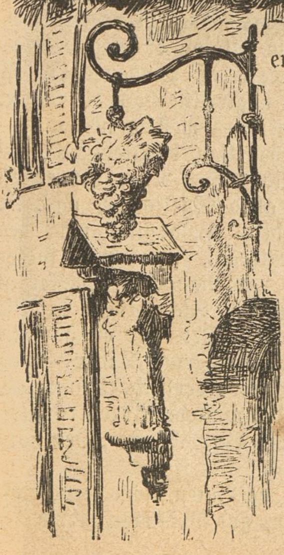

en lille By hed — det er nu det samme, hvad den hed — men den laa i Nærheden af Wien, havde sine to Kirker, sin Kur=anstalt for gigtsvage, sine Svovl=bade, og sit Theater.

Om Vinteren gik Byens raske Indbyggere i Theatret; om Sommeren gik baade de raske og de svagelige Mennesker i Theatret. Men da Kurgjæsterne helst skulde være i frisk Luft, saa var Skueplads og Tilskuerrum om Sommeren under aaben Himmel, indrettet i den saakaldte „Arena", der igjen laa i Kur=Parken, lige under den kratbevoxede Klippe.

Det mindede i en Fart om et romersk eller græsk Amfitheater.

At det var sammentømret af Brædder — i Steden for udhugget i Klippen — det kom jo ingen ved. Byen levede af Kurgjæster, Kurgjæsterne kom kun om Sommeren, de morede sig her i „Arenaen“ — men om Vinteren morede de faste Indbyggere sig i det „faste“ Theater, som var en pæn lille grundmuret Bygning, hvori baade Tilskuere og Skuespillere kunde faa sig den nydeligste Forkølelse, man kunde ønske sig.

Men hvad gjorde det? — al den Stund Scenens Kunstnere om Sommeren var vante til at spille under aaben Himmel, og Byens Befolkning havde en rodfæstet Tro paa Svovlbadenes Kraft til at helbrede baade Gigt og Rheumatisme. Man tog det hele — som man i Østerrig tager alt — paa en gemytlig Maade. Naar det om Sommeren regnede ned paa Arenaen, saa glædede man sig ved den Tanke, at man om Vinteren havde Tag over Hovedet. Og naar man om Vinteren frøs i Logerne eller Parkettet i det faste Theater, saa opvarmedes man ved Mindet om, hvorledes man i Juli Maaned kunde sidde og svede ganske stille paa Arenaens amfitheatralske Bænke.

Bare gemytligt! Hvorfor i al Verden ikke lade Regn og Solskin, gode Tider og daarlige Tider, Sundhed eller Svagelighed vexle omkap med alle andre Ting i Tilværelsen? Vi er Østerrigere, glade Mennesker, omgængelige Folk, sorgløse Naturer. Vi kan ikke forandre Verdens Gang, vi er ikke Begivenhedernes Herrer, men den rette Filosofi er maaske den, ikke at lade sig altfor meget anfægte af Tingenes Op og Ned. Vi bilder os ikke ind at være nogle Allerhelvedes Karle, som disse umedgjørlige Preussere, der — mellem os sagt — falder os for Brystet med deres ubehagelige, broutende Maade at tale om Fortid, Nutid og Fremtid paa. Naar der er en Preusser imellem os, saa bliver der altid Spektakler, og . . . Nok sagt: under denne Gemytlighedens Belysning maa den lille Erindring ses. Byen var theatergal, som man kalder det; og da der i det hele taget ikke var mange Mennesker at omgaas, saa omgikkes man Skuespillerne. Man lavede en lille Klub, som kaldte sig „Svovlbrødrene“. Det var en gammel Institution — maaske endogsaa fra Romernes Tider — og den optog i sin ærværdige Midte baade de vexlende Kunstnere, der spillede i Arenaen, og de faste, der spillede Aaret rundt.

Denne Klub havde sine Møder i Værtshuset „Den forgyldte Vindrue“.

Det var en fortræffelig Drue; og Vinen, som serveredes der, var ikke mindre fortræffelig: ren, god Vöslauer, udmærket

Gumpoldskirchner, baade rød og hvid, men særlig var der denne mørkerøde, næsten sorte Satan, som hed Goldäcker og som i Grunden var Ophavsmanden til det hele Optrin.

Thi man skal jo altid have et Ophav at skyde Skylden paa.

Og saa er det, at jeg skulde forestille Lokalet og Gjæsterne.

I et gammelt Hus — selvfølgelig med et Madonnabilled ud til Gaden — var der en aflang, meget aflang Have, ikke stort andet end en snever Gang, beplantet med tre udgaaede Kastanietræer og fem grønmalede Gaskandelabrer. I en Sidebygning ud mod denne Gang laa Lokalet.

Det var paa tre eller fire Fag Vinduer, og der var saa lavt til Loftet, at en nogenlunde velvoxen fremmed naturlovmæssig maatte støde Panden mod det sværtede Gibsdække, naar han i Iver rejste sig paa Tæerne, for at tage til Gjenmæle mod — ja f. Ex. mod en Uartighed eller en Taktløshed.

Ikke saaledes at forstaa, at disse elskværdige Svovlbrødre, eller de ikke mindre elskværdige Skuespillere plejede at være enten uartige eller taktløse. Det var ikke Tilfældet; og allermindst var de det imod en fremmed, der tilhørte en lille Nation, som nogle iblandt dem dunkelt mindedes, at Østerrig engang havde været i Kast med. Der var løbet meget Vand i Stranden siden den Tid. Østerrig havde været i Kast med en langt farligere og betydeligere Modstander — nemlig med sin gamle „trofaste“ Kammerat Preussen. Og denne trofaste Forbundsfælle havde givet sin sorgløse Ven nogle slemme Klaps . . . oprigtig talt: selv de sorgløse Østerrigere kunde mindes disse Klaps, og det var alt i alt en Anbefaling at tilhøre den lille tapre danske Nation, medens det derimod slet ikke var saa grumme stor en Anbefaling at tilhøre den mægtige Nabostat.

I Lokalet var der et Klaver — altid skulde der spilles og synges — og der var nogle lange Borde og nogle smaa Borde; og der var altfor mange Gasblus og altfor megen Tobaksrøg. Men hvis En havde foreslaaet Klubben at flytte hen et andet Sted, saa er det for det første ikke sikkert, at der havde været et bedre Sted at finde; og desuden — Østerrigerne er et trofast Folkefærd, trods alt hvad der tales om deres lette Sind.

Naar nu Klokken var saadan lidt over de Ni, saa var Theatret forbi — thi man begyndte tidligt — og saa samledes Svovlbrødrene, tykkere og tyndere Borgere, nogle med deres

Ægtefæller, saaledes som den lille, fortræffelige Doktor, hvis Ægtehalvdel ikke var saa meget tynd endda. Og hun sang de saakaldte Kärntner=Viser, og Værterne, de to Brødre, sang dem, og alle var mere og mindre musikalske; og naar saa Skuespillerne kom med deres Livsledsagerinder, hvis Vielses=attest man ikke nyfigent forlangte lagt paa Bordet, saa blev der en Passiaren og en Diskuteren — men aldrig om politiske eller literære Æmner — og man spiste en Ret Gullasch, og røg medens man spiste, og drak Vin med stort Maadehold, og var endda glade. Og snart kunde man knap skimte Gasblussene, saa tæt var Røgen; og naar man da mente, at Luften var tilstrækkelig egnet til at synge i, saa sang man, baade Kärntner=Viser og andre Viser, og man opførte smaa improviserede Løjer og gav Scener til bedste, baade af det virkelige og det uvirkelige Liv. Man morede sig virkelig.

Det hele havde dette harmløse Præg, som maaske kun Sydtyskere formaar at give en daglig selskabelig Sammenkomst — uden at den bliver kedelig. Og saa var der jo Skuespillerne, som medbragte Broderparten i Laget af Spøg, der ingen Braad havde, Kammeratlighed, der ikke traadte Naboen over Tæerne.

Skuespillere er Mennesker, og alle vi Mennesker er skrøbelige. Men disse Folks gode og mindre gode Sider var parret sammen paa en saa indtagende Maade, bestaaende af et saa tykt Lag forsonende Godmodighed, ja endog Troskyldighed, ovenpaa Barnagtighederne og Smaaforfængeligheden — at man slet ikke bragte saa stort et „Offer“ ved at stige ned fra en eller anden moralsk eller social befæstet Tinde og dele Bordets Glæder og Aftenens Underholdning, samt Tobaksdamp og Gashede, med Arenaens Nomader eller Stad=Theatrets faste Stok.

Der var den „komiske Gamle“ paa Spindesiden, en Dame af ubestemmelig Alder, af et hærdet, elastisk Legem, der havde været med ved hele sexten smaa Skuespilleres og Skuespillerinders Fødsel, og som endnu, i Forbindelse med et ukueligt Lune og en bestikkende Hjærtensgodhed, trodsede alle Kunstens Anstrengelser, dens Savn, dens Leven fra Haanden og i Munden. Hun havde haft tre Mænd; og den fjerde havde hun nu — fordi han rimeligvis, uden hendes Overbærenhed og støttet ved hendes Sparsommelighed, havde været mere forfalden end han strængt taget havde godt af at være.

Saaledes var hun.

Saa var der Selskabets unge Bonvivant, der rigtignok spillede alle disse forsløjne Fyre og derved tændte Brand i mange Borgerkoners og Pigers Hjærter; men udenfor Scenen var hans Levevis Regelmæssigheden selv — naar undtages at han, Søn af gode Forældre, oprindelig en flittig Student, en alvorligt stræbende og virkelig talentfuld Kunstner, delte sit Hjærte og sit beskedne Logis med en stakkels ung Pige, hvem han havde fundet i en hjælpeløs Forfatning og som han havde plejet Maaneder igjennem under en Tyfus af sjælden haardnakket Karakter. Forældrene vilde ikke give deres Samtykke; hun kunde imidlertid ikke undvære ham, og han ansaa' sig for ridderlig bundet til hende. Saa kaldtes hun hans „Schatz“ — med stærkt Eftertryk paa z — og alle, baade Svovlbrødre og Kunstnere, ansaa den Ting for klappet og klaret.

Aa; der kan virkelig være baade smaa Romaner og Hjærteanliggender af fin og delikat Natur i et saadant Provinstheaters Skuespillertrup. Naturligvis var der ogsaa grovere Fremtoninger: saasom Komikeren, der i Almindelighed tog massivt paa Tingene, men som til Gjengjæld roste sig af, at han aldrig havde tabt sit Humør, hverken paa eller udenfor Scenen, selv under Sygdomme og Sorger af meget indviklet Natur. Han havde været flere Gange gift — og var det maaske endnu; men han talte ikke gjærne derom, saa at det dog er muligt, at hans gode Humør i en Henseende ikke havde staaet sin Prøve.

At gaa videre i Rækken kunde være lærerigt, men ligger alligevel udenfor denne Erindrings Hensigt. Der var en Preusser iblandt de endnu ikke nævnte Kunstnere, og det var ham, der, som sagt . . .

Naa; han var en lille, kortstammet, velproportioneret Mand med nogle besynderlige Øjne, klare, store, ganske intelligente, men af en forunderlig blank Haardhed. Rygtet gik, at han undertiden optraadte som Magnetisør og at han allerede havde flere „Medier“ under sin Kommando. Paa Scenen spillede han Skurkene — med stærk Paavirkning af Lewinsky, men med en løjerlig skjæv Skulder og krum Arm, der fulgte ham over i andre nærliggende Rollefag og som, oprigtig talt, var os Tilskuere til nogen Géne.

Preusser var han, baade af Fødsel og Sympathi. En ulykkelig Natur var han ogsaa. Han syntes at være født i „Skyggen“, og naar Solen skinnede paa en og anden Kammerat eller paa en fremmed, som indførtes i Klubben, saa glinsede der noget endnu mere haardt i hans haarde Øjne — og ret vel beset burde jeg, som Gjæst, have været noget mere

3*

forsigtig den Aften, da han havde havt sin Benefice — og da Theatret havde fremvist sørgeligt gabende Huller — og da han, tavs og indesluttet, kom hen i den „forgyldte Vindrue“ med sin lille nydelige, men sørgmodig nedslaaede Kone, og med et bittert Smil satte sig hen hos os ved det lange Bord.

Han havde spillet Gessler i Schillers Wilhelm Tell, og jeg var glad over baade Schiller og Tell,— men vel at mærke ikke saa glad over Gessler. Og saa foreslog jeg den sorte Goldäcker i Steden for den lettere Vöslauer, og det kunde jeg nu gjærne have ladet være med. Men jeg kjendte endnu ikke af Erfaring den sorte Satans hemmelige Tryllekunster. Og saa steg Samtalen, samtidig med Tobaksdampen og Heden; og tvært imod Regel og Vedtægt faldt Talen paa Literatur og Politik.

Det var forgjæves, at den lille fortræffelige Doktors Kone gjentagne Gange gik til Klaveret og foredrog sine Kärntner-Viser. Hvad brød den vrede preussiske Gessler sig om al denne drastiske Elskovstant, om den rørende Elskovsklage, den fine Naturvemod afbrudt af den friske Jodlen? Nej, den preussiske Stat havde sin store Mission i denne Tid — og det har den uimodsigelig ogsaa. Men saa kom Spørgsmaalene Elsaß-Lothringen, og dernæst Polakkerne — og saa kom vi Danske. Den „komiske Gamle“ mærkede, at Gemytligheden kom ind i et snevert Farvand; men da hun vilde være Lods, saa strandede først hun, og dernæst hendes fjerde Mand, og endvidere den taktfulde Bonvivant, og endelig Komikeren. Ja, det var maaske ret egentlig ham, der ved en altfor massiv Manøvre satte Samtalens Skude helt paa Grund. Og nu faldt Replikerne hurtigere og hurtigere, mindre og mindre vel overvejede. Alle de gemytlige Østerrigere var sprungne op fra deres Pladser; de var ærgerlige; dette var saa lidet „østerrigsk“, og baade Preusseren og jeg bar Skylden.

Vi stod midt i Kredsen. Mit Hovedhaar strøg mod Loftets Gibsdække, og der var varmt deroppe i Højden. Jeg saa' ned til — men jeg saa' virkelig ikke ned paa — den lille Gessler. Han havde til alt Uheld været med i 64 — været med som Korporal ved Dybbøl, og desværre ogsaa med ved Als. Han var just ikke skaansom i sine Ytringer — og saa faldt der mig et stærkt Ord i Munden; og Preusseren blev iskegraa i Ansigtet . . og dér paa Bordet foran os stod denne mørke, altfor ildfulde Vin, hvis sidste Rest i den store Dobbeltkaraffel ligesom tirrende sagde: Puds! puds! —

Ja; hvad der saa kunde være sket, eller rettere, hvad der lige var ved at ske i dette Øjeblik — derom tier denne Saga. Men Værtshusklammeri, for ikke at sige Værtshus-slagsmaal, er dog noget meget hæsligt. Ingen bliver stor derved — og maaske mindst Sejerherren. Og jeg var Gjæst, en fremmed, Repræsentant for et besindigt, et velopdraget Folk, omend et Folk, hvis Blod er flydt for en jærnhaard og brutal Overmands Fødder . . .

I dette Øjeblik sprang en af „Svovlbrødrene,“ en høj, slank Mand, hen til Klaveret. Og han skreg, saaledes at han overdøvede Larmen:

„Jeg er østerrigsk Officer. Jeg var med ved Sankelmark. Leve den tapre danske Nation!“

Og saa dundrede han hen over Tangenterne, medens han sang af sine Lungers fulde Styrke paa et komisk Dansk — men som i dette Øjeblik slet ikke lød komisk:

Dengang jeg drog afsted!

Der blev pludselig og fuldstændig Tavshed. Jeg stod beskæmmet, med nedslaaet Blik; men inde i mit Hjærte glødede det, og jeg takkede „Den tapre Landsoldat“.

Saa gik jeg hen og omfavnede Østerrigeren. Og vi drak Dus.

Men ved Bordet sad Gessler, med begge Hænder støttede under Kinderne; og ved Siden af ham stod hans nydelige, sørgmodige Kone og strøg ham med en hvid, blød Haand hen over hans Tinding.

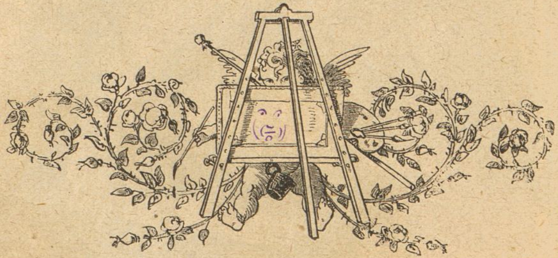

Et haardt Stød.

Skitse af Zakarias Nielsen.

Til Tegning af A. Wiwel.

Vi sad i Førstelærerens hyggelige Dagligstue og spiste til Middag. Pludselig hørte vi Ami tage paa Vej uden for Gangdøren, og et Øjeblik efter dinglede en lang lurvet Haandværkssvend ind af Døren og præsenterede sig med en komisk selvfølende Bukken som „forhenværende konglich Tailleur, Metlem af Repræsentantskaben for det hæterliche Skræter-Associatet i Kopenhavn, hætret met Guldmedaillon paa Verdensutstillingen i Piladelfia“ osv.

Jeg skævede til min Kollega, Førstelæreren, og da han netop i det samme vendte et Aasyn med højt optrukne Øjenbryn henimod mig, var jeg saa uheldig, under en fortvivlet Kamp med mine Lattermuskler, at sprøjte en Mundfuld sød Suppe ned over min rene Serviet. I og for sig var der ingen Grund til at le ad dette lurvede Subjekt, snarere maatte man væmmes ved Synet af hans lange fedtede Skikkelse med de dinglende Lemmer og den rødblaa af Drik opsvulmede Næse; men den opskruede Værdighed, hvormed han diskede op med alle sine „forhenværende“ Titler, og de brede, fintdannede Sving, han under Talen gjorde med sin bulede Hat, udøvede en saa uimodstaaelig komisk Virkning paa mit ungdommelige Andenlærerhjærte, at det var mig umuligt at holde Grynsuppen tilbage.

„Ja, de ler, mine Herren, o le ikke af den ulyklike Metborger, haf Metlitenhed med den kleinmotige, som St. Pilatus siker i sin Bref. Ach, De vet ikke, hvat jeg i min Lif har prøfet, mine Herren . . . Mistede i min fierte Aar bekke mine Ferældre — hæterliche danske Præstefolk i Flensburg. (Jeg fik senere at vide, at han paa et andet Sted i Byen havde givet sig ud for en Søn af en slesvigsk Amtmand). Det var en hardt Stød, mine Herren — blef kastet ut af mit heimliche Hjem, bort ut i Vertens Forførelse og Syndichhet; men jeg stod fast paa min Barndoms Tro og Uskyldichhet (et Slag med den flade Haand mod Brystet) og blef en god Menneske —

lærte Skræterhandværket og blef en hætret og achtet Mann i min Føteby. Men hvat sker? En skjønne Dach rejser Diskerne und sine Hjælpere Oprørsfahnen paa Torvet og begynder at schla løs med sin Svært . . . Meldte mig øjenblichlich som frivillig og kæmpede i sieb Stunden foran de[n] kongliche Amtstues Port, men faldt til sidst døtlich verwunde[t] — døtlich saaret i min rechte Arm, laa paa Lazaret i sie[b] Monate und mistet alt, hvat jeg møjsomlig hatte spart til[-] sammen — stot ganz ler und tom i min Hjem tilbake. D[e] kan tro, mine Herren, det var en hardt Stød. Men jeg hatt[e] moralsk Mot og Kraft i min Bryst — rejste til St. Franzisk[o] og lærte den højere Tailleurkunst, kom tilbake til Kopenhav[n] und schwang mig op til konglich Hoftailleur, blef Metlem a[f] osv. (her kom den samme Historie igjen om „Repræsentantskaben" og „Piladelfia") Ach, men fule Mennesker hatte Misuntels[e] imot min Lykke und anklakede mig for diske Simbatier . . . jeg disk! jeg, som er dansk i min ganze Sint (atter et Sla[g] mod Brystet) und i hver en Trevl paa min Legeme. „Ja jeg vet det meket got, kjære Schulze", sagte Hs. Majestæt, men hvat skal vi gjøre i min Regering? Det er farliche Titer, kjære Schulze". Det hjalp ikke, hvat jeg gjorde och dokumenterede met min Saar i min Arm, jeg fik min Afsket!

„Med Pension?" indskød jeg.

„Hundrede Richsdaler — ja; hundrede Richsdaler! Kan jeg leve met Koen und Barn for hundrede Richsdaler? Ach, De kan tro, mine Herren, det var den hardteste Stød endnu. Jeg blev syk af Grimmelse, min Saar brøt op i min Arm, kan nu ikke arbejte mer . . . maa nu gaa og bete gote Mennesker om en Geschenk . . ."

Min Kollega rakte ham en Toøre og gav et Vink hen efter Døren. Fyren blev imidlertid staaende, lod Skillingen blive liggende en Stund i den flade Haand og saa foragtelig ned efter den.

„Ach saa vidt er jeg kommen i min Elentighet, at man byter mig . . !"

„Ja se nu De kradser af, vi har faaet nok af Deres Løgn og Sludder!"

„Min Herre, vil De fornærme en forhenværende konglich . . ."

Min Kollega blev ærgerlig og reiste sig, men i samme Nu fik Fyren sine lange Ben sat i Bevægelse og kom i en Fart ud af Døren. I det han drejede om Hjørnet, saa han Lejlighed til at give den lille vrede Ami et saadant Spark

i Underlivet, at det stakkels Dyr faldt og laa en Stund og væltede sig med en hjærteskærende Hylen.

„Det var da en infam Karl!“ udbrød min Fælle og var lige paa Nippet til at sætte efter ham med en Stok.

Døsig og dorsk efter Middagen laa jeg en halv Times Tid efter i Vinduet paa mit ensomme Gavlværelse og saa ud over Egnen med et Blik, hvori Søvnen slimrede med regnbuefarvede Ringe og Stjærner. Paa Marken fjærnt ude gik en Flok Arpillere med Poserne dinglende foran sig, nede ved Aaen et Par Bøsseskud fra Skolen sad en Flok store graa Gæslinger og pjaskede sig i det flade Vand. Paa den modsatte Bred spankede min Kollegas Gedebuk omkring i Tøjrslaget med en utaalmodig Brægen og saa jævnlig efter sin løsgaaende Mage, der havde fjærnet sig bag et Dige. Jeg sansede det hele som gjennem en fiolet Drømmetaage og vilde ufejlbarlig snart have taget hele den lille Omverden med mig ind i Søvnens mørkt-tilhyllede Rige, om der ikke pludselig var sket noget, der fik mig til at se op med vidt opspilede Øjne. Fra et Buskads af Rødpil, Bynke og Skræpper tæt ved Aaen rejste Banditten fra før sig med et forbitret Sæt, fo'r med sin Stok hen imod Bukken og drev den et arrigt Slag over Nakken, formodentlig som Straf, fordi den ved sin evindelige Brægen forstyrrede hans Middagsro. Det arme Dyr gav et vildt Ryk tilbage, rev Tøjret over og skyndte sig bort. Med en ondskabsfuld Nikken lagde Fyren sig atter til Ro; men rejste sig dog snart igjen — rimeligvis af Frygt for Ubehageligheder i Anledning af Bukken. Forinden han gik videre, ranglede han ned til Aaen og anbragte sig i knælende Stilling for at læske sin Tunge ved det rindende Vand. Bukken, der var kommen tilbage med sin Mage og spillede omkring med viltre Spring, fandt pludselig en højst velkommen „Skive“ for sin Hævnlyst. Med en kaad, lidt ondskabsfuld Virren med Hovedet rejste den sig paa Bagbenene og satte ind paa den intet anende „Tailleur“ med en saadan Kraft, at han med et vildt Brøl gik paa Hovedet „i de kølige Bølger“ og først efter en lang Række pjaskende Evolutioner med tilhørende Snøften og Spytten naaede over paa den anden Bred, hvor Gæssene tog til Bens i vild Forskrækkelse. En Regn af Eder blev kastet tilbage over Aaen, og et Par Sten susede gjennem Luften efter den nedrige Syndebuk, men Mads slog bag ud med Benene og lod et drillende, overlystigt „Bæ hæ hæ hæ!“ klinge tilbage som Svar.

Jeg fandt det hele Optrin saa komisk, at jeg brast i en høj Latter og raabte efter den bortilende drivvaade Bandit: „Det var en hardt Stød, min Herre!“

Ved Klosterkaffen.

Skitse af Emanuel Henningsen,
til Tegning af Carl Carlsen.

Madam Abel trakterede med Kaffe i Anledning af, at hun om Formiddagen havde havt den store Ballade med Justitsraaden og kæmpede mandelig for sin Selvstændighed. Sagen havde vakt stor Opsigt i Klosteret — eller Hospitalet, som nogle var simple nok til at kalde denne ærværdige Institution, der rummede saa mange agtbare gamle Damer inden for sine Mure, og Madam Abel havde i den Anledning inviteret tre intime Veninder til Eftermiddagskaffe. De var alle Klosterdamer og bar Navnene Madam Svallerup, Madam Jensen og Jomfru Grøn.

Da man havde tømt et Par Kopper af den liflige brune Drik, fortalte Madam Abel Historien:

„Saa ligesom jeg sidder midt i Hælen paa de ringede Strømper til lille Tevedor, banker det paa Døren, og Justitsro'en kommer ind."

„Naa, hvordan gaar det saa, Madam Abel?" siger han.

„Jo Tak, Hr. Justitsro'," siger jeg, „med Helbreden gaar det jo nogenlunde, naar jeg undtager det Hold i Ryggen, som jeg hentede mig i Efteraaret, den Gang min Gudsøn, Tevedor, De ved, faldt i Aaen, og jeg blev saa altereret ved at høre, hvordan det var gaaet ham. Og jeg gi'er ham jo hele Historien naturligvis."

„Ja," siger han saa, „men det var nu egentlig det, jeg vilde sige Dem, Madam Abel, at De kommer til at dele Deres Værelse med Madam Klingberg, for" — siger han — „nu er jo Jomfru Jespersen død, som boede sammen med hende, og naar hun flytter sammen med Dem, faar vi et Værelse til Dispesion og kan optage to ny Kvinder i Klostret."

„Han sagde Kvinder! Hvad gi'er I mig! Jeg har hørt Tale om løse Kvinder . . ."

„Gu—i, Madam Abel!" udbrød Jomfru Grøn og slog Øjnene ned bag sine Brilleglas.

R. LEHNERT Sc.

„Naa ja, jeg skal aldrig nægte, at jeg blev saa altereret, at jeg fik en Rystelse i mit Hoved, men I kan tro, jeg blev ham ikke Svar skyldig.

„Kvinder!“ sagde jeg. „Saa Hr. Justitsro'en vil optage Kvinder i Klostret! Hidtil har her kun væ't rispetable Damer i Klostret med Undtagelse af en, som nok kan siges at være en Kvinde,“ siger jeg „og det er Madam Klingberg, Hr. Justisro'.“

„De misforstaar mig aldeles, Madam Abel,“ siger han.

„Naa, Gud ske Lov for det!“ siger jeg. „Jeg forstod s'mænd Hr. Justitsro'en saadan, at jeg skulde have det nederdrægtige Fruentimmer til Slof.“

„Ja, det har nu ogsaa sin Rigtighed,“ siger han. „De ved jo, at Rellemanket siger, at der her i det gamle Kloster skal bo to Damer“ se, nu var vi blevne til Damer! — „to Damer sammel i hvert Værelse,“ siger han, „og nu har De i tre Aar haft et Værelse alene for Dem selv.“

„Det har jeg, Hr. Justisro',“ siger jeg, „og jeg haaber, at jeg alle mine livskaftens Dage skal have Lov til at være for mig selv i Ro. Biskoppen,“ siger jeg, „gav mig Lov til at være for mig selv, den Gang salig Madam Jokumsen lukkede sine Øjne. Vel er De Klostrets Forstander, Hr. Justisro',“ siger jeg, „men Biskoppen er i Didriktionen, og hvad han og Kammerherren giver Lov til . . .“

„Var det Kjøbmand Didriksen, Gitte?“ spurgte Madam Jensen, som var noget tunghør.

„Nej, Didriktionen, sagde jeg . . . Herregud, hvor Madam Jensens Døvhed tager til.“

„Naa, ja fortæl saa kun videre, Gitte.“

„Det slog ham,“ vedblev Madam Abel, „for I ved jo nok, at min salig Mands Svogers Tante var Næstsøskendebarn til Bispinden, og at det var det, som skaffede mig ind i Klostret.

„Ja, men sig mig,“ siger han, „hvorfor har De saa meget imod Madam Klingberg?“

„Det skal jeg sige Dem, Hr. Justitsro',“ siger jeg. „Er der nogen i Verden, der har taget Livet af Jomfru Jespersen med brækkede Strikkepinde, optrævlede Masker, vaskede Guller og aabne Vinnever, saa er det Madam Klingberg!“

„Jeg forstaar Dem vist ikke ret, Madam Abel,“ siger han.

„Ikke det, Hr. Justisro',“ siger jeg. „Ja, da skal jeg saamænd forklare Dem det. Jomfru Jespersen havde nu altid travlt med Strikning af Uldtrøjer til sine Brodersønner, og tror De saa ikke, at hver Gang hun lagde Strikketøjet fra sig, gik det Uhyre til Madam Klingberg hen og trak Pindene ud, brækkede dem og trævlede Maskerne op. Hvad gi'er De mig? Maatte det ikke krepere en svag Skabning som Jomfru Jespersen? Og da hun saa laa syg, gav da ikke dette Fruentimmer . . . denne Kvinde sig til at vaske Gulv hver evigste Dag og lukke Vinnever op i Øst og Vest! Og denne Pagads vil Hr. Justisro'en nu skaffe mig paa Halsen,“ siger jeg, „nej, Hr. Justisro', paa ingen mulig optænkelig Maade gaar jeg ind paa det! Jeg er fem og tresindstyve Aar til Kyndermisse,“ siger jeg og kommer til at græde, for jeg var nu bleven saa altereret over alt dette her, at alle mine Lemmer rystede, og mit Hoved allermest, „og jeg har vel ikke lang Tid tilbage,“ siger jeg. „Og heller end at tages Livet af paa den Maade af den Pagads, gaar jeg ud af Klostret og tinger mig ind hos Tevedors Forældre. Saa kan de arve min lille Kapital, som ellers vilde tilfalde Klostret, siger jeg.“

„Ser I, den kunde han ikke stikke, Justisro'en, for Klostret, som jo arver os alle sammel, naar vi dør, kunde jo ikke være tjent med at miste mine Penge nu, da jeg har boet her saa mange Aar. Han gned sig om Hagen med den ene Haand og diskererede Sagen med sig selv.“

„Ja,“ siger han saa til sidst nok saa venlig, „naar De er saa kjed af at faa nogen ind hos Dem, Madam Abel, saa faar vi vel lade det bero som hidtil. De er en flink Kone, Madam Abel,“ siger han, „aldrig klager De over Brændet eller over Røg fra Kakkelovnen som saa mange andre af de vanskelige gamle . . .“

„Tak, Madam Abel!“ afbrød Madam Svallerup pludselig den talende, „den var god!“

„Ja, den var skikket til at svie i Øjnene,“ sagde Jomfru Grøn.

„Hvad for noget! Tørrede han sine Øjne?“ spurgte Madam Jensen forbavset. „Græd han osse?“

„Det go're han vist ikke,“ svarede Madam Svallerup bittert. „Det er bare Madam Abel, som har ondt af, at Jomfru Grøns og min Kakkelovn ryger, og at vi har klaget over Brændet.“

„Gu–i, Madam Svallerup! Jeg siger jo kun, at Justitsro'en . . .“

„Mange Tak for Kaffen!" sagde de to fornærmede Damer og rejste sig. „Saa var det vel bedst, vi saa at komme hjem. Mange Tak, Madam Abel!"

Dermed sejlede de ud ad Døren, efterladende Værtinden i høj Grad altereret.

„Hvad var det, de vilde?" spurgte Madam Jensen. „Vilde de hjem og ligge i Kakkelovnen?"

Madam Abel forklarede hende den Misforstaaelse, der var opstaaet, og Madam Jensen virrede med Hovedet.

„Rodne Æg, Gitte! De maa omgaas som rodne Æg," sagde hun. „Men hvad blev det saa til, Gitte? Du skal altsaa nu bo sammen med Madam Klingberg?"

„Nej, nej!" svarede Værtinden oplivet, da hun saa, at Veninden slet ikke havde opfattet Historien. Hun skjænkede hende og sig selv en ny Kop rygende Kaffe og havde nu den Nydelse at fortælle Historien for fra og lige til Enden for en opmærksom og taknemmelig Tilhørerinde.

„Ja, Gitte," sagde Madam Jensen med et tilfreds Suk, da hun havde faaet baade Kaffen og Historien til Livs. „Det er det, jeg siger, Gitte, du har alle dine Dage væ't en Lykkens Pamfidibus. Ork! naar jeg tænker paa, hvor belejlig din salig Mand brækkede Halsen, da han var ved at drikke al jer Ejendom op og tæ'skede dig hver evigste Aften, fordi du ikke ku' la'e være at skjælde ham ud, naar han kom fuld hjem . . ."

„Madam Jensen!" udbrød Værtinden med et stramt Ansigt.

„Ja ja, Gitte, du var slem ved ham, det salig Skind! Han var ellers en rigtig skikkelig Mand, da han giftede sig med dig . . . Naa ja, Gu' ja, jeg skulde vel se at finde ind til mit eget. Farvel, Gitte, og mange Tak!"

Dermed gik hun, men da Døren havde lukket sig efter hende, rystede Madam Abel energisk sit kappeprydede Hoved og mumlede:

„Pagads, det hele! — Havde jeg endda blot kommet noget mere Cikorie i Kaffen!"

Løgn alt sammen.

Fynsk Skjæmteæventyr optegnet af **Jens Kamp.**

Med Tegninger af Alfr. Larsen.

Der var en Gang en Munk og en Møllesten. De to vare begge saa lette til Bens, og derfor lagde de sammen om at følges ad ud i den vide Verden for at prøve deres Lykke.

Saa droge de af Sted, og de gik over syv Klosteragre i sex Dage, — det var endda strængt nok —, og paa den syvende Dag kom de til et Gærde ude ved Havet.

Der stod tre Møer og skjættede Hør.

„Du skinner som en Rose,
giv mig lidt i min Pose!“

sagde Bertel Munk til den første, og saa gav hun ham en Hørlok.

Han sagde ligedan til den anden og tredje, og de gav ogsaa hver Bertel en Hørlok.

Saa lavede han Vanter og Vov, Takkel og Tov af alt dette Hør. Det satte han alt sammen paa Møllestenen, for nu vilde han ud at sejle, ud at stange Aal. — Derved er saa mangen én bleven en rig Mand, tænkte han, og saa gled han af Sted.

Han stangede da ogsaa saa mange Aal, at der laa én i hver Rende i Møllestenen, og nu var han en rig Mand ved alle de Aal; bare han kunde faa dem solgt.

Han lavede da en Vogn, Møllestenen var Hjul, og nu skulde han kjøre ud og handle med Aal.

Han solgte tre Snese for fire Skilling i to Dage, og saadan kom han af med dem alle sammen.

Den Gang han saa var færdig, og havde faaet alle de mange Penge i Lommen, var han bleven sulten, og han havde ikke noget at spise; men han var da saa heldig, at der kom en stegt Musvitte flyvende; den greb han, plukkede Dunene af den og spiste den. Saa var han mæt.

Men som han nu skulde kjøre videre, fo'r han vild i al den Dun, han havde plukket af Fuglen, og han kjørte og kjørte syv Aar til Ende; men endda vandt han ikke til Land.

Da møder han til sit gode Held en gammel Kone, som ogsaa var gaaet vild i Dunene, og han spørger hende til

Raads. — Hun raader ham til at stikke Ild paa det hele, saa fandt de vel ud.

„Ja, saa min Sjæl," raabte Bertel, „er du ikke en klog gammel Kvinde! Jeg vil gjøre, som du siger."

Saa stak han Ild i Dunen. Den brændte i tretten Maaneder mindre end et Aar, og saa endelig slap de ud.

Men da han nu skulde se sig om, var der blevet saa mange Kul tilbage efter Dunene, at han tænkte, han vilde reise med Kul til Kongens Gaard, for der var Trang paa Ildebrændsel.

Som tænkt, saa gjort, og da han nu havde faaet alle Kullene solgt, tænkte han, at nu var han nok Mand for at bejle til Kongens Datter. Men, som han skulde høre til, fik han at vide, at Rigdom ikke kunde gjøre det; men den skulde have hende, som var skrappest til at lyve, og som kunde faa Kongen til at sige, det var Løgn, der blev sagt.

„Haa—haa!" sagde Bertel, og saa blev han rigtig glad. „Ja, kan nogen lyve, saa kan min Sæl jeg; deri staar jeg ikke tilbage for nogen Hofmand."

Bertel Munk kom da frem for Kongen.

„Kan du lyve?" spurgte Kongen.

„Ja, jeg har været med til det før, Herre Konge", svarede Bertel, „for jeg har al Tid hørt, at naar én har Held med sig, skal han kunne lyve sig igjennem hele Verden og lige til Himmeriges Port, — men saa heller ikke længer."

„Du er nok en vis Mand," sagde Kongen, „men skal du have min Datter, maa du vel ogsaa have min Gaard at se?"

„Aa, ja, det var ikke saa galt," svarede Bertel, „den, der vinder Føllet, faar vel Grimen med!"

Saa fulgtes de ad ud igjennem de mange Huse, og det var stort og prægtigt alt sammen.

Omsider kom de til Hestestalden.

Kongen holdt meget af Heste, af disse havde han mange, og alle sammen havde de lange Haler.

„Har du før set Magen til disse langhalede Heste?" spurgte Kongen.

„Haa—haa, ikke andet!" udbrød Bertel. „Det er ingen Ting imod Heste, vi havde i min Faders Gaard. De havde saa lange Haler, at naar vi hver Dag red dem en halv Mil til Vands, saa kunde det yderste af Halen endda ligge hjemme paa Dørtræet.

„Ja, saa havde de min Tro ogsaa lange Haler!" udbrød Kongen.

Derefter kom de til Kongens lange Kostald.

„Synes du da ikke, at det er et langt Hus?“ spurgte Kongen.

„Pyt, ikke andet!“ svarede Bertel. „Nej, hjemme i min Faders Gaard, der havde vi en Kostald, som var saa lang, at

en Ko kunde slide Klovene af sig ved at gaa fra den ene Ende af Huset til den anden. — Det var et langt Hus!“

„Ja, det var jo det,“ svarede Kongen; „men her skal du se min Lade og saa sige, om du ikke synes, at det da er et højt Hus.“

„Naa, nu bliver den værre!“ svarede Bertel. „Skal det kaldes et højt Hus? — Nej, da havde vi en Lade hjemme i min Faders Gaard. En Gang var en Tømmermand oppe ved Mønningen for at slaa en Lægte fast; men da fløj Hammeren af Skaftet. Hammerhovedet faldt og faldt; men inden det naaede Jorden, havde et Par Svaler bygget Rede i Hammerøjet, lagt Æg og ruget Unger ud. — Det var et højt Hus!“

„Ja, Hillemænd, den var høj, det var den!“ svarede Kongen.

Derefter kom de ud til Kornet paa Marken.

„Da har du vist ikke set højere Korn end dette,“ sagde Kongen.

„Ak jo, Farlille!“ svarede Bertel. „Det er ikke noget imod Korn, som min Fader havde ved sin Gaard.“

„Hvor højt var da det?“ spurgte Kongen.

„Ja, det var farlig højt,“ svarede Bertel. „En Gang kort før Høst klatrede jeg op ad et Straa, og da jeg skulde til at se mig for, var jeg kronedød kommen helt op til Himmeriges Rige.“

„Hvad saa du der?“ spurgte Kongen.

„Jeg saa' saamænd ikke andet end St. Peder. Han stod ved en Kværn og malede Boghvedegryn, og han havde travlt; thi det var lige før Høsten, og de havde snart opspist, saa de maatte leve af bar haardkogt Boghvedegrød. St. Peder, den Stakkel, han maatte male alene til alle de mange Munde. Det var strængt nok.“

„Naa, der syntes du nok ikke om at være, Bertel,“ sagde Kongen, og lo ad den tykke Munk, „men slap Du saa igjen lykkelig ned?“

„Ja,“ svarede Bertel, „det var saa som saa og endda heller ikke mere; for da jeg skulde ned, saa havde de Skjælmer imens høstet Kornet. Jeg maatte da bede St. Peder om at laane mig en Favn fuld af Boghvedeavner; disse knyttede jeg sammen og kom saa et godt Stykke ned. Men da hang jeg der, som en Kat ved et Fuglebur, midt imellem Himmel og Jord, og det var slet ikke rart.“

„Naa da, men hvordan slap du saa fra det?“ spurgte Kongen igjen.

„Jo,“ svarede Bertel, „det gik endda an, for jeg ventede, indtil jeg saa, at der lige neden under mig kom dragende et vældig stort Dyr, — det var min Tro en Ræv, — og den var saa tyk og buget, at det var en Gru. Saa lod jeg mig dumpe lige ned paa Dyret. Den blev da saa forskrækket, at den tabte noget i det samme, og det var just det, hvoraf den var saa buget.“

„Hvad var da det?“ spurgte Kongen.

„Jo, nu skal du høre, Herre Konge, det var, sandt for Dyden, ret mærkeligt, for det var en stor Kirke med Fløj og Spir, Præst og samt. — Det havde den slugt alt sammen, det grimmige Dyr! — Da jeg saa gik ind i Kirken, blev jeg endda mere forundret, thi der stod min egen Fader inde for Alteret og holdt Messe for den samtlige Menighed; men foran Kirkedøren stod din Fader og bad om en lille Skilling i Guds Navn.

„Det var da en dundrende Løgn!“ raabte Kongen vred.

„Ja, saa min Sjæl, da var det ogsaa det,“ svarede Bertel, „men der vandt jeg din Datter!“

— —

Dermed var Kongen kun ilde fornøjet; men han maatte finde sig i det og holde sit Løfte. Saa fik Bertel Munk Kongedatteren og det halve Rige, og han gjorde Møllestenen

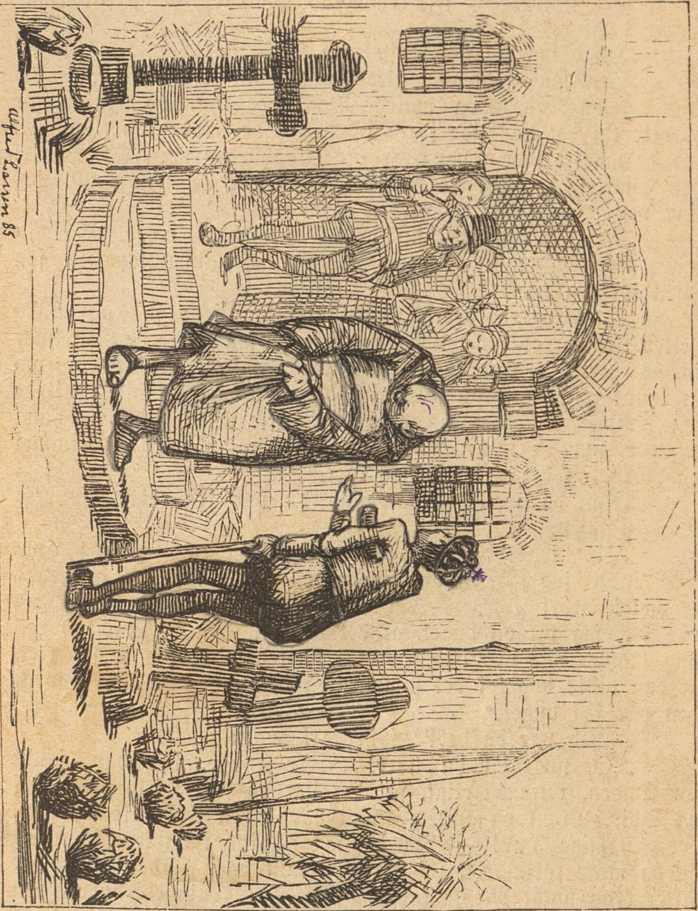

til sin Lober. — Der blev holdt Bryllup i syv Dage og en Snes; jeg var selv med, og da det var forbi, tog de og satte mig paa en Kanonkugle og skød mig her til, for at jeg skulde fortælle Historien, og det har jeg nu gjort.

Herremanden og Hofekræmmeren.

Fortælling af M. Henckel.

Med Tegninger af Knud Gamborg.

Klart og muntert skinnede Efteraarssolen ned i Borggaarden paa det gamle Viffertsholm, hvis ærværdige Mure spejlede sig i de dybe, brede Grave, der omgav det paa alle Sider. Det var noget op ad Dagen, og dens travle Virksomhed var allevegne i fuld Gang. Karle striglede Heste og red dem til Vands, Malkepiger skurede Bøtter og Spande ved Brønden, og inde fra Laden, hvor man tærskede Korn, hørtes Lyden af Plejlene og Arbejdernes Sang. Oppe paa Taget stod Storkefader paa et Ben udenfor Reden og holdt Mønstring over Familien, da man allerede saa smaat belavede sig paa at drage udenlands, Duerne kurrede i Dueslaget, Ænderne snadrede og Hønsene kaglede, medens Kalkunerne pustede sig op og spankulerede omkring med Miner, som om den hele Verden hørte dem til. Henne paa den lille Grønning mellem Ladebygningerne, hvor der var lagt Tøj paa Bleg, legede tre Børn, jublende og larmende, de to fattige nok at se til med bare Fødder i Træskoene og grove lappede Klæder, den tredje, aabenbart Rigmands Barn, skjønt hans oprindelig fine pyntelige Paaklædning baade var tilsmudsket og forreven. Det var Herremandens Søn, en smuk, men bleg og skrøbelig Dreng paa omtrent elleve Aar, hos hvem det sygelige Præg blev endnu mere fremtrædende ved Modsætningen mellem de andre Børns sunde, blomstrende Udseende. Men hvor megen Ulighed der end herskede med Hensyn til deres Stand og ydre Vilkaar, saa var de dog de bedste Venner af Verden, og Junker Kay havde ingen kjærere eller bedre Legekammerater, end den tykke firskaarne Kristen, Søn af den fattige Indsidder, Søren Hjulmand, og lille Margrete, et nysseligt Pigebarn med klare blaa Øjne og hørgule Krøller, der hang hende langt ned i Panden og omkring de friske, røde Kinder. Lige siden de vare ganske smaa, havde man ladet dem tumle sig omkring sammen — om Sommeren ude i det fri, om Vinteren oppe i Stuer og paa Trappegange, hvor de

gamle grimme Billeder i de ormstukne Rammer, der hang omkring paa Væggene, bragte lille Margrete til at skrige af Rædsel — altsammen for at føje den skrøbelige Junker Kay, som var sine Forældres eneste Barn og Arving. Hvad dette sidste angaar, da kunde han rigtignok ikke siges just at have meget i Vente, eftersom hans Fader, den velbyrdige Hr. Jens Juel og dennes Fader igjen før ham, kun havde holdt maadelig Hus med deres Midler, og Familien nu maatte kaldes temmelig forarmet. Jens Juel havde ofte tænkt paa at sælge Gaarden, hvis Bygninger, navnlig Stuehuset, var i en saare daarlig Tilstand, med dybe Revner i Murene og Sprækker i Taget, saa at Regn og Fugtighed ikke var til at holde ude, men sivede ned gjennem Loftet og samlede sig i smaa Damme paa Gulvet — medens Rotter og Mus holdt sig lystige og gnavede løs paa de gamle lasede Tapeter; men der meldte sig ingen Kjøber, som vilde give for den, hvad han forlangte, saa han maatte beholde den og lade staa til. Forresten v[ar] han ikke af dem, der tog sig Tingene synderlig nær, eller som sad hjemme og grublede over, hvad der ikke kunde være anderledes, han drog heller omkring paa Gjæsteri hos sine Venner, hvor der var Lystighed og et velbesat Bord, og lod sin sparsommelige Hustru styre for Husvæsenet derhjemme. Dette gjorde hun ogsaa med saa megen Dygtighed og Orden, at hun hidtil havde holdt Tingene gaaende, men der blev ikke noget tilovers, og hvorledes hun skulde faa sin Søn opdraget og undervist, som det anstod sig en Adelsmand, det var hendes største Bekymring. „Aa hvad!“ mente Herremanden, „Drengen har ikke godt af at blive proppet med al den Lærdom, det er langt sundere for ham at tumle sig omkring i den friske Luft og hærde sit Legeme — saaledes blev jeg opdraget, og jeg skulde dog mene, ingen vil falde paa at bestride min Anseelse som Adelsmand!“ Heri kunde han nu for saa vidt have Ret, som hans Færdighed i at spille, drikke og jage virkelig var vidt og bredt bekjendt, og der i mange Miles Omkreds kun fandtes faa, som formaaede at maale sig med ham i disse Idrætter, men — det er dog et stort Spørgsmaal, om hans Søn ikke, trods alle disse hans Fuldkommenheder, nok kunde have ønsket et bedre Forbillede at uddanne sig efter! Følgen af dette Opdragelsessystem var imidlertid den, at Junker Kay den hele Dag igjennem drev Tiden hen med at lege, uden at tage sig det ringeste nyttige for, og voxede op saa temmelig for Lud og koldt Vand, eftersom Moderen kun kunde ofre ham en ringe Del af sin Tid, medens det gode, der var i ham,

truedes stærkt med at gaa til Grunde under Faderens Indflydelse.

„Nu kan det være nok for i Dag," sagde han efter adskillige Omgange Tagfat Gaarden rundt — „jeg er træt af at løbe saa meget. Kom lad os sætte os paa Bænken, saa skal jeg fortælle Jer Historien om Ridderen, som drog ud og vandt det halve Kongerige og Prinsessen." Han trak de

andre to med sig hen under en af de store Hyldebuske, der voxede langs Borggraven og strakte sine Grene helt ud over Vandet; her krøb de alle tre ind og satte sig, Kay i Midten, de andre strækkende deres hvidhaarede Hoveder frem hver paa sin Side af ham, og lyttende med opspilede Øjne til Fortællingen om Ridderens vidunderlige Hændelser. „Naar jeg bliver stor, drager jeg ogsaa ud i Verden for at vinde Hæder og Ære ligesom mine Forfædre," sagde Kay, da han

havde sluttet Historien. „Og en Prinsesse!“ tilføjede lille Margrete. Men det mente Kay dog ikke lod sig gjøre, eftersom Prinsesser ikke saadan i Almindelighed befinde sig i den sørgelige Nødvendighed at trænge til Hjælp for at udfries fra Trolde, Drager eller andre lignende fæle Uhyrer — han agtede at lade sig nøje med Berømmelse og Rigdom, der satte ham i Stand til at bygge et prægtigt Slot i Steden for den gamle forfaldne Gaard og leve hver Dag i Herlighed og Glæde. „Og I to skulle heller ikke blive glemte,“ tilføjede han. „Dig Kristen vil jeg give Penge, saa at du kan kjøbe dig et Hus med Jord til, holde Køer, Heste og Faar, og blive en rig Mand, og kjøre i din egen Vogn!“

Kristen grinede i taknemmelig Erkjendelse af dette ædelmodige Tilbud, men spurgte strax: „Og Margrete? Hvad skal hun have?“

„Margrete! Hun skal have fine Klæder af Silke og Fløjl ligesom min Moder og andre Adelsdamer, Perler og Smykker, og saa skal hun være min Kone.“ Ved denne forbavsende Meddelelse stirrede Kristen og Margrete ganske overvældede paa hinanden. „Josses Kors, nej, det gaar aldrig an,“ udbrød den lille Pige og rystede af alle Kræfter paa Hovedet — „en adelig Herre kan ikke gifte sig med en Bondetøs, det har jeg hørt saa tidt.“

„Aa, bryd dig bare aldrig om det, en Adelsmand har Lov til at gjøre alt, hvad han vil.“

„Nej, han har ikke!“ raabte Kristen pludselig ganske rød i Hovedet. Kay sprang op fra sin Plads. „Hvad siger du?“ udbrød han og knyttede truende sin lille Haand. „Hvorledes tør en ufri Bondeknold som du vove at sige mig imod? Vil du kanske smage Hundepisken, min Fader truede dig med forgangen Dag?“

Stakkels Kristen havde just ikke de bedste Talegaver og nærmere at udvikle sine Begreber om Ret og Uret, Pligt og Ære, formaaede han ikke, men hans ellers saa godmodige noget sløve Øjne lynede af Vrede, medens han med et Blik maalte sin Legekammerats spinkle Skikkelse, som han med et eneste Slag kunde have kastet til Jorden. Kay vidste det godt. — „Hvorfor slaar du mig ikke, Kristen? Du er større og stærkere end jeg,“ vedblev han tirrende. „Netop derfor lader jeg det være!“ svarede Kristen. „Men ikke fordi du er en adelig Junker og truer mig med Hundepisken!“ Her begyndte Margrete at græde, men Kay, hos hvem den bedre Natur havde sejret og som indsaa, at han havde Uret, rakte

Haanden frem til Forsoning — og Freden var atter gjenoprettet. Heller ikke gjorde den lille Skjærmydsel noget Skaar i deres fremtidige Venskab, thi Kristen var altfor godmodig til længe at føle Vrede eller bære Nag, og Kay fik snart Lejlighed til at vise, hvor lidet han havde ment med sine Trusler og krænkende Ord.

En Morgenstund noget ud paa Efteraaret kom nemlig den lange Rasmus Skytte ind i Borggaarden, slæbende den ulykkelige Søren Hjulmand efter sig ved Kraven. — Staklen gjorde Indvendinger mod den ublide Behandling og bad ynkeligt for sig, Rasmus bandede og skjændte, og begge var de

4*

meget højrøstede, saa at Herremanden, som tilfældigvis var hjemme, aabnede et Vindu og spurgte, hvad der var paa Færde. „Det er Søren, som har været paa Krybskytteri, Naadigherre," svarede Skytten og lettede paa Huen. „Han har skudt sig en bitte Hare ovre ved Tved Skov i Aftes, jeg hørte tydelig Knaldet af Bøssen, da jeg gik gjennem Tykningen, og nu i Morges fandt jeg ganske rigtig Morten skjult under en Bunke Løv tæt ved Risgærdet, hvor Søren gik og sankede sig en Armfuld Kvas. Men Knægten vil ikke tilstaa, at det er ham, der har skudt..."

„Saa put ham i Hullet, eller lad ham faa sig en Ridetur paa Træhesten, det er længe siden, den er bleven brugt."

„Men jeg er saa uskyldig som et nyfødt Barn," jamrede Søren, — „jeg var jo slet ikke i Nærheden af Tved Skov i Aftes, det kan Konen og Drengen derhjemme vidne."

Trods alle hans Forsikringer trak Rasmus Skytte ham dog henimod Træhesten, der paa Viffertsholm, som paa de fleste Herregaarde for halvandet Hundrede Aar siden, endnu havde sin Plads i et Hjørne af Gaarden. Da viste Junker Kay sig pludselig ved Siden af sin Fader. „Aa lad Søren Hjulmand blive fri!" bad han. „Hvad kan det skade, at han har skudt en Hare, der er jo nok af dem."

Hr. Jens rystede paa Hovedet. „Det gaar ikke an, at lade ham slippe Kay. Saa gaar han og de andre Gavtyve Herren hjælpe mig hen og piller alt Vildtet bort for Næsen af mig — en lille Ridetur skader ham heller ikke."

Kay blev ganske bleg. „Giv ham fri Fader!" bad han bønlig — „for Kristens Skyld, som jeg holder saa meget af. Jeg sagde forleden til ham, at en Adelsmand har Lov til at gjøre, hvad han vil, men — det har man dog bestemt ikke — ikke naar det er Synd og Uret, man begaar!"

Herremanden stirrede forbavset paa sin Søn — hvem i Alverden havde lært ham at tale saaledes? „Er du fra Forstanden Knægt — er det kanske Synd og Uret at straffe en opsætsig Bonde?" udbrød ham. „Gud bedre for Adelsmand, der stikker i dig, du ligner saa vist ikke din Fader!"

Men han var dog alligevel formildet, thi egentlig ond eller haardhjærtet var han ikke af Naturen — naar han blot ikke havde kigget for dybt i Kruset — og Søren Hjulmand slap for videre Tiltale den Gang.

Saa blev Efteraaret afløst af Vinteren, og den medførte store Forandringer. Hen imod Jul fik Kay sig omsider en Hovmester og maatte tage fat paa Bogen, og omtrent paa

samme Tid hændte det sig, at en Moster til Kristen, som var gift med en rig Hosekræmmer, skrev fra Aalborg, hvor hendes Mand havde nedsat sig, at de nok kunde have Lyst til at tage Drengen til sig. De havde selv ingen Børn, saa han skulde være ganske som deres egen og lære Handelen, for saa en Gang i Tiden at arve efter dem, hvad der var. Det var jo en stor Lykke for en fattig Dreng. Tilbudet blev naturligvis modtaget med Glæde, og en skjøn Dag drog saa Kristen Sørensen, iført sine bedste Klæder og med en lille Bylt under Armen, til Aalborg for at blive Handelsmand. Skilsmissen faldt ham jo rigtignok tung, især fra Kay og Margrete, og den sidste Aften, han tilbragte i sine gamle Legekammeraters Selskab, var omtrent den bedrøveligste i hans Liv, thi de græd alle tre og følte, hver paa sin Vis, hvor glade de havde været i deres egen fortryllede Verden — en Verden, som kun en Barnefantasi formaar at skabe — og at det nu altsammen var forbi for stedse!

„Du tænker da vel ikke mere paa det dumme Vrøvl, jeg sagde en Gang Kristen?“ spurgte Kay ved Afskeden, og lille Margrete hulkede, saa at Kristens ærlige Hjærte blev ganske fuldt — altfor fuldt til, at han kunde sige noget — men de forstode ham godt alligevel.

Kristen Sørensen havde Lykken med sig. Han var saa godmodig og tjenstagtig, saa ærlig og lærvillig, at det ikke varede længe, inden han havde vunden Peder Gluds og Mosterens Tillid og Velvilje, og lært at passe Boden til den førstes fuldkomne Tilfredshed, hvilket ikke vilde sige saa lidt endda, thi det var just ingen let Sag at handle med alle de forskjellige Mennesker baade fra Byen og Landet, og snakke for Varerne. Han lærte efterhaanden ogsaa at føre Regnskabet i de store Hovedbøger og skrev sine Talrækker saa lige som Soldater, der staa opmarscherede i Geledder. Om Søndagen vandrede han til Kirke med sine Plejeforældre og bar Mosterens store Salmebog med Sølvspænderne, omhyggelig indsvøbt i et Tørklæde, og naar Aftenen kom, sad han inde hos dem i Storstuen og læste et Stykke for dem af Bibelen, men paa Slaget otte maatte han holde op, thi inden Klokken var ni, skulde alle være til Sengs og hvert et Lys slukket i hele Huset. Det var et roligt og fredeligt Liv, han førte, men undertiden forekom det ham jo nok lidt ensformigt og han længtes tilbage efter det gamle straatakte Hus derhjemme, med den lille Kaalhave foran, hvor Grisen gik og rodede, medens Katten laa og snurrede dovent i Solskinnet — efter

Herregaarden og dens Beboere og efter lille Margrete, som boede ensomt ude i Hedehusene med sin Moder, en fattig Enke, som ernærede sig ved at gaa paa Daglejerarbejde. Ønskede han nogensinde at blive rig, saa var det nærmest for at kunne dele med hende!

En Gang — efter tre fire Aars Forløb — fik han Lov til at rejse hjem og fremstillede sig en smuk Sommerdag for sine glade Forældre og undrende Bysbørn, som en stor stærk femtenaars Knøs, iført et Sæt flunkende nye Hvergarnsklæder med Sølvknapper, der skinnede i Solen, og hele sit runde ærlige Ansigt straalende af Tilfredshed og Glæde. Det var en Højtidsdag i Søren Hjulmands Hytte — hverken Fader eller Moder kunde blive trætte af at beundre ham i hans Herlighed, eller af at høre Beretningen om alle de Goder, der vare blevne ham til Del, men Kristen selv havde ingen rigtig Ro paa sig, førend han havde hilst paa sine gamle Venner. Saasnart han derfor havde fortæret den Rundtom Brød og drukket den umaadelige Skaal Øllebrød, hvormed Moderen trakterede ham, ilede han op til Herregaarden.

Men Livet er fuldt af Skuffelser! Junker Kay læste med sin Hovmester og kunde ikke saadan uden videre forstyrres — da han saa endelig viste sig, var der kommen noget underlig fremmed og tvungent i hans Væsen, den gamle Overlegenhed fra Barneaarene traadte nu frem i en Skikkelse, der ikke kunde andet end krænke hans beskedne Ven, og den nedladende Venlighed, hvormed han tiltalte Kristen, var meget forskjellig fra den Hjærtelighed og Varme, som denne havde ventet sig. Og nu lille Margrete? Ja, hun var rigtignok ikke lille længer, hun var en stor fjortenaars Pige, undselig og forlegen, og vidste næppe, om hun vilde svare ham, naar han talte til hende. Hun havde faaet Tjeneste oppe paa Herregaarden, hvor hendes rappe Hænder gjorde god Gavn, og fin og fornem paa det var hun bleven, syntes han, men Krøllerne havde hun endnu, og de blaa Øjne, og Smilehullerne og — var kort sagt smukkere end nogensinde før, saa smuk, at den arme Kristen slet ikke mere kunde faa hende ud af sine Tanker! Han vendte tilbage til Aalborg med et langt tungere Hjærte, end da han drog ud — det var dog saa underligt at tænke paa, hvorledes Kay og Margrete bestandig levede i hinandens Nærhed, kunde ses og tale sammen, medens han blev mere og mere fremmed for dem, og tilsidst maaske ganske vilde blive glemt — det syntes han dog i Grunden ikke, han havde fortjent.

„Kristen bliver saa stille og saa bleg om Næbet," sagde hans Moster. „Det volder han voxer saa stærkt, han er jo snart en hel Karl — og saa Byluften, den kan Landsbybørn ikke døje."

„Nej, men til næste Aar skal han ud at rejse," svarede Peder Glud. „Det kan han have godt af. Jeg bliver dog nu for gammel til at drage Landet rundt og gjøre Indkjøb, herefter kan han gaa i mit Sted, jeg ved, jeg kan stole paa ham".

Tiden gik imidlertid sin ustandselige Gang, og det ene Aar forløb efter det andet, bringende enhver sin Andel af Livets Sorger og Glæder, Held og Uheld, Kampe og Prøvelser, alt eftersom Forsynet havde bestikket og tilmaalt det. Paa Viffertsholm var det gaaet saa jævnt ned ad Bakke. Herregaardsfruen havde, efter til det sidste at have slidt og stræbt det bedste, hun kunde, ombyttet det timelige med det evige — en stor Lykke for hende selv Stakkel, men et næsten uerstatteligt Tab for dem, hun lod tilbage, især den unge Søn. Jens Juels Sager var blevne mere og mere forviklede, og enhver kunde nok se, hvorledes det vilde ende. Han selv var sjældent ædru, men svirede og drak værre end nogensinde før; stundum var han borte fra Hjemmet hele Dagen, ja Uger ad Gangen, og drog omkring til sine Venner paa Lindenborg, Vorgaard, Kongstedlund og Randrup, hvor hans Komme gjærne gav Anledning til Klammeri og Ufred, eller ogsaa havde han Besøg af sine Svirebrødre hjemme paa Gaarden — til langt ud paa Natten kunde man høre deres vilde Eder og højrøstede Tale fra Stuen, hvor de sad og spillede Kort og Tærninger, medens Øllet og Rhinskvinen flød henad Bordet fra de væltede Krus og Bægre.

Siden Kay var bleven ældre, skyede han saa meget som muligt Faderens Selskab — han holdt sig indelukket paa sit eget Værelse, uden anden Adspredelse end den, hans Bøger kunde forskaffe ham; thi Hovmesteren var bleven afskediget, fordi man ikke havde Raad til at betale ham, og den unge Junker var nu ganske overladt til sig selv. Det var et forunderligt Liv, han førte, uvirksomt og drømmende; han tænkte ikke mere paa at drage ud i Verden for at vinde Rigdom og

Hæder eller udføre store Bedrifter, men var i sit tyvende Aar lige saa uerfaren, ubehjælpsom og uskikket til at handle, som et Barn. Denne Mangel paa Viljekraft og Selvstændighed røbede sig ogsaa i hans Ydre, lille, spinkel og fin af Skabning var han, med et blegt magert Ansigt — et skrøbeligt Skud paa den gamle Stamme, der ikke syntes at have synderlig Livskraft tilbage!

En bælmørk Vinteraften, lige i Begyndelsen af Aaret 1741, red Jens Juel hjem fra et Drikkegilde paa Visborggaard. Stormen susede og ruskede i de store Træer, som om den vilde ruske dem op med Rode og piskede Sneen lige i Ansigtet, saa at man ikke kunde se en Haand frem for sig. Herremanden var ærgerlig over atter denne Aften at have tabt en betydelig Sum i Spil — noget, der oftere overgik

ham paa den senere Tid — og hed og fortumlet i Hovedet, bandte han Vejret, Mørket og Hesten, der ikke vilde samme Vej som han. Et lille Stykke forbi Visborggaard gjorde Vejen en pludselig Drejning og førte langs en høj stejl Brink bevoxet med Gyvel og Slaaenbuske, et yndigt Sted om Sommeren, naar den lune Vind strøg sagte hen over Bakken og Lærken svang sig jublende op i den klare Luft, men farligt at passere om Aftenen i Mulm og Mørke, uden en eneste venlig Stjærne paa Himlen til at vejlede sig. Hesten syntes bedre end dens Herre at kjende Faren, som han i sit Overmod og i sin utilregnelige Tilstand ikke gav Agt paa. Det var forgjæves, at han søgte at tvinge Dyret fremad og jog Sporerne ind i dets Sider — det stejlede, gjorde et Spring til Siden og kastede sin Rytter af, som faldt ud over Vejkanten, ned ad Skrænten. Formodentlig maa han i Faldet have stødt Hovedet mod en Sten og tabt Bevidstheden, thi den næste Morgen blev han funden nedenfor Brinken af nogle Bønder bleg, kold og stiv, og trods alle Bestræbelser for at bringe ham til Live, slog han dog ikke Øjnene op mere i denne Verden.

At Sorgen over ham skulde være synderlig stor, kunde man just ikke vente, tvertimod, Sønnen, hvis Kjærlighed til ham forlængst var udslukket, følte en Slags Lettelse ved hans Bortgang, skjønt den medførte saa store Omvæltninger i hans egen Skæbne. Herredsfogden og hans Fuldmægtig, som indfandt sig for at ordne Dødsboet, rystede med betænkelige Miner paa Hovedet, og erklærede, efter at have rumsteret fra Loft og til Kjælder, kigget i Skuffer og Gjemmer — hvor der i mange Herrens Tider ikke havde været noget at gjemme — og optaget Fortegnelser i det uendelige, at Sagerne stode saa slet som muligt, der var en saa haabløs Forvirring og Uorden i det hele, at den unge Herremand næppe stod til at redde. Desværre viste dette sig ogsaa snart at være Tilfældet, og da Jens Juel, med alle skyldige Hædersbevisninger, var bleven bisat i den murede Familiebegravelse paa Solbjærg Kirkegaard, betydedes det hans Søn, at han, inden en vis bestemt Frist maatte skaffe Panteforskrivningerne indløste og Gjælden betalt — da Gaarden ellers vilde blive solgt.

Det var et haardt Stød for den stakkels Junker Kay, som følte sit Hjærte bristefærdig ved Tanken om at skulle forlade sit Barndomshjem. Hvad skulde han gribe til, han, som var saa lidet skikket til at optage en Kamp med Livet og for Livet! Han vidste hverken ud eller ind.

„Naa, frisk Mod, Junker Kay, nu gjælder det at handle!‟

sagde den gamle Ladefoged, som i mange Aar havde været i hans Forældres Brød, og trolig hjulpet Fru Birte med Styret. „Hvad vil du, at jeg skal gjøre Anders?“ svarede den unge Herremand forknyt — „jeg duer jo ikke til noget.“

„Hjælp mig først og fremmest med at gjøre disse Regnskaber op, de ere fra salig Fruens Tid, og vi maa dog have en Smule Skik paa Tingene.“ Kay tog fat paa Regnskaberne for en Stund, men lagde dem snart til Side igjen, det værkede i hans Hoved og Tallene dansede for hans Øjne — det var umuligt at holde Tankerne samlede derved. Og saa vandrede han ørkesløs og drømmende omkring i de tomme Værelser, der gave Gjenlyd af hans Trin, medens sælsomme spøgelseagtige Skikkelser syntes at have lejret sig i Krogene og at titte frem af Mørket — han elskede denne Ensomhed, der var bleven ham til en Vane og som han befolkede med Skygger af sin egen Indbildningskraft, men han følte sig dog til sine Tider saa underlig forladt, og da var Margrete, ligesom i Barndomsaarene, hans kjæreste Selskab, med hende kunde han tale om Kristen og de glade Lege! Ja havde Kristen blot været her — hvor fortrød han ikke nu hvert haardt og krænkende Ord, han havde talt til den skikkelige Fyr, og hver saarende Bemærkning, han havde tilladt sig om hans kejtede Væsen og plumpe Manerer! Hvor meget vilde han ikke have givet til nu at se den firskaarne Skikkelse med det brave trofaste Ansigt træde ind af Døren ligesom i gamle Dage — han kunde maaske have lært ham at handle og tage virksom Del i Livet, saaledes som han selv!

For Margrete var det, som om disse varme Ord og Lovtaler over den fraværende, bragte ham til at voxe i hendes Tanker, og som om hun først nu lærte ret at skatte ham. Hun havde hidtil været saa tilbøjelig til at overse ham og i sin Beundring for Junkerens mere fremragende Egenskaber, at undervurdere hans — nu var det efterhaanden, som om Bindet toges fra hendes Øjne! Junker Kay i sin Svaghed og Forsagthed var ikke saaledes, som hun havde drømt og udmalet sig, at han skulde blive, og en anden begyndte at indtage hans Plads! Kay saa godt, hvad der begyndte at røre sig hos hende — saa det med et stille Suk, thi han vidste nu, at den medlidende Ømhed, han saa ofte havde læst i hendes Blik kun havde meget lidt tilfælles med hin anden og stærkere Følelse, hun havde indgydt ham, og som det var bedst at hun nu aldrig lærte at kjende. Og fra det Øjeblik af trak han sig endnu mere tilbage i sig selv; han lod sig næsten aldrig se

for nogen, og Folk rystede medlidende paa Hovedet, naar de talte om den unge Herremand paa Viffertsholm, og undrede sig over, hvad Enden skulde blive.

„Ja, se nu er den Herlighed fløjten," sagde Søren Hjulmand — „den gamle Herremand, som var saa stor paa det, da han truede mig med Træhesten og min Søn med Ridepisken, han ligger nu som en Kjæltring i sin Grav, og hans sølle Pjalt af en Søn kan endnu komme til at tigge for Hvermands Dør, medens min Dreng lever i Velstand og Overflod!"

„Det kan han takke Vorherre for," udbrød Margrete, som hørte det. „Men I burde skamme jer at tale saaledes, har I glemt, hvorledes Junker Kay bad godt for jer og hvor meget han holdt af jer Søn? Hvad tror I vel Kristen vilde sige til det?"

Kristen — ja, han færdedes om derude i Livet og var, medens disse Begivenheder foregik paa den gamle Herregaard, langt borte fra Hjemmet. I de senere Aar rejste han i Peder Gluds Sted omkring for at indkjøbe og forhandle Varer, og maatte ofte ned til Kiel og Hamborg, ja undertiden endnu længere bort, thi Forretningen dreves nu i det store, og hans Plejefader, der havde begyndt som simpel Hosekræmmer, var nu en af Aalborgs rigeste Kjøbmænd. Skjønt baade han og hans Hustru var gammeldags tarvelige Folk, der ikke sloge stort paa, var det dog en Kjendsgjerning, at Skabe og Kister i deres Hus vare overfyldte med Linned og andre gode Sager, og at Sengene i Storstuen vare stablede helt op til Loftet med Sengeklæder, medens Hylderne bugnede under Vægten af Kobbertøj og andet Husgeraad og Sølvet raslede lystig i Pengeskufferne! Føjer man nu hertil alt, hvad Peder Glud ejede i Værdipapirer og rige Skibsladninger, saa kan man nok forstaa, at Kristen Sørensen, som var indsat til Arving af alle disse Herligheder, begyndte at blive en Person af Vigtighed der i Byen. Pigebørnene skottede nok saa venlig til ham, naar de trippede forbi paa Gaden, Mødrene lagde Planer for deres Døtres Fremtid, og agtbare Borgermænd bøde ham jævnlig til Gjæst i deres Huse. Hans Plejemoder begyndte saa smaat at se sig om blandt de mange lysthavende, efter en Pige, som kunde egne sig til Kone for ham, men Kristen vilde slet ikke hjælpe hende i dette Foretagende, og erklærede bestandig, at det havde ingen Hast.

Samme Aar Herremanden paa Viffertsholm var kommen saa ynkelig af Dage, var Kristen Sørensen paa en Rejse i Holsten. Som sædvanlig havde han havt Held med sig; der

var slaaet mangen Handel af med Fordel, og nu vendte han hjem med en fyldt Pung og et let Hjærte. Da han var stegen i Land i Aarhus, hvortil han var sejlet fra Kiel med et af Peder Gluds egne Skibe, traf han paa nogle Prangere fra hans Hjemstavn, som fortalte ham, hvad der var hændet Herskabet paa Gaarden, og at Udsigterne nok kun vare sorte for den solle Junker. Kristen var som lynslaaet, og Tanken om den Ulykke, der havde ramt hans gamle Herskab, lod ham hverken Rist eller Ro! Hans Længsel efter at erfare noget mere om Herregaarden og dens Beboere drev ham snart fra Aarhus Nord paa, og inden han var kommen ret langt frem, bestemte han sig til at lægge Vejen imod sit gamle Hjem, inden han drog videre til Aalborg.

En kold stormfuld Dag, lige i Begyndelsen af Marts, naaede han Hjemmet. Han gik uden at standse lige gjennem Landsbyen, forbi sine Forældres gamle Hus — de vare nu flyttede over til en Udflyttergaard, som Kristen af sine egne Penge havde hjulpen dem til — og uden at Nogen lod til at kjende ham, var han naaet til en Omdrejning af Vejen, hvor denne førte op til Herregaarden. Medens han stod stille og saa sig om, tyssende ad en lille arrig Køter, som var faret ud af et Hus og gøede som den var rasende, hvem skulde han saa møde, hvem andre end netop Margrete! der bragte hans Hjærte til at banke og det varme Blod frem i hans Kinder. Hun kom gaaende henad Bivejen, der førte til Hedehusene i den yderste Ende af Sognet, hvor hendes Moder boede, og han kjendte hende strax paa den ranke Skabning og den lette Gang.

„Margrete!“ udbrød han og gik henimod hende. Hun standsede — det var ligesom Overraskelsen var lige ved at tage Vejret fra hende, men at hun blev glad, det var ikke til at tage fejl af!

„Kristen — er det dig? Aa, jeg havde nær ikke kjendt dig igjen, du er bleven saa forandret i alle Maader, saa mandig og saa — saa —“ ja, det var rigtignok vanskeligt at finde paa Ordene, naar han stod saaledes og saa paa hende, hun havde nok allerede sagt for meget — skjønt, ingen kunde da heller nægte, at der var foregaaet en paafaldende Forandring med den før saa klodsede, firskaarne Dreng — kun det gode ærlige Udtryk i Ansigtet var uforandret det samme.

„Saa du mener, jeg har forandret mig saa meget, Margrete? Det har du slet ikke, kun at du er bleven meget,

meget smukkere! Jeg tænkte ellers — jeg mente — du har vel sagtens faaet dig en Kjæreste, Margrete?"

Her trak Margrete begge sine Hænder, som havde hvilet i hans, til sig, og blev rød lige op til det lyse krøllede Pandehaar, der stak saa nydelig frem under den lille pyntelige Hue. Hun forstod ikke, hvorledes han kunde sige saadan noget, og Kristen blev ganske flov — det var lige ved at Samtalen var

gaaet i Staa med det samme, og at de begge, ligesom forrige Gang, vare blevne staaende, stumme og forlegne lige over for hinanden. Men saa huskede Kristen paa den egentlige Grund, hvorfor han var kommen, og da han havde spurgt til Junker Kay, var der ingen Forlegenhed mere paa nogen af Siderne.

„Ak Gud, Kristen! Ved du det da ikke?" udbrød Margrete og brast i Graad. „Den stakkels Junker Kay ligger syg af Sorg og Græmmelse over den haarde Skæbne, der har

ramt ham — han har ingen Penge til at udrede sin Gjæld med, og i Morgen sælge de Gaarden med Rub og Stub, der bliver vist ikke saa meget tilbage, som han kan hælde sit Hoved til!"

Kristen stod bleg og maalløs. „I Morgen!" gjentog han. „I Morgen!" Han tænkte hverken paa Træhesten eller Hundepisken, saa lidt, som paa de haanende Ord, som han ofte havde været Gjenstand for, eller Kays forandrede Væsen, da de atter mødtes — han mindedes kun det gode hos sin adelige Legekammerat, mindedes deres fælles Glæder og Sorger i hine Dage — og hans Hjærte var fuldt af Sorg og Medfølelse.

„Ja," vedblev Margrethe — „de vilde ikke give ham Henstand længer, skjønt han er syg — ak Kristen, jeg frygter for, at han næsten lider Nød! Der er tomt baade i Fadebur og Kjælder, selv Kreaturerne mangle Foder i den sidste Tid. Junker Kay har i flere Uger ingen andre villet se, end den gamle Anders Ladefoged — hvad skal dog Enden blive paa dette? og hvor skal han hen, naar de nu skille ham ved hans gamle Hjem og han ikke længer har Tag over Hovedet?"

„Det maa og skal ikke ske!" udbrød Kristen og rettede sig i sin fulde Højde. „Junker Kay maa hjælpes, skulde jeg end ofre min hele Velfærd derfor. Med Guds Bistand er det ikke for sent endnu, men jeg maa strax afsted til Aalborg."

„Kristen hvad siger du? Hvad vil du gjøre? Aa jeg vidste jo nok, at naar du var her, vilde alt blive godt, derfor har jeg ogsaa bedt til Gud Dag og Nat, at du maatte komme tilbage."

„Er det sandt Margrete? Det har du virkelig gjort?" Han greb hendes Haand, i det han saa hende ind i de klare blaa Øjne; men saa tænkte han: det er for Kays Skyld — og slap atter Haanden. „Jeg tør ikke vente længer, der er ingen Tid at spilde. Farvel Margrete — stol paa mig og vær ved godt Mod, inden i Morgen skal du høre fra mig."

Og saa kjørte Kristen alt hvad Remmer og Tøj kunde holde ind til Aalborg, saa at han allerede efter tre fire Timers Forløb traadte ind i sine Plejeforældres lille Stue, hvor Peder Glud og hans Hustru allerede sad ved det tidlige Aftensmaaltid. „Herren fri os, hvad er der i Vejen med Drengen?" udbrød hans Moster, da hun til Velkomst havde slynget sine Arme om hans Hals og set ham ind i Ansigtet. „Er nogen Ulykke hændet dig, kjære Kristen?"

Kristen rystede paa Hovedet, men saa fortalte han, hvad de gamle dog allerede vidste og tilføjede, hvor nær det var

gaaet ham til Hjærte. Peder Glud trak paa Skuldren. „Det gjør mig ondt for den unge Junker," sagde ham tørt. „Men som man reder, saa ligger man — saaledes som Jens Juel fo'r frem, det maatte dog tage en Ende med Forskrækkelse."

„Men skal da Sønnen bøde for hvad Faderen forbrød? — Ak kjære Plejeforældre, I som har været bedre imod mig

fattige Barn, end Ord kunne udsige, nægt mig ej den Glæde, at komme min Barndomsven til Hjælp i hans Nød! Se her er Penge for de sidste Skibsladninger, jeg solgte i Lübeck og Hamborg, mere end det dobbelte af det Beløb, vi havde ventet os; Halvdelen af den Sum, jeg bragte med tilbage, skulde være

min Jagd: I, læg nu den anden Halvpart til, og lad mig faa den hele Sum, saa at jeg kan faa mit inderligste Ønske opfyldt, og fri mit gamle Herskab ud af hans Forlegenhed. Med Glæde giver jeg Afkald paa alt, hvad I havde i Sinde at skjænke mig efter eders Død, og skal med Troskab og Taknemmelighed slide for eder Resten af mine Levedage —"

„Er Knægten fra Forstanden?" afbrød Hosekræmmeren denne, fra Kristens Læber, usædvanlig lange Tale. „Mener du kanske, at jeg har sparet mine Penge sammen for at øde dem paa forarmede Herregaardsfolk? Gjør du med din Ejendom hvad du vil — mine Skillinger faar du ikke til det Brug."

„Saa faar jeg hjælpe mig foruden, thi frelses, det maa han ... ved I vel, at han som fødtes til Rigdom og Herlighed, han lider nu Nød, frister næsten Kulde og Hunger ... det jeg fattige Barn aldrig har kjendt." Peder Glud brummede, men fo'r sig uvilkaarlig med Haanden over Øjnene. „I vil altsaa ikke staa mig bi, er det eders sidste Ord?"

„Ja vist, ser jeg ud, som jeg spøgte?"

Men den gamle Kone brast i Graad og trykkede Kristen til sit Hjærte. „Har jeg ikke altid sagt, at den Dreng vilde blive vor Stolthed og Glæde?" udbrød hun. „Se paa ham, og nægt ham saa Pengene, Fatter, om du kan, har han ikke været din tro Medhjælp nu i alle disse Aar, og har han ikke Ret til dem? Desuden læste du ikke nylig for mig i den hellige Skrift: Salig er den som giver; ham skal atter gives!"

„Amen!" sagde Peder Glud og gik ud af Stuen, men Kristen og hans Moster nikkede til hinanden, nu vidste de Besked!

Det var sent paa Aftenen — næsten Midnat.

I sit ensomme Kammer laa den syge Junker, lyttende til Uvejret og Stormen, som rasede der uden for, og kæmpende med den nagende Smerte og de bitre kvalfulde Tanker, som rummedes i hans eget Indre. Klagende og hvinende fo'r Vindstødene ned gjennem Skorstenen, trængte ind af Sprækker og Døre, viftede de lasede Tapeter frem og tilbage paa Væggen og havde flere Gange truet med at slukke Lysene i den store Armstage, der stod paa Bordet — en af de sidste Rester af fordums Herlighed. Stakkes Kay! Han havde ønsket og haabet,

at han maatte dø nu i denne Nat — den sidste, han tilbragte som Herre paa sine Fædres Borg, der i Morgen vilde vandre over i fremmede Hænder, — men nu havde han intet Haab, intet Ønske mere, det var, som om Gud selv havde forladt ham, sløv og ligegyldig for alt laa han hen som i en Døs. Da knirkede det sagte ved Døren der henne — Fodtrin løde over Gulvet, og — hvad var det for en Skikkelse, som pludselig stod bøjet over ham og betragtede ham med Taarer i sine Øjne? Kristen — kunde det være muligt? Jo, det var virkelig ham, der gik et Smil over det blege indfaldne Ansigt, og med mat Stemme fremstammede han sin gamle Legebroders Navn, medens han holdt den fremrakte Haand i begge sine.

„Junker Kay — kjære Junker Kay!" lød nu Kristens frejdige Røst. „Vær ikke saa forknyt, endnu kan alt blive godt! Jeg er kommen for at betale en gammel Gjæld; I viste den fattige Bondedreng Godhed og Venskab, det har jeg ikke glemt, og da nu Vorherre har været saa naadig imod mig og givet mig meget mere, end jeg selv behøver, saa mente jeg, vi kunde dele! Se her, tag af dette Skrin saa mange Penge som I behøver — betal eders Skyldnere i Morgen i Stedet for at sælge Gaarden, og skynd eder atter at blive karsk og sund!"

„Kristen, Kristen!" Der fulgte en lang Pavse efter dette Udraab. Kay havde skjult Ansigtet i sine Hænder; da han atter tog dem til Side, var der et eget Udtryk i hans Blik. „Du er det bedste Menneske paa Jorden, Kristen — Gud i Himlen vil lønne dig for, hvad du har tænkt at gjøre for mig, dog det er for silde! Ser jeg vel ud som en, der formaar at rejse mine Fædres sunkne Borg? Ak nej, nej, med mig er det snart forbi! Men du Kristen, du har alle de Evner, der manglede mig, til dig faar den Gjerning gaa i Arv, som jeg selv ej magter at tage op!"

Kristen stirrede forbavset paa ham. „Hvad mener I Junker Kay?" stammede han. Kay satte sig over Ende paa sit Leje — der var en hojtidelig Alvor præget i hans Ansigt, og med opløftet Haand, som krævede han Gud til Vidne paa sine Ord, sagde han: „Vil du opfylde mit sidste Ønske, min sidste Bøn her i denne Verden, da kjøb Viffertsholm i Morgen, lad den ikke gaa over i fremmede Hænder! I Dage, Uger ja Maaneder, har Tanken om, at dette skulde ske, pint og martret mig — jeg følte min egen Svaghed og Usselhed, jeg, den sidste Ætling af en gammel Slægt, som en Gang var mægtig og stor, jeg havde ikke saa megen Kraft tilbage, at jeg formaaede at gjøre Modstand, men gav mig viljeløs hen til Sorgen!

Ak Kristen, hvorledes skal jeg faa det Regnskab til at stemme, som jeg hisset skal aflægge? — Dog, den jordiske Gjerning, jeg her lod ufuldbragt, den overdrager jeg i dine Hænder — lov mig, at du vil gjøre, som jeg bad, da kan jeg dø rolig og i Fred!"

Da stod det klart for Kristen, at han maatte handle som hans Barndomsven ønskede, og det var en højtidelig Stund

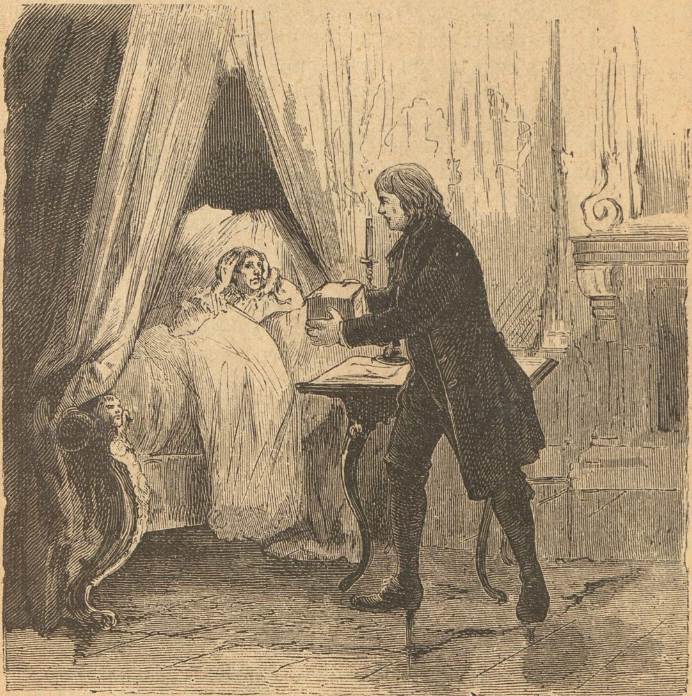

for dem begge, da han med den syges Haand i sin i den stille Midnatstime gav det Løfte — som han ogsaa siden trolig holdt. Men Kay sank med foldede Hænder og et: „Gud være takket!" tilbage i Puderne.

Dagen, da den gamle Herregaard skulde sælges, var oprunden med Solskin og stille, klar Luft. Fra den tidlige Morgenstund rullede Vogne ind i Borggaarden; Folk fra Landet

og Kjøbstæderne færdedes omkring alle Vegne og trængte sig sammen i den store Sal, hvor Avktionarius havde taget Plads ved det grønne Bord, medens de før saa øde Trappegange og Værelser gjenløde af en forvirret Raaben og Larmen, der endog trængte ind til det stille Kammer, hvor den unge Herremand laa og lyttede efter Hammerslagene, der for stedse vilde stille ham fra hans Fædres Ejendom. I et Hjørne af Avktionssalen trængte de adelige Herrer fra Nabolaget sig sammen, talende om Jens Juels Udskeielser, der havde ført til al denne Elendighed, og Sønnens sørgelige Udsigter. Budene, der bleve gjorte, vare kun lave; som Gaarden var nu, vidste nok enhver, hvor ringe Værdi den kunde have. Da traadte pludselig en

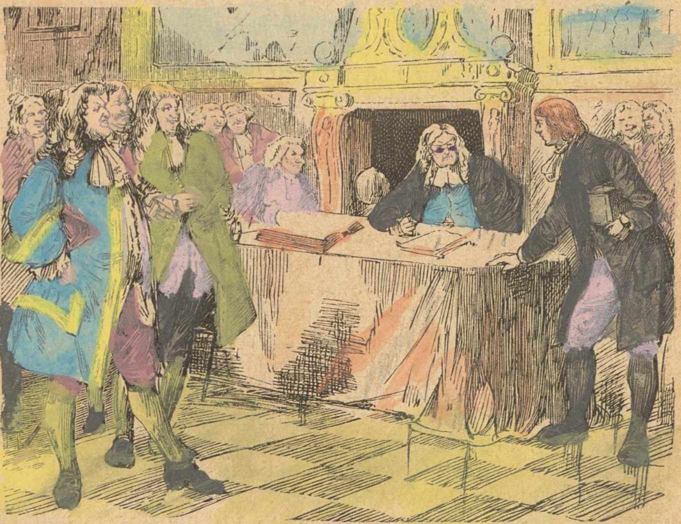

ung, tarvelig udseende Mand frem til Bordet, og gjorde et Bud, noget højere end de foregaaende. Man trak lidt paa Smilebaandet, men ænsede for øvrigt næppe den ringe Almuesmand, der dristede sig at tage Ordet blandt saa mange fornemme Herrer. Ingen brød sig om at overbyde ham synderligt — hvorledes kunde han vel drive Sagen videre? Og dog — han vedblev med urokkelig Ro og Alvor — inden man vidste et Ord deraf, faldt Hammerslagene, og Hosekræmmeren Kristen Sørensen var Ejer af Herregaarden Viffertsholm! Det var nok værdt at se den Forbavselse, der malede sig i alles Ansigter — den Tvivl og Haan, hvormed man betragtede ham,

og de Udraab, der fulgte. „Kan han stille Kavtion for de mange Penge, min gode Mand?“ spurgte Birkedommeren.

„Nej!“ De omkringstaaende lo, men Kristen Sørensen saa sig rolig om i Kredsen. „Jeg tænker ellers heller ikke, at det behøves,“ vedblev han — „al den Stund jeg har Pengene med mig!“ Han fremdrog Skrinet, talte Pengene op paa Bordet, og forlod derpaa atter Salen ligesaa rolig, som han var kommen, overladende til enhver at snakke og dømme, som de fandt for godt.

Saaledes gik det til, at den fattige Bondedreng til sidst blev Herremand, og ingen bedre Ejer kunde den gamle Gaard have faaet! „Det blev dog dig Kristen, som vandt det halve Kongerige!“ sagde Kay smilende, da Kristen og Margrete siden stode sammen foran ham, og han havde læst i Kristens Aasyn at der var et, som endnu laa ham stærkt paa Sinde. — „Tag nu Prinsessen med, og byg saa Slottet op, saaledes som jeg i mine gyldne Barnedrømme havde tænkt mig det — men vent lidt dermed endnu, til jeg er borte — jeg vilde dog helst lukke mine Øjne her i den gamle Rede!“ Han lagde deres Hænder i hinanden, men Kristen saa med et tvivlende Blik Margrete ind i Øjnene — kunde han virkelig tro, at hun brød sig om ham? Det forekom ham at være altfor megen Lykke paa en Gang — naar han fik alt, hvad beholdt saa Kay tilbage?

Ikke meget af denne Verdens Goder, det er sandt, men der var en Fred i hans Hjærte, som han aldrig tidligere havde kjendt, og han sagde, at han nu var fuldkommen tilfreds og glad. Han havde faaet sit Ønske opfyldt, at blive til det sidste i sit gamle Hjem, og først da han, plejet med utrættelig Omhu og Kjærlighed af Kristen og Margrete, som nu var et lykkeligt Ægtepar, havde lukket sine Øjne, blev den gamle Gaard nedreven og en ny, statelig Hovedbygning rejst i dens Sted. En ny Slægt fremblomstrede indenfor dens Mure, sundere og kraftigere end den forrige og endnu indtil for faa Aar siden levede Kristen Sørensens Efterkommere paa Viffertsholm, hvor de holdt Mindet om deres Stammefader, den fattige Bondedreng, som ved egen Flid og Dygtighed havde arbejdet sig frem og var bleven sine undergivnes Velgjører, der udbredte Lykke og Velsignelse omkring sig, højt i Ære; men ogsaa fra Slægtled til Slægtled bevaredes Fortællingen, saaledes som Margrete en Gang havde meddelt sine Børn den, om den stakkels unge Herremand, som havde lidt saa meget uden egen Skyld, og var død forarmet i sine Fædres gamle Hjem — den sidste af sin Slægt!

Kommunisme.

(Et Træk fra det virkelige Liv i Hovedstaden.)

Jeg stod paa et Hjørne og røg min Cigar
og tænkte paa Allehaande,
da mærked jeg, Vinden imod mig bar
en brændevinsstinkende Aande;
jeg saa mig til Siden: to Sjovere stod
og dinglede mod hinanden,
to lasede Karle med Slæber paa Fod
og Buler af Knoer i Panden.
Den ene, en bleg og forhutlet Fyr,
var hæs som en sprukken Fedel,
den anden var tyk som en fedet Tyr
og rød som en Kobberkjedel.

„Det Storborgerrak!“ den tykke brød ud,
i det han sin Snadde tændte.
„Gid Pokker dem hente med Haar og Hud
og mule dem, som de fortjente!
Her driver de om paa Gaden i Flok,“
han vedblev med Dinglen og Raven,
„Grossserersnuder med Elfenbensstok
og Guldsigneter paa Maven,
Spidslærker og Junkre i Silke og Fløjl,

forædte Fruer fra Landet.
Hvad lever de for . . .?"

„Kun for Pjat og Gøgl."

„Knuseme ikke for andet.
Og hvad lever de af . . .?"

„Af vos andres Sved."

„Af vos andres Blod kan vi sige.
Hvad var der nu mere Rim'lighed ved
end som' Deling blandt vos og de rige?
Men ymt blot et Ord til det hovne Rak
om at dele, saa skal vi nok høre!
Nej, Spark og Skjældsord og Brøvl og Snak
det faar vi, men ikke en Øre.
Vi faar for vort Slid kun Skam til Tak,
det har vi for længst erfaret,
de har ej Hjærte i Livet, det Pak,
knuseme' om de har 'et."

Jeg kasted min halvt udrøgne Cigar,
den vilde ej rigtig trække.
Hvad ser jeg? Det værdige Broderpar
sig kaster næsegrus begge
og gramser efter Stumpen om Kap,
ej æusende Rendestenssumpen;
naturligvis sejred den stærkeste Lab,
— den tykke gik af med Stumpen.

Saa fik de sig rejst og børsted sig lidt
og søgte sig atter at samle.
„Aa, giv mig den!" bad den lille hel blidt,
„du har jo din Pibe, du gamle!"
Til Svar den tykke ham blæste da
et „Pyh", der lød som en Hvæsen:
„Hvor skulde den Kjærlighed komme fra?"

Den lille strøg sig om Næsen.

J. Skub.

Naar kun Vorherre det vil.

En Fortælling fra Møn af Carl Jepsen,

med Tegninger af Alfred Schmidt.

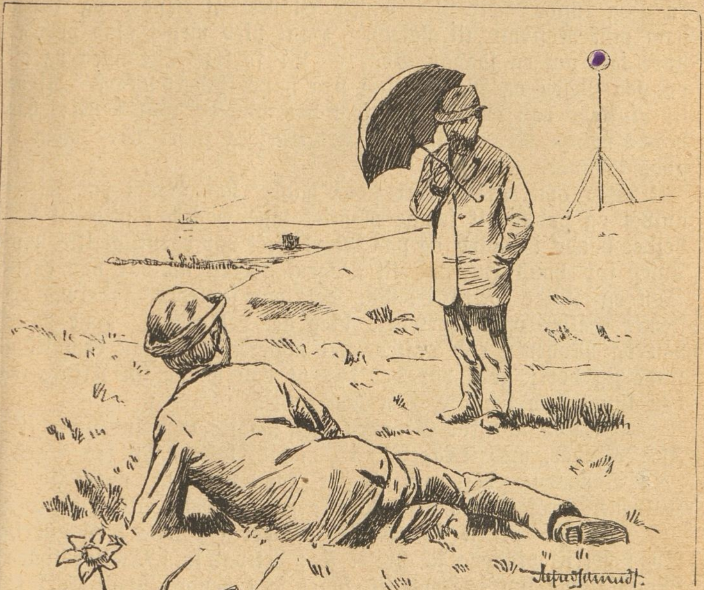

Det var ude ved Havet, vi første Gang mødtes. Det var i Middagstimen, og Solstraalerne faldt lige ned. Han laa i Havstokken, og Græsset pippede sparsomt gjennem Sandet omkring ham. Han var smidig og hvidhaaret; i Hænderne holdt han en Blomst, som han saa opmærksomt paa. Jeg gik nærmere; jeg tror ikke, at jeg nogensinde saa kjønnere Bondeknøs.

Han bød Goddag.

Og saa følger den Historie, jeg vil fortælle.

Han hed Jens og var Gaardmand Anders Jensens eneste Barn. Vi begyndte med den Urt, han holdt i sine Hænder. Jeg nævnte ham dens Navn; det var en Frøstjærne, og han

maatte hjælpe mig at finde dens Søster. Jeg viste ham flere Strandplanter og fortalte om dem; han ytrede da, at det var morsomt at se paa Planterne; han havde saa tit ønsket at kjende Navnene paa dem. Jeg fortalte ham da, hvorledes han efter en Bog kunde lære alle danske Planter at kjende, og tilbød ham min Rostrup til Laans. Han blev meget glad over at høre tale om en saadan Bog. — Vi forlod Stranden og gik op paa Vejen og fra den ind paa hans Faders Mark. Af og til plukkede han en Blomst, som han ønskede Besked om; han havde mange Venner iblandt Urterne, og snart var ogsaa vi gode Venner.

For omtrent 3 Aar siden havde han staaet paa Kirkegulvet og havde alt længe maattet tage Haand i med alt Arbejde, baade i Gaard og paa Mark; det var egentligt ikke hans Lyst, for hans Hu stod til Bogen. Men nu var han eneste Søn og skulde være Bonde; det var saaledes Faderens bestemte Vilje, og anderledes blev det vel aldrig, hvor meget han og Moderen end ønskede det anderledes. Han kom til at finde sig deri; godt var det da, at han havde sin Fritid, og den kunde han benytte, som han vilde.

Vi stod udenfor Gaarden; jeg maatte med indenfor. En Flok Ænder, med Dragen*) i Spidsen, kastede sig fra Porten ud i Dammen. Rasmus Røgter kom haltende med Ho til Kalvene, Trofast sled i sin Lænke og snappede efter mine Ben.

Inde i Stuen sad Jenses Moder og læste i en gudelig Bog; Strikkepindene fik hvilet sig; det var jo i Middagstimen; Mandfolkene sov. Jens fik snart sagt hende, hvad Karl jeg var, og at jeg vidste Navn paa alle de Planter, han i en Bunke lagde paa Bordet. Hun saa venlig til mig og satte Øl frem. Der var kjønt og hyggeligt i den Bondestue; gode Billeder paa Væggene og Blomster i Vinduerne, et smukt udskaaret Skab over Bordenden, — og naar du saa hører, at Jenses Fader havde mange Tusinder i Sparekassen, kan du sagtens vide, at der ikke manglede paa noget.

Nu dækkede hun Bordet, satte Maden frem og bød mig venlig at tage til Takke. Idet hun tog Planterne fra Bordet, sagde hun: „Jeg er glad for, at Jens holder saa meget af alle smaa Urter, som Vorherre lader voxe; det er, som jeg nylig læste, at hver lille Blomst lærer os om Guds Godhed og Almagt; det skulde man da altid tænke paa, naar man ta=

---

*) Andrikken.

ger en af dem i Haanden." Da Jens var gaaet ud med Blomsterne, fortsatte hun: „De er altsaa den ny Skolelærer i Hindby; det er da ikke saa langt. Jeg vilde ønske, at De en Gang imellem kom her ud til os og kunde vise Jens lidt til rette. Han har altid været saa flink til at læse, og jeg vilde haft, at han skulde have gaaet et Aars Tid i Kjøbstadens Skole, inden han blev konfirmeret; men det kunde paa ingen Maade lade sig gjøre, for vor Fa'er kan ikke undvære ham et Øjeblik; men han er da ogsaa vort eneste Barn."

Da hørte jeg nogen pusle i Kammeret ved Siden af, Skodden blev skudt fra Døren, og ind kom en høj og bred Skikkelse; han saa lidt gnaven ud. Det var forresten Anders Jensen selv, der stod for mig. Han havde prøvet paa at faa sig en lille Lur ovenpaa den fede Flæskesuppe; men Trofast's Gjøen ved mit Komme havde forstyrret ham. — Han maatte da have at vide, hvem jeg var, og det gnavne paa hans Ansigt veg snart Plads; han blev mild, og nu kom Snakketøjet rigtig paa Gled. En lille Flaske blev taget frem af Skabet; den indeholdt Brama. Jeg tillod mig at bemærke, at det vist ikke var nogen god Morgensnaps; men Anders mente, at det var, „saasandt han ikke ejede en Mand en Skilling"*), nogle Draaber, som kunde gjøre den mest forknytte Hest vælig.

Under Samtalen henkastede jeg den Bemærkning, at hans Søn Jens vist havde Hoved til at lære en hel Del, og spurgte, om Anders ikke havde tænkt paa at lade ham læse til et eller andet. — Men da skulde du have set den Forandring, der skete med ham; først sad han en Stund uden at mæle; vred saa han ud. Endelig brød det da løs; han støjede værre end Trofast før.

Det var en Ting, jeg ikke kunde og skulde have Mening om; det kunde være meget godt med den Lærdom; der skulde ogsaa være lærde Folk i Verden, det vidste han, skjønt de lærde ikke vare bedre end andre. Jens skulde blive ved Bondestanden, og han troede, at han gjorde bedst imod sit Barn paa den Maade. Han behøvede ikke at lade sig foresnakke af andre. Der var nu Jens Petersens Frederik, som Præsten fik sendt til Kjøbenhavn, hvor han blev Student og nu var noget ved en Skole; han var bleven baade grim og graa før Tiden, og nu sad Forældrene alene paa deres gamle Dage og havde intet

---

*) Ikke skylder nogen Mand noget.

Barn. Ja, Præsten havde da ogsaa været der sidste Onsdag; var uforskammet nok at ville snakke dem Jens fra; men ham fik han, saa sandt han ikke ejede en Mand en Skilling, snart stoppet Munden paa, og nu skulde den Snak holde op. — Han pustede lidt; han havde arbejdet sig saa højt op, og lidt mere lavmælet fortsatte han: „Vel véd jeg, der sidder et godt Hoved paa Drengen, og han er en god og villig Dreng, og det er min Fornøjelse; — at han ikke har den største Lyst til Bondearbejde ved jeg ogsaa og finder mig godt i det, og det bliver forresten bedre efterhaanden, som han bliver ældre. Jeg var heller ikke af de daarligste, da jeg var i hans Alder; men jeg tvivler paa, at der er bedre Bonde her omkring, og saa sandt jeg ikke ejer en Mand en Skilling, skal Jens blive ligesaa. Hellere maa han kjende hver Knold paa den Jord, der skal være hans, end alt det andet Tøjeri."

Atter et lille Pust; jeg lod ham fortsætte uden at afbryde ham med et Ord. „Men Jens volder ikke sin Fader nogen Sorg. Jeg giver ham al den Frihed til at læse, hvad han vil, naar bare han gjør sin Gjerning, og aldrig har jeg nægtet ham Skillinger til at kjøbe for, hvad enten det er Bøger eller andet, der kan more ham."

Nu vovede jeg at komme frem med, at han ogsaa havde Grund til at være glad ved Jens, netop fordi han var forskjellig fra sine Kammerater, og at den Sans, han havde for andet end Bondearbejde, vel maatte betragtes som en Lykke og som noget godt, der kunde gjøre hele Livet lyst for ham.

Anders svarede: „Ja, nok; jeg er jo mange Gange glad for det ogsaa; men naar nu Folk véd, at bare Tanken om, at Jens ikke vilde tage Gjerningen op efter mig her paa Gaarden, kan gjøre mig gal, behøve de da heller ikke at snakke om det. — De er naturligvis undskyldt, De kjender jo ikke til os. Men skal vi to være Venner, skal De ikke begynde paa den Tale; nej, saa sandt jeg ikke ejer en Mand en Skilling, maa De ej. Kom De bare ud til os; De skal være velkommen, for jeg holder meget af at faa en Passiar med studerte Folk."

Han rakte venlig Haanden over Bordet til mig, og jeg lagde min Haand i hans — jeg følte mig tiltalt af den djærve Bondemand.

Nu maatte vi ud i den store Have, maatte se hans Frugthave, hvor alt tegnede saa velsignet til en stor Høst; den Afdeling, hvor Stadsurterne: Levkojer, Resedaer og flere, duftede og prangede i prægtige Farver, der raadede vor Mo'er, og

Jens hjalp hende. Vi kom da ogsaa ud i Marken igjen, hvor den ypperlige Kvægbesætning i den rødblomstrende Kløver, som Jens og jeg før vare gaaede forbi uden at ændse, nu blev underkastet en sagkyndig Undersøgelse. Da vi kom tilbage til Gaarden, sagde Anders: „Nu har De maaske ikke noget imod, at vi gaa ind til Jenses Kammer, hvor han tilbringer sin meste Fritid med at læse, og hvor han skraber sammen paa alt det, han selv finder, og andre bringer ham. Det var endnu i Gaar, at Dyrlægen var her inde og gav ham saadan en underlig Ting; den var af Jærn eller Metal, den var ligesom en Kniv; men grumme gammel saa den ud, og Drengen blev mere glad ved den end for Fiskebenspisken, jeg forærede ham sidste Markedsdag.

Han kaldte paa Jens, der vandede Hestene i Gaarden, og vi kom ind i Kammeret. Vedbend rankede sig op ad Vinduet og ind over langs Væggen. En Frisk kvidrede i Buret i Solskinnet. Blomsterne, vi nys havde plukket, laa der. Paa Bordet ved Vinduet et Glas med Brændevin, hvori en Snog og en Staalorm; endvidere en Æske med en Mængde Insekter og Biller, Vandkalve, Træbukke, Smældere o. m. fl. Paa en Hylde stode hans Bøger, vel en Snes i Tallet; jeg lagde Mærke til Barfods Fortællinger, Ingemanns Romaner, Andersens Æventyr; i en Skuffe havde han sin Samling af Oldsager, det meste kun Brudstykker, men vistnok værdifulde for ham. Løvsaven hang paa Væggen, og Savbukken sad spændt i Bordet. Anders selv var meget ivrig for at jeg skulde se alt.

„Ja, flittig er han; men der bliver dog ikke Raad at slippe for Ploven, saasandt jeg ikke ejer en Mand en Skilling, og hvor meget saa Præster og Studenter end lokke for ham; ikke sandt, lille Jens?“

Dermed gik Anders; men jeg blev endnu en Stund hos Jens. Bøgerne paa Hylden kunde han fra Ende til anden; men han havde læst mange flere; dem havde han laant hos Præsten. Jeg gav ham adskillige Vink, hvorledes man tørrer Planter, dræber og opbevarer Insekter. Saa tog jeg Afsked med Moderen i Stuen og med Faderen i Gaarden. Jens lovede at se ind til mig. Næste Dag sendte jeg ham min Plantebog.

Hen paa Eftersommeren kom Jens en Dag ind til mig; Børnene vare lige slupne. Han havde Ærinde fra Faderen til min Nabo. Han blev længe hos mig. Saa mange Bøger havde han ikke set uden hos Præsten; mange bleve tagne

frem og set i. De Smaating, som jeg hædrede med Navn af Samlinger, beundrede han, han havde jo aldrig set sligt før. Nu ejede han selv en Botanik, og at han havde brugt den, mærkede jeg, da vi gjennemsaa min Plantesamling. Først da det mørknedes, gik han.

En sand Glæde havde det været for mig at have dette Naturens Barn de Timer hos mig; hvor taknemmelig og beskeden var han ikke. Men der var noget, der tyngede paa ham, det saas tydeligt; vel anede det mig, hvad det var; men jeg nænnede ikke at røre ved det; jeg syntes, det var bedst at lade det ligge og give det i Vold paa ham, der letter, hvad der tynger.

* * *

Efteraarsstormen havde allerede gjort temmelig lyst i Løvet; Blad faldt paa Blad og hvirvledes om i Havegangene. Da traadte Jenses Moder en Dag ind i min Stue. Hun var lige strax noget forlegen; hun var da ikke kommen for andet end at tale med mig om den Sag, der laa hende saa meget paa Hjærte. Jens syntes saa godt om mig, og han havde ment, hun skulde tale med mig om det; maaske vidste jeg Raad. Drengens Hu stod jo til at læse; vel gjorde han sit Arbejde, thi han var en rar Dreng og holdt saa meget af Faderen; men hvad han end tog fat paa, saa skete det uden Lyst, og tit gik det rent forkert. Anders mente, det blev bedre med Aarene; men hun vidste det bedre, Lysten til at slippe blev større, den indre Trang voxte Dag for Dag i Jens. — Hun mente sig selv nogen Skyld i det, for havde hun fra først arbejdet imod i Steden for at opmuntre Drengen til Bogen, saa havde det nu maaske været anderledes, og hun gjorde sig Bebrejdelser. — Og dog ønskede hun saa meget, at Jens fik sin Frihed. Anders var jo ellers saa god en Fader; men naar hun eller Jens gjorde et lille Tilløb hos ham, blev han saa bøs og var ikke at komme til Rette med i flere Dage; ja, saa gik han og stiklede til Drengen, og han var saa blød, saa han led svært ved det.

Det var sandelig vanskeligt for mig at raade noget her. Jeg søgte at trøste hende, saa godt jeg formaaede, og mente, at Vorherre nok vilde finde Vej for hendes Jens. Imidlertid lovede jeg snart at se ud til dem.

Jeg var paa Vejen Vejret var klart, Morgenvinden strøg hen over Markerne; det var i November. Skaden fløj skrigende fra Pil til Pil, hele Hegnet igjennem, idet den vippede op og ned med sin lange Hale. Jeg kom op paa Bakkerne og øjnede Havet, hvor skumklædte Bølger skjøde sig op. Den kolde Luft fra den aabne Bugt bider sig fast i Næse og Øren og gjør Hænderne valne. Gaarden ligger endnu et godt Stykke paa den anden Side af Vejsvinget. Se, der

kommer en let Vogn med to raske Travere for; hvor de stryge ned ad Bakken! Men, det er jo Anders Jensen i egen høje Person. Han faar Øje paa mig og standser med et Ryk i Linen. „Jeg skal til Doktoren. — Jens . . .!" Mere hørte jeg ikke; borte var han med de to smaa brune, Bakke op, Bakke ned; jeg kunde følge ham lige ned til Noret.

Hvad kunde der da være i Vejen med Jens; han maatte da være meget syg, siden Anders saa' saa ynkelig; han havde jo grædt, det var tydeligt at se, og det Par Ord kom frem med tykt Mæle.

Gaarden laa der som før. Ænderne snadrede i Dammen, og Trofast snappede efter mig. Der var intet Menneske at øjne; jeg gik ind i Stuen. Da kommer en lille spinkel Mand mig i Møde; det var Lars Brøndgraver. Han gik ogsaa under Navn af Tusindkunstneren, fordi han var fingernem til alt; han var godt lidt i de fleste Gaarde, og det var den bedste Levevej for ham.

Jens var da kommen rent galt af Sted. Men det er vel bedst, jeg lader Lars selv fortælle: „I Morges kom jeg herind med en Bog, som Præsten havde flyet mig til Jens, og saa havde jeg da ogsaa en Snogeham, jeg fandt her i Sommer i Nylukket. Jens tog da imod det og var glad for det. Jeg gik da ind til hans Moder, satte mig ned og fik lidt at bide paa. Saa kommer da ogsaa Anders ind; han saa ikke videre glad, men der havde nok ogsaa været Ugler i Mosen Dagen i Forvejen. Han spørger saa om mit Ærinde, og jeg sagde da som sandt var, at jeg havde haft en Bog fra Præsten og noget fra mig selv, som jeg troede, der kunde more Jens. „Naa — Præsten, ja, der have vi det!" farer han op og vil ud i Drengens Kammer, for han troede naturligvis, at han var der i Steden for ved Køerne. Da høre vi et Skrig fra Foderloen — vi alle ud — Skriget kom fra Jens, det følte vi. Ja, han laa der ogsaa, og Blodet vældede ud af Laaret paa ham; han havde næsten skaaret Benet fordærvet. Det saa skrækkeligt ud. Han var gaaet op paa Flagen for at kaste Hø ned til Køerne; da han saa gaar ned ad Stigen, gaar den bag over med ham, og han falder med det ene Ben i en Le, der staar. Hans Moder kastede sig ned hos ham, Anders gav et højt Skrig; godt var det, at jeg var her. Jeg løb ind og uden Betænkning snappede et Lagen, rev det uden videre i Stykker og svøbte om Benet. Kommandoen maatte jeg tage, for Anders var ikke til noget, han græd som et Barn; nu maatte han spænde for, og det i en Fart, for Doktoren maatte jo hentes. Rasmus Røgter og jeg bare ham ind. — Nu ligger han derinde paa sin Moders Seng; men det er vist ikke værd, at De gaar ind til ham, hvor godt han end lider Dem. Nu maa Doktoren snart være her. — Bare dog Anders nu træffer ham hjemme."

Jeg maatte da nøjes med at se ind ad det lille Vindue,

der sidder i Døren. Der laa min Ven, han saa bleg og forpint; Moderen stod hos og holdt hans ene Haand i sin.

Vi lyttede efter Vognen. — Af og til hørte jeg den syge jamre sig, medens Moderen talte milde og trøstende Ord.

Nu stod Hestene dampende i Gaarden; et saadant Løb havde Anders ikke budt dem før. Lægen kom snart af Vognen og ind; der blev kaldt paa mig, jeg maatte hjælpe. Der gled ligesom Skjæret af et Smil hen over det lidende Ansigt, da han fik Øje paa mig.

Det var et farligt Saar, det saa jeg. Jens var saa god, kun enkelte Skrig afpressedes ham. Anders maatte ud; men Moderen veg ikke, hele Tiden stod hun hos sin Dreng, tørrede hans varme Pande og hviskede kjærlige Ord, — Forbindingen var lagt. Sagte gik jeg ud af Stuen og forlod Gaarden.

Flere Gange havde jeg havt Bud der for at spørge til Jenses Befindende; det var kun daarligt med ham; han havde mistet saa meget Blod, før Lægen kom.

Der var gaaet mere end en Uge; da kom Anders Jensen en Aftenstund ind til mig; han saa syg og træt ud. Det kunde han jo ogsaa sagtens være; Dag og Nat havde han siddet ved sin Søns Leje; ingen formaaede at faa ham derfra, og saaledes siden hin Dag, da Ulykken skete. — Nu var Jens uden Fare, havde Doktoren sagt. Da var Anders bleven fyldt af saa megen Glæde, saa han næppe magtede at rumme den, og nu da den syge var falden i Søvn, maatte han hen til mig, for at jeg kunde fryde mig med ham. — Glad tog jeg imod ham, og det var gode Ord vi talte sammen i denne Stund. Anders lod mig ret kaste et Blik i sin Sjæls Inderste. Han skildrede mig den dybe Sorg, der havde fyldt hans Hjærte, Angesten for at miste det, som han elskede saa højt her i denne Verden. Da henvendte han sig i sin Kvide til ham, fra hvem Hjælpen kan komme. Han ransagede sig selv, og han saa, at ikke alt hos ham var, som det burde, og først og fremmest saa han nu klart, at det, som havde været hans Hustru en Hjærtesag, hendes Forhold til Frelseren, det havde han staaet fjærnt fra; han havde end ikke forsøgt at klare det for sig selv. Men nu havde de i de sorgfyldte Nætter bedet sammen ved Barnets Leje, og her havde hun draget ham med sig til Korsets Fod.

Hvor magtpaaliggende blev det ikke for mig at opmuntre ham, den saa djærve og stærke Bonde, som nu var bleven saa

ydmyg tillige. Da han gik fra mig, sagde jeg endnu en Gang: „Husk, kjære Anders Jensen, naar Vorherre det vil.“ Da gjentog han: „Ja, naar kun Vorherre det vil.“

Der var Bud efter mig; de to smaa brune stod for Døren, Anders var selv Kusk. Jens var nu i god Bedring, og i Dag var det hans Fødselsdag; den maatte han holde paa Sengen, men havde da ønsket at se sin Ven, Skolelæreren fra Hindby hos sig. — De smaa brune fo'r ikke afsted som hin Dag; men rask nok gik det; thi den mønske Bonde kan godt lide at vise, hvor flinke hans Heste ere. — Der var ikke en Solstraale udenfor; tunge mørke Skyer boltrede sig ind i hinanden paa den lave Himmel. — Men da jeg kom indenfor i Stuen og saa i Kammeret, syntes mig alt fuldt af Solskin, ligesom hin Sommerdag, da jeg fandt Jens i Havstokken; der var Solskin i hver en Krog.

Kjønnere Bondeknøs saa jeg ikke før, var atter min Tanke, da jeg traadte hen til hans Seng og bragte ham min Lykønskning; paa det Ansigt laa intet forskræmt, Fred havde ret fæstet Bo der. Glad rakte han mig Haanden.

Der var opbyggeligt derinde ved hans Seng. Lars Brøndgraver var der ogsaa. Men, se til Anders, hvor han vimser omkring Sengen, ret som det var ham, der plejede at pusle om Drengen; men jeg forstaar ham, han drives af Uroen, der fødes med Glæden over at være undsluppen en stor Fare. Fader og Søn se hinanden kjærligt i Øjnene. — Vorherre havde vidst Vej for Jens, det følte Moderen, mens det jublede i hende: ham ske evig Tak!

Det var en stille, men saa fornøjelig Fødselsdag. Jeg hentede senere et Par af Jenses Bøger ind; men Lars mente, at der vel kunde være andet i Kammeret, som Jens længtes efter at se, og saa kom da han og Anders bærende med alle Jenses Sager; alt bredtes ud paa et Bord, som sattes for Sengen. Der var intet Tøjeri der imellem mere, det var jo Drengens. Snogehammen var der ogsaa, og Lars pirrede nok saa fornøjeligt til den og saa' paa mig. Jo, vi forstode ogsaa hinanden og var ikke de mindst glade.

I Midtvinteren var jeg budet ud til Anders Jensen tilligemed den gamle Præst, som havde været Forældrene til saa stor Trøst, meget mere end jeg havde evnet og haft Lejlighed til. Han havde kjendt dem i mange Aar og holdt af dem, og inderlig glad havde han været ved at se, hvorle-

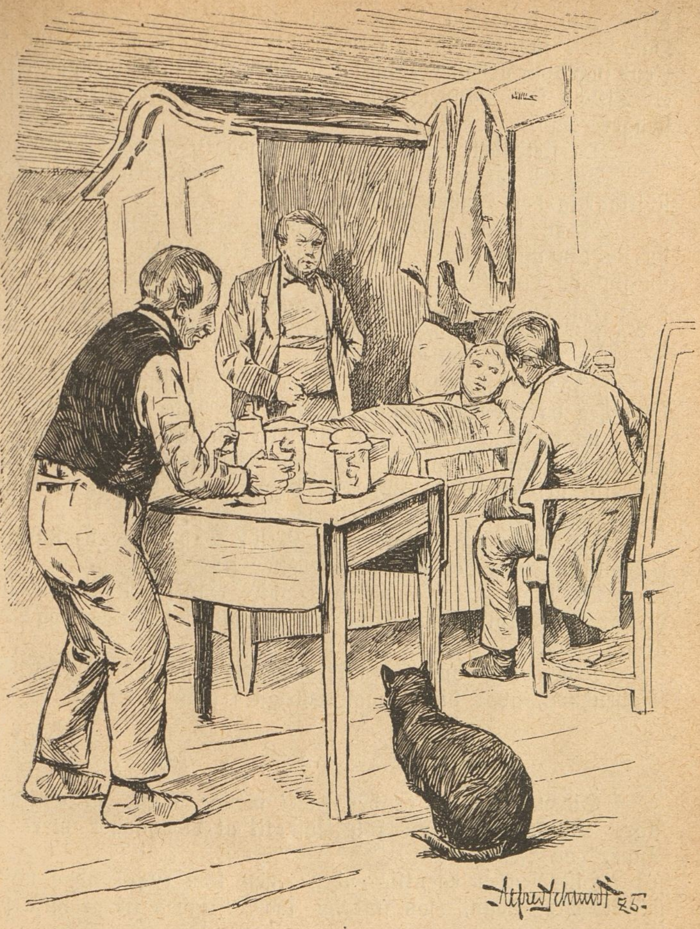

des Sønnen havde taget Arv efter sin fromme Moder, aldrig kunde han glemme den indre Bevægelse, med hvilken den lille lyshaarede Bondedreng havde aflagt sit Løfte paa Konfirmationsdagen.

Efter Kaffen tændte vi vore Piber; da kom den Husmand, der under Jenses Sygdom havde varetaget hans Ar=

bejde, ind i Stuen ved Siden af for at tale med Anders. Han vilde spørge, om han kunde blive ved at gaa der, nu da Jens snart var arbejdsdygtig igjen, eller om han skulde tage imod et Tilbud fra Skovrideren, der havde Arbejde til ham for længere Tid.

Da skete det, saaledes som det maatte komme.

Anders kaldte paa Sønnen, og Præsten og jeg tog os uvilkaarlig den Frihed at følge efter.

„Naa, Jens, hvad siger du til det? Søren mener, at du nu kan afløse ham, saa han kan komme til Skovrideren, nu skal du faa Lov til at give ham Besked, lille Jens.“

Da saa Sønnen tillidsfuldt paa Faderen og svarede: „Jeg vilde helst have, Fader selv gav ham Besked; som Fader gjør er det bedst.“

„Ja, det er det vel ogsaa. Men, nu skal du høre, hvad jeg har bestemt. Nej, Søren skal blive her paa Gaarden, naar han ellers selv vil, og du lille Jens, skal fra Gaarden, men vi skilles som gode Venner, naar du drager bort for at følge din Lyst til Bogen. Er det nu godt lille Jens, og hvad siger Moer til det?“

Og hvad sagde Moder og Søn? Tavs toge de Faderen i Haanden; men der behøvedes heller ikke Ord.

Vi kunde ikke andet end ønske Anders til Lykke, idet vi vare overbeviste om, at han vilde faa baade Glæde og Ære af sin Søn.

Jens drog om Foraaret med Svalen imod Nord, til Kjøbenhavn, hvor vi fik ham anbragt i gode Hænder.

*
*   *

Siden den Dag er der gaaet mange Dage, ja adskillige Aar. Du kunde maaske føle Lyst til at vide noget mere om Anders og Jens.

Historien er egentlig ude; men kom en Søndag ud til mig i mit Sogn, saa skal du faa Lejlighed til at hilse paa dem.

Det er Søndag, Kirken har stort Besøg; saaledes var det ikke før, nu formaar den næppe at rumme alle dem, der søge hen til den. Det er den nye Præsts Fortjeneste.

Sandheden tro i Kjærlighed har han bygget sin Gjerning paa Kristus. Han er allerede elsket af alle. Se, hvor de efter endt Gudstjeneste flokkes om ham; Hilsener sendes til dem, der maatte blive hjemme.

Lad os nu slukke Alterlysene og lukke Kirkedøren, saa gaa vi op paa Præstegaarden.

Sommerdagen er varm ligesom hin, da en lille Blomst var Gjenstand for en smidig og hvidhaaret Bondedrengs Forskning.

Nu kan vi gaa ind; Døren staar aaben til Havestuen Præsten staar derinde, ung og rank, sin Arm har han lagt om Halsen paa en ældre Bondekone.

„Er Moder glad for sin Jens i Dag?“

„Tak, min Dreng.“

Ude paa Verandaen staar en høj, bred Skikkelse, en Bondemand. Han sér ind til de to der inde, som begge er ham saa kjære.

„Naar kun Vorherre det vil!“

Dette Ord høres tit af Anders Jensens Mund; det havde nu alt i mange Aar fortrængt hans gamle Mundheld: saa sandt jeg ikke ejer en Mand en Skilling.

En lykkelig Familie.

Skitse fra Jylland af **Knud Skytte**,

til Tegning af Prof. Otto Bache.

Povl Frost og hans Kone Lisbet havde kun haft lidt at begynde med, da de kom til Hobe og skulde til at sætte Fod under eget Bord; men i Løbet af godt og vel en halv Snes Aar havde de arbejdet sig op til at eje en godt besat lille Enstedgaard med rigelig Høavl og Jord til et Par Heste og sex Køer. Gaardens Bygninger var gamle og opførte af Bindingsværk, men vel vedligeholdte, og der herskede Orden og Hygge baade ude og inde. At det var gaaet dem saa heldig, havde sin Grund i flere lykkelige Omstændigheder. De havde kjøbt billig, og Tiden havde staaet med dem; men fremfor alt: Povl og Lisbet var et Par sjældne brave, dygtige og stræbsomme Ægtefolk, der altid vilde fremad, og som til enhver Tid vidste at holde Hjulet i den rette Skure. Dertil kan føjes, at de begge var velsignet med et godt og kraftigt Helbred, saa at Sygdom var en Gjæst, der kun sjældent besøgte deres lille Kreds. De havde giftet sig med hinanden af Kjærlighed, der var altid Fred og god Forstaaelse imellem dem, og de enedes saa kjønt om al Ting. Af „Smaafolk" havde de kun et Par, Søren og Marie; Drengen var nu ni Aar og Pigen fem.

Det er ikke Hensigten her at fortælle nogen Historie om dem, men kun at aflægge dem et Besøg, og dertil vælger vi en Sommerdag i den livlige, travle Høbjærgningstid.

Tidlig paa Morgenstunden lyder der Hestetrampen og Vognskrumplen, Latter og Samtale, Piskesmæld og „Bladskrald" paa Engvejen ind igjennem Skoven. Det er Povl Frost og hans Karl og Pige, der kjører i Engen. Morgensolen sender sine skraa Straaler igjennem Bladhanget og kaster Strejflys paa Pigens „Helgolænder" og Mandfolkenes hvide Straahatte. Vejret er godt, og det tegner til at blive en bagende varm Dag.

Paa den anden Side af Skoven mødes de med Engnaboen Mads Brink, der kommer med et Læs Tørv.

„God Morgen, god Morgen!“ siger Brinken.

„God Morgen, Mads!“ siger Frosten. „Har du begyndt at slaa?“

„Nej“, svarer Brinken med ivrig Hovedrysten, „kommer ikke til det i denne her Uge; har en Lade nede; sætter en dobbelt Mur hele Kassen rundt. Fortil lutter helbrændte Sten — bliver Kjærnekram, maa du tro!“

„Ja, det kan jeg forstaa!“ siger Povl med et eget Smil. Karlen og Pigen puffer til hinanden og kan næppe bare sig for at le. „Saa kommer vi altsaa ikke til at hjælpes ad med at aftræde Skjellet, som jo Bestemmelsen var?“

„Nej, det maa du være ene om,“ siger Brinken, og det kan du ogsaa godt; jeg ved, du narrer mig ikke for et Høstraa.“

Dermed skiltes de.

„Det bliver nok en dejlig dobbelt Løgn og ikke en Mur, han sætter,“ lo Karlen, da Mads var borte.

„Ja, det er strængt, naar Brændevin tager baade Forstand og al Ting fra Folk,“ sagde Husbonden. „Han havde allerede en bitte en paa Lampen, hvor tidligt det end er. Mads er et godt solle Skind, men værst mod sig selv,“ lagde han til.

Snart var de paa Pladsen. Hestene blev fraspændte og tøjrede langs Vejgrøfterne, indtil der blev „Plads“ paa Engen. Derefter posteredes Karlen ved det inderste Hjørneskjel, hvor han stod ret og ubevægelig som en Støtte, medens Manden gik ud til Skjelpælen ved Aaen, hvorfra han bevægede sig ind ad i hurtig trippende Gang, stadig med Blikket fæstet paa Karlen, hvem han til sidst naaede. Dermed var Skjellinjen aftraadt, og Leerne kom i Gang. Povl og Karlen „skar løs af Kluden“, og Pigen gik baglængs efter dem med Riven og „holmede“ Høet. Det vrimlede med Høslætsarbejdere paa begge Sider af Aaen, „visvas, visvas“, klang det fra Leerne til højre og venstre, og hele Engdalen gjenlød af Arbejdernes muntre Raaben og glade Latter. Ja, sikken et Liv, sikken en Travlhed, og sikken et dejligt velsignet Vejr!

Imidlertid gik Lisbet ene der hjemme med sin lille Datter og havde travlt med Rengjøring og Madlavning; thi Maden skulde jo være færdig, naar Folkene kom hjem til Middag. Og der var flere Ting, hun maatte tænke paa. En Gang imellem gik hun til det aabne Vindue ud til Haven

og lyttede efter, om Bierne ikke vilde sværme, og der skulde kjærnes Smør og laves Ost, og længer op paa Formiddagen maatte hun ud i Gaarden at give sin Søn en Haandsrækning med Køerne, der kom bissende hjem og var rent ustyrlige, indtil de kom i Baasene, hvor Krybberne i Forvejen var fyldte med Grøntfoder. Det hovede de!

Saaledes led Tiden hurtig for Lisbet, al Ting blev omhyggelig passet og intet forsømt. Paa Slaget halvtolv holdt Vognen udenfor Gaarden med et Læs grønt Hø, der blev spredt paa Grønningen for at vejres.

„Jeg ser, I kommer med Læs hjem," sagde Lisbet, da Familien kort efter sad samlet ved Middagsbordet.

„Ja, vel gjør vi det, bitte Mo'er," svarede Manden, der spiste med en Appetit, som Arbejdet og den friske Luft havde skærpet. Vi tager Lejrerne fulde baade Middag og Aften, saa længe vi slaar, saa er det hjemme, og vi sparer paa den Maade et Par Engrejser. Det er ellers en dejlig Sødvælling, du der har lavet til os, vor Mo'er, og den „hidser" ikke til megen Drikken i dette varme Vejr." Han spiste og svedte og saa' ud som Sundheden selv.

„Er Engen god i Aar?" spurgte Konen.

„Aa ja, det kan du tro!" svarede han med glad Tilfredshed, „især Landengen, som Engvandingsmesteren gjorde i Stand for os i Fjor Vinter. Der er alt det, vi orker at putte Leen igjennem, og saa skulde du sikke Hø, Mo'er! Lutter „fedt" og godt Græs og saa tæt som en Børste! Det vil give noget i Malkespanden i Vinter. Jeg tænker, vi avler en 30 Læs Hø i Aar, det dobbelte imod, hvad vi plejer at faa".

„I, Gud ske Lov da!"

Efter endt Maaltid vankede der en lille Middagssøvn, undtagen for Lisbets Vedkommende; hun blev oppe og lavede Kaffe, medens de andre sov.

Klokken 2 holdt Vognen atter forspændt i Gaarden, Mellemmadskassen og Øldunken var færdige, og Povl rede til at tage afsted igjen. Karlen og Pigen var omme paa Grønningen at slaa lidt bedre ud i det hjembragte grønne Hø, og medens der et Øjeblik ventedes paa dem, tog Lisbet lille Marie ved Haanden og gik ud og stod og vexlede et Par Ord med sin Mand.

„Gud ske Lov for det dejlige Vejr!" sagde Povl Frost; vil det blive staaende, saa kan vi gjøre færdig i Engen i Løbet af en Uges Tid."

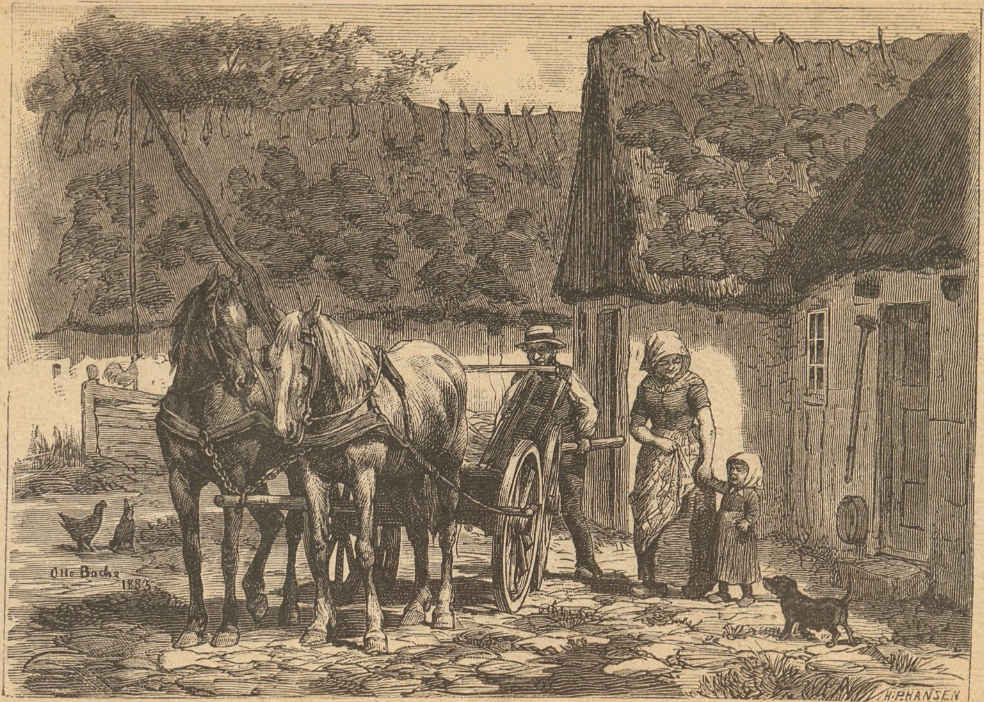
Otto Bache
H.P.HANSEN

„Ja, er I først til Ende med Slaaningen, saa kan I vel strax begynde at kjøre ind?“ bemærkede Konen.

„Akkurat, bitte Mo'er, og det kan ikke staa længe paa.“

„Da staar vort Korn ogsaa godt,“ sagde Lisbet. „Jeg var lige et bitte Vend her udenfor Porten i Formiddags, og det er rigtignok en Fornøjelse at se, hvor godt det tegner til Høsten.“

„Ja, vi har jo Lykken med os, og vor Herre har altid været os god,“ sagde Manden med Alvor.

„Ja, det har han,“ istemmede Konen, „og det takker jeg ham for hver evige Dag — vi er lykkelige Mennesker!“

Povl og Karlen hængte hver et Ben udenfor Vognfjælen, for at Pigen kunde faa Plads paa Sædefjælen imellem dem.

Lille Marie klappede i Hænderne og raabte: „Hyp, hyp, begge mine Heste!“ da hendes Fader slog Skrald, og Vognen rullede afsted.

„Gud i Vold saa længe!“ raabte Povl Frost med et kjærligt Blik paa sin Hustru og Datter.

„Gud i Vold alle sammen!“ svarede hun.

Snoge Lars.

Det er en almindelig kjendt Sag, at man mange Steder paa Landet har den Tro, at der gives visse Mennesker, som forstaar at „dølle“, eller beherske, Snoge, Hugorme og andet Kryb. Denne Tro er ikke helt grebet ud af Luften, idet der virkelig findes Folk, som har den Evne — eller maaske kun den Dristighed — at de kunne tumle med disse Kryb, som de fleste har en naturlig Sky og Rædsel for, uden at blive skadede. For Snogens Vedkommende er dette sidste meget forstaaeligt, da Snogen er et fuldstændigt uskadeligt og „giftfrit“ Dyr. Anderledes er det overfor den giftige Hugorm.

Vi ser os netop i Stand til for vore Læsere ved omstaaende Billede at forestille saadan en Snoge-Mand, om hvem en Meddeler fortæller følgende:

I Frederiksborg Slotshave mødte vi den mærkelige Personlighed, som gaar under Navnet Snoge Lars fra Grønholt. Snoge Lars tildrager sig strax Opmærksomheden ved sin originale Klædedragt og Fremtræden. Det er en lille Mand paa

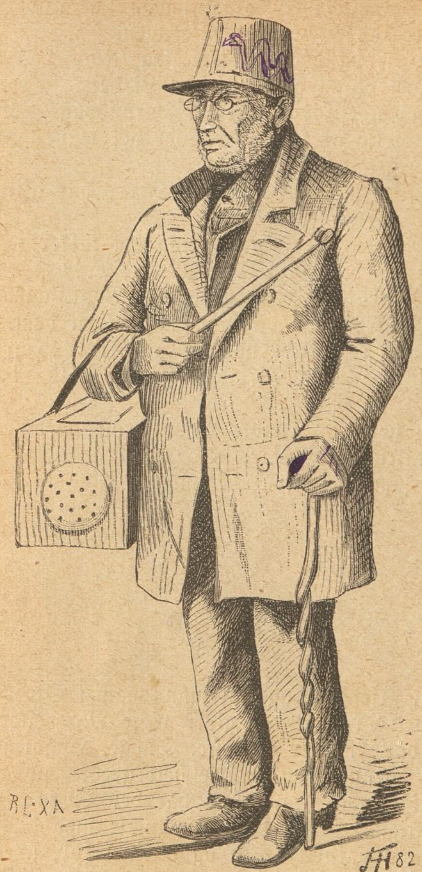

omtrent 60 Aar, noget krumbøjet af Alder, med graat Haar og Skjæg. Fra Top til Taa var han klædt i lyseblaat Hvergarn, og paa Hovedet havde han høj lysegraa Filthat, hvorpaa der rundt omkring var anbragt Billeder af Slanger. I Haanden bar han en gammel Vadsæk. Da han i vort Selskab bemærkede en Herre, som han kjendte, stod han stille og hilste høflig, idet han dog — af gyldige Grunde —, som det siden viste sig —, undlod at tage sin Hat af.

„Vil De give mig hver en Tiøre," sagde han, „saa skal jeg vise Dem noget, som De aldrig har set og vist aldrig faar at se i Deres Levedage."

„Lad gaa, Lars! Hvad er det saa, De har at vise os i Dag?"

Lars stak sin Haand ned i Vadsækken og fremtog en af de almindelig bekjendte Æsker, der benyttes til „Colmanns Risstivelse". I Laaget var der prikket en Mængde Lufthuller. — „Hvad tror De vel, jeg har her?"

„Op med Dyret, Lars!"

Lars tog Laaget af Æsken, og Dyret viste sig at være en mægtig Hugorm, der lige havde faaet levende Unger, 6 ialt, hver omtrent 4 Tommer lang, vimsede omkring i bedste Velgaaende. Lars havde Dagen forud været i Sverig og der fundet sin Skat i Egnen ved Høganæs.

„Her skal de se min gamle Dreng Fritz, som jeg har haft i 6 Aar.“

Vi saa os omkring, men kunde ikke se nogen Dreng i Nærheden. Da tog Lars gravitetisk sin høje graa Hat af, og en stor, fed, sort Snog stak sit gulplettede Hoved op og strakte velbehagelig sin kløftede Tunge ud af Munden. Lars betragtede den, med et kjærligt Blik og strøg den kjælent med Haanden. — „Den følger mig alle Vegne,“ sagde han.

„Men hvor gjemmer De den om Natten?“

„Natyrligvis i min Seng,“ svarede Lars.

„Men bedste Lars! det maa dog være en højst ubehagelig Sengekammerat; en saadan Fyr vil vel næppe ligge stille?“

„Jo sandt for Dyden, ligger den stille. Den søger ind til min Krop, hvor den mærker, der er varmt, og saa ligger den stille. Somme Tider har jeg flere saadanne hos mig. De kan tro, det hjælper saa rart for Gigten.“ Og Lars holdt et længere Foredrag om, hvad Gigten kom af, og hvorledes der kun var et ufejlbarligt Middel derimod: det han brugte; men andre Folk vilde ikke bruge det, fordi de vare bange for Snogene. Ellers vilde der ingen Gigt være mere. „Vil De have Frits for en Krone? Men De maa ikke slaa ham ihjel i Spiritus; De skal lade ham gaa frit omkring i deres Lejlighed. De kan tro han kan gjøre mere Nytte end den bedste Kat; thi han gaar ned i Musehullerne og tager Musene. Det gjør Katten min S'æl ikke.“

Hvor fristende end Tilbudet var, turde dog ingen af os tage mod Frits paa de nævnte Vilkaar. Saa satte Lars sin Hat med dens Indhold paa Hovedet, bød os Farvel og gik for at fremvise sit underlige Menageri for andre blandt de mange fremmede, der færdedes i Slotshaven.

Trække Handsker.

Lægen er inde i Stuen
hos Fruen.
Stok og Handsker og Hat
har han imens i Forstuen sat.

Hatten er af de fine franske,
Mode de Paris, som enhver vil se.
Handskerne derimod er af de danske,
Mode de Randers maaske.

Efter Maleri af **Mackeprang.**

Og saa som Hr. Snap synes bedst om Danskerne,
han vrager den franske
og snapper Handskerne.

Hvor er den Langemand blød og lind!
Han rækker og strækker
og rusker og trækker,
saa Fingeren brister, det arme Skind.

Da hører han henne fra Døren Tramp.
„Men Hund!" forfærdet Doktoren spør',
„din Pokkers Tamp,
hvad er det, du gjør?"

Hr. Snap en Stund paa Spørgsmaalet gransker,
og ser paa Manden med fiffigt Blik,
som om med ét han et Indfald fik:
„Gode Hr. Doktor, jeg trækker jo Handsker."

—n.

Den er lummer!

Hr. Sørensen fra Byen ud
er vandret for at fryde
sig ret ved Skovens Sommerskrud
og Solskin mildt at nyde.

Snart Solens Kjærlighed for stærk
ham sine Smil dog sender;
ret som en glødende Berserk
han hen ad Vejen render.

Rent ud forgjæves værger han
for sig med Paraplyen;
thi Sveden drypper — fed som Tran
— ak, sad han dog i Byen!

Nu hist dog vinker Skovens Hal,
snart har han vunden Sejer,
sukker: „Ak skjøn er Løvets Sal,
— dog bedst „en kølig Bajer!“

J. Johansen

Den er lummer! Tegning af Emil Rosenstand.

Kobbersmedden.

Fortælling af S. Schandorph.

Tegningerne af Krøyer og A. Hansen.

I.

Kobbersmed Zedlitz havde sit Værksted i en af Byens afsides Gyder. Det var et temmelig stort Kjælderrum. Det stod Sommer og Vinter aabent mod Gyden med den sparsomme og uregelmæssige Brolægning. Højt Græs voxede op mellem Stenene. Den havde kun Huse paa samme Side, hvor Kobbersmeddens gamle Hus laa. En Grøft overgroet af Nælder og Skræpper, tæt som et tropisk Krat, med et Stengærde paa den anden Side skilte Gyden fra Markerne. Om Stengærdet hang Gardiner af alskens i hinanden slyngede Buske og Planter. Kobbersmed Zedlitz havde mange Gange maattet frelse et af Byens ubesindige unge Individer, naar vedkommende fra Marken vilde ned i Gaden og da blev hængende blandt de seje Grene med den lumsk tildækkede Afgrund foran sig, som bag det frodige grønne skjulte mange Aars opdyngede Mudder. Thi Zedlitz vidste et hemmeligt, forsvarlig fastsiddende Gangbræt, som førte over det falske Dyb til en forhenværende Overgangssti paa Gærdet. I sit højst ejendommelige Maal, en uformelig Blanding af sit tyske Modersmaal, som han havde glemt, og sit Adoptivlands Sprog, som han aldrig havde lært, sagde han med faa Variationer til vedkommende Dreng, naar han havde reddet ham:

„Kann du seh, din verdammte Bubunge, hvat du er fur en Schlingelasen; du havde kunnet neder dratte i den Schlucht og slaa dich in Schmatter til stor Bedrøvnis for din Fatter und din Mutter. Men jeg skal rüge dich paa den allerniedrichste Del po dich, und so kann du hilsegrusse dem, som har optrukket dich so schnavs, fra den gamle Mester Zedlitz. For wenn man ingen Moralität har faaet gjennem Optrækkelsen, so maa den priegles paa en paa unmoralsk Manier.“

Formaningstalen blev holdt med en stoisk Ro, Delikventen blev lagt over Kobbersmeddens Knæ, og modtog af den straffende Retfærdighed i Form af samme Kobbersmeds barkede, sorte, uhyre store Haand da et Par lempelige Strambuxslag. Og mens den frigivne Unge sluskede ned ad Gyden,

stod Kobbersmed Zedlitz truende med sin store sorte Pegefinger og gjentog:

„Bemærk dig det om din Fremtits Vilje, Hundsvott!"

Andre Begivenheder som greb ind i Kobbersmed Zedlitz's Stilleliv, var f. Ex., naar fulde Folk forvildede sig ind paa hans Enemærker. Han var selv absolut ædruelig, og en af Hovedsætningerne i hans Filosofi var, at naar man forbød al Brændevinsbrænding og samtidig blev enig om at benytte det Kobber, der brugtes til Brænderiapparater, til Husholdningskar — og de burde alle være af Kobber eller Blik — saa vilde Verden omtrent helt være lykkelig. Ja, han blev tit saa hidsig forarget, naar han saa' en Drukkenbold dingle hen ad Gaden, at han kastede sit Værktøj og det Kobber- eller Bliktøj, han hamrede paa, fra sig og gik ud paa Gaden. Med sine smaa grævlingeagtige Hjulben efterlignede han paa parodisk Maade den fulde Mands Bevægelser, idet han gik foran ham. Dette gjorde den drukne endnu mere fjollet og usikker end før, og naar Kobbersmed Zedlitz havde den Tilfredsstillelse, at hans Operationsgjenstand faldt i Rendestenen, gik han hen imod ham og sagde:

„Besoffne Hundsvott? Føler du dich inte bestraffet af Gerechtretfærdigheten? Sieh, om den Schlubbertslingel kan svare et Ort! Und warum schwaren han ingen Antwort? Nadirlich fordi han inte kan, den Fæ!"

Saa knyttede han Haanden i Luften og sagde pathetisk: „O, Bræntvin! Bræntvin!"

Disse spredte Forsøg paa at moralisere Samfundet var alt det, den gamle Meklenborger foretog sig uden for sit Værksted. Han var Ungkarl, omgikkes ingen; hans samtidige vare døde bort før ham. Han havde flere Gange haft antageligt Bud paa sit lille af Kjælder og en høj Stue bestaaende gamle Bindingsværks Hus; lidt havde han lagt til Side fra de gode Tider for Smaahaandværket, da han var Byens eneste Kobbersmed, saa han havde nok kunnet trække sig tilbage med en for sine smaa Fornødenheder anstændig Livrente. Naar Kunderne, mest Bønder eller de paa Herskabets Vegne mødende Tjenestepiger fra Byen, lod en Ytring falde i saa Henseende, sagde han:

„Für den Konkurrence vil jeg ikke upstikke, und jeg skal vise dette Pfuschergesindel und Rakkerpak mit dereses Fabrikaten, at den gamle Zedlitz so vel Kobber som Blech behandle kan, bedre end som det døte Maschinkram mit Dampf und

Elektricität med Galfanismus und der Teufel und seine Großmutter."

Det var især Tjenestepigerne og Vaskekonerne, han udviklede sig længere for om dette Thema. Thi trods hans sex og halvfjerdsindstyve Aar blussede en Rest af en i hans Ungdom stærkt brændende erotisk Flamme op i ham, hver Gang han saa en Repræsentant for Kvindekjønnet, hun være sig ung eller gammel, kjøn eller grim. Han tog de unge Piger under deres fine Hager, saa vel som han ruskede trivelige Madamer i deres dobbelte Hagepuder. En gammel Skomager, nu Fattighuslem, en af de faa af hans endnu levende samtidige Kolleger af Byens Borgerstand, sagde altid om ham: „Den gamle tyske Kobbersmed har alle sine Dage vaaren en Hund etter Fruentømmer. Han skulde nødig være saa stor paa det og ringeagte en Mand, der var bosiddende Borger paa den Tid, han kom rendende her som en ung tysk Bønhas og Vindbeutel og rendte hver Søndag omkring paa Landet fra den ene Kjæreste til den anden ligesom en anden Hanhund. Jeg ved meget . . . Jeg ved meget om den gamle tyske Rævepels."

Men Skomagerens Ytringer vakte ikke stor Interesse, thi dels maatte de Historier, han sigtede til, selv om de vare sande, være over en Menneskealder gamle, dels vakte det forfaldne Fattighuslem kun Interesse hos Gadedrengene, naar han i Fuldskab om Søndag Formiddag afvexlende bestrøg begge Gadens Husrækker, som om Kjørebane plus Fortove vare altfor smalle for Udfoldelsen af hans Bevægelsestrang. End videre var Kobbersmed Zedlitzs moralske Harme over Drukkenskab saa bekjendt i den Kreds, han kom i Berøring med, at man godt forstod, hvorfor Skomageren talte ondt om ham baade i drukken og i forholdsvis ædru Tilstand. Imidlertid fik Kobbersmedden af og til Underretning om Skomagerens fjendtlige Sindelag af en gammel Vaskerkone, som næsten hver Uge fik bødet paa sin affældige gamle Kaffekjedel, saa at den snart var, ligesom den venetianske Doges Skib, sammensat af lutter Reparationer. Madam Peitz begyndte altid:

„De kan rigtignok tro, Selers, at den Skomager Jens Bosen er et ondt Menneske med en Tunge som Edder og Forgift. Nu har han for tiende Gang fortalt Madam Klausen, De ved nok, Enken efter Rebslager Klausen, som nu er i Fattighuset, . . . Herre Gud i hendes

bedre Dage har jeg tit faaet en Kop Kaffe af hende, og skjønt hun nu er det, hun er, og en anden én nu kunde stikke sin Næse nogle Tommer højere, saa er man dog et kristent Menneske . . . men Jens Bosen har fortalt, at De var Skyld i hans Ulykke . . ."

Men Kobbersmeden afbrød hende altid og sagde: „Jeg

vil inte deraf høre, Madam, inte en Schmule. Sodan en Schustertamp und Kram, und Pack . . . und . . .“

„Ja, men han sa'e, at hanses Kone . . .“

„Halt dog Deres Maulkjæft i, Madam Peitz, ellersens mo De go til Teuflen i Hälvete, wenn De vil have den Kjedel reparirt, und inte til mig. Hold dog paa Deres Werewurdigkeit und inte bemæng De Dem mit sodanne klatschmaulige Kællingen und med sodann Fattichhusgeledder.“

Det sagde han saa afvisende og hug med Knoerne i den nærmeste store Kjedel, saa den sang og klang, og Madam Peitz blev bange, indtil hun havde glemt sin Frygt, og det havde hun altid næste Gang, naar hun kom igjen. Med meget faa Variationer gjentog da det samme Ordskifte sig. Madam Peitz fik aldrig fortalt Kobbersmedden, hvad Skomageren havde sagt.

II.

Det var den første Dag af Byens Sommermarked, noget efter Sankt Hansdag. Kun en fjærn Dønning af Larmen paa Torvet og de to store Gader naaede ned til Kobbersmeddens afsides Stræde. Den gamle Fyr glædede sig derved og mumlede nogle Forbandelser mod Markederne, som blot skadede Byens handlende og gav Anledning til Udøvelsen af den ham saa forhadte Last: Drukkenskaben. Ja i gamle Dage, da han var ung! . . Det var en anden Historie. Da trak han i sine bedste Klæder, begav sig ud i en lille Lund ved Byen, ventede paa . . . Ach . . . ja, de søte smo Pigeborn! Ach ja . . . ach ja! Han nynnede nogle Stumper af gamle tyske Haandværkssvendesange, men blandede dem ind mellem hverandre, ligesom han mængede Tysk og Dansk sammen i sin ubundne Tale.

Han følte Velvære ved den varme Sommerdag med den glinsende Sol derude, ved de Strejflys, den sendte ind i Værkstedets dæmrende Rum, ved, hvor de lavede Guldstriber paa Bliktøjet og Sølvstriber paa det blanke Kobbertøj; ved de dirrende Blade paa Gærdets øverste Buske, ved det dybe grønne i Nælder og Skræpper — det var saadan en rar Hvile for Øjnene mellem alt det blanke. Han skuttede sig af Velbehag. Det var dejligt at sidde saadan, som han sad i sin egen Stue, i sit eget Hus, uden anden Gjæld end en lille første Prioritet til billig Rente, uden at behøve mere Arbejde,

end man havde Lyst og Kræfter til, ja uden at behøve at anvende mere end saare beskedne Summer paa Klædedragten . . . (Ach de Tider ere forovre! mumlede han) og paa Husets Reparation. Det er sandt, at Vinduessprosserne kunde pilles i Stykker, at Kalkforskalningen gik af som Huden paa en Reconvalescent efter Skarlagensfeber, men det holdt vel lige saa længe som han selv. Fra de to Smaafamilier, Lejerne i den høje Stueetage: en pensioneret gammel Toldassistent med sin gamle døve Søster og den 70 aarige forhenværende Kontorist med den jævnaldrende Hustru, vilde han desuden kun mode Misfornøjelse, hvis han indlod sig paa Reparationer. De havde boet der i tredive Aar og vare lige saa store Særlinge som deres Vært. De to gamle Fyre saa han aldrig, uden naar de ved Paaske og Michaelis Flyttedag betalte ham deres halvaarlige Husleje 35 Kroner, saa lidt som Familierne omgikkes indbyrdes. Saadan vilde Kobbersmed Zedlitz have det; han var yderlig tilfreds med sine Lejere og de med ham.

Kobbersmed Zedlitz væltede sig i stille Velvære i disse Tanker omtrent som en magelig søvnelskende Mand i sin Seng om Morgenen, naar han kommer i Tanke paa, at han ikke behøver at staa op, før han selv vil, og godt kan sove en Times Tid eller flere til, uden at lide Næringstab.

Pludselig fo'r han op fra sin Bænk. Et Skraal ude fra den stille Gade gjorde ham nervøs:

„Alle Slags Briller for alle Slags Øjne, ægte Signetringe til 50 Øre pr. Styk', pyntede Dukker til Pigebørn af alle Aldre, Blikdaaser, Tobakspiber, Cigarfutteraler fra 16 Øre til højere Priser, udstoppede Fugle, Brystsukker med alle Slags Frugter i, Tinsoldater, Muse- og Rottefælder exsetera, exsetera! Varer af fø'ste Sort! Priser af laveste Bonitet. Værs'atig, værs'atig."

Halv arrig og halv angest kikkede den gamle Kobbersmed ud gjennem Vinduet. Helt oppe i Strædet nærved Hjørnet stod en lang, lurvet klædt Karl. Alle hans Klæder skinnede i Solen i lurvet Blankhed og syntes saa snævre, at de maatte sprænges, kun Støvlerne glinsede ikke, der sad Kager af tørret Vej- og Gadedynd paa dem, og de var saa store, som vare de ikke syede til en menneskelig Fod. I en Skulderrem bar han en temmelig stor Kasse, et forpjusket Haar og Helskjæg stod om hans Hoved som en Tornekrone; han svang en lyseblaa forhenværende Militærhue i Luften som en plastisk Ledsagelse til sit hæse, men dog gjennemtrængende Brøl.

„Verdammtes Marktsgesindel! mumlede Kobbersmedden.

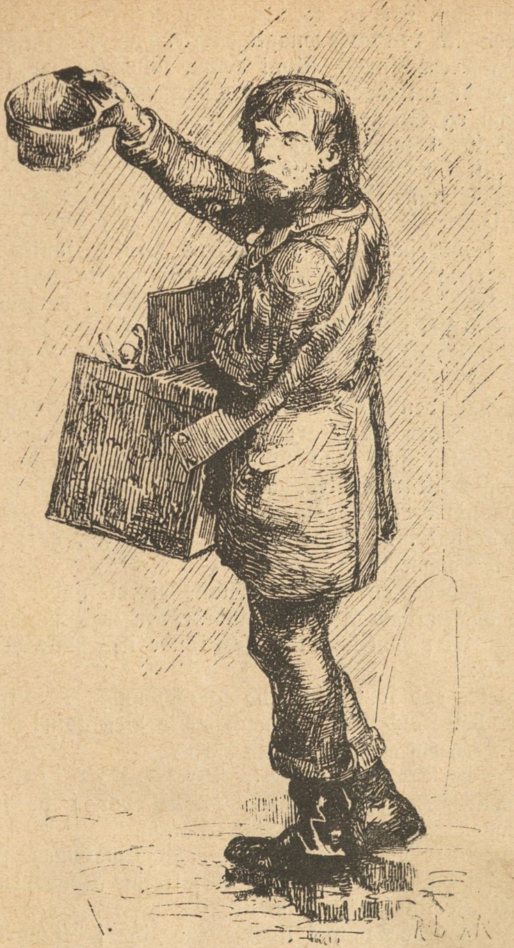

Inte kan det la' en stille Mann und en stille Gade mit Fried. Pakkerads und væm'lich Kram."

Med et Par lange skrævende Skridt var han henne ved Døraabningen, fik begge de smalle Dørfløje smækkede i og stængede med en Jærnstang.

„Jeg vil ikke det Schvin i min Keller ha'," sagde han. Han ofrede kun den lazzaronagtige Kræmmer et flygtigt Ojekast, da han passerede forbi, skjønt denne standsede og syntes at studse over de lukkede Døre. Kobbersmeden udtalte kun følgende Dom og Spaadom over ham:

„Halb besoffen paa Morgenstunten! Best! Blifer stirtende fult for Mittag und musedøt om to Timer derefter. Liederliche Wirtschaft paa disse Marktdage! O Brændvin! o Brændvin!"

Da Kobbersmedden saa Fyrens Profil, syntes han, at han skulde kjende ham . . . Nej, det maatte være forkert. Saadanne Existenser havde han aldrig kjendt i de senere Aar, og Handelsmanden kunde vel være . . . ja . . . han var ikke saa ung. Nogle og fyrre! . . . Nej, Kobbersmed Zedlitz kjendte ham ikke.

Nu var den „Schauwer" om det næste Gadehjørne. Glad aabnede den gamle Kobbersmed sine to smaa Dørfløje, hilste paa Solen som paa en gammel Ven, nikkede til sine Kobber- og Blikkar, syntes, at han ogsaa skulde holde Markedsdag og gjøre et Gilde for sig selv. „He — he! Hinnebærsaft — sehr gut . . . med Vand . . . nah . . . he . . . Süß und kühl i Sommertiden."

Han ragede en Rhinskvinsflaske frem under Bænken, hældte Hindbærsaft ud af den, blandede den med Vand, fik Lyst til at synge en gammel Drikkevise, kunde ikke huske den, men lo og sagde:

„Betre end som Vin und Punsch und . . . Likør . . . und meget betre end som det verdammte Brændvin!

Ich bin alt, aber ich bin glücklich,
Ich liebe immer, ich . . . liebe . . .

Dummes Zeug . . . naa ja det var i de forovergaaede Dage. Ach . . . den Moralität."

Næppe har nogen Katholik for Reformationen følt sig mere syndefri og stor efterat have betalt sine Afladspenge end Kobbersmed Zedlitz i dette Øjeblik.

Atter dansede Sollyset livsvækkende ind i det mørke Rum hoppede paa Tin- og Kobberkar, til det satte sig til Hvile i forgyldende og forsølvende Prikker og Striber.

III.

Den gamle Mecklenburger var lige bleven færdig med sit Midaftenssmørrebrød og sin halve Flaske tyndt Øl, da

Larm i Strædet atter forstyrrede ham. Denne Gang var det en infernalsk langtrukken Hylen og Hurraraab, af og til gjennembrudt ved korte Hvin.

„Potz Slapperment . . . at Helvede til!“ brummede han, „. . . Fler Brœntvinsschvin!“

Den moralske Forargelse gjorde Kobbersmed Zedlitz energisk hidsig. Han vilde ud og parodiere den ventede Drukkenbolt ved at dingle foran ham, selv med Fare for at blive grint ud af den hujende Drengesværm, han saa mylre et Stykke oppe i Strædet.

Ja der var et frygteligt „Sjov i Gaden.“ Ikke alene en Mængde af Byens Drenge, men en hel Hoben Bønderdrenge, de voxne Markedsgjæsters Tilbehør, dannede tæt sluttede Ringe om det interessante Fænomen, som Kobbersmed Zedlitz fik at se: To fulde voxne Mandspersoner. De laa døddrukne ved Siden af hinanden, den ene i Rendestenen, den anden oppe paa Fortovet.

„Aa, det er en Skam, De inte kom før, Hr. Zedlitz,“ sagde en af Drengene, „saa havde De vaaren Fordanser for de to Didrikker der, saadan som De saa tit har væt.“

Kobbersmed Zedlitz kjendte strax Skomager Bosen fra Fattighuset . . . det var ham, der laa i Rendestenen. Og den anden, ham, der laa paa Fortovets Skraaning ned mod samme Rendesten? Han vendte Ansigtet halvt ned ad, og det var helt skjult af Armen, som laa slapt hen over det. Jo nu kjendte Kobbersmed Zedlitz Frakken og de uhyre Støvler. Det var Markedsbissekræmmeren fra i Formiddags.

„He . . . he . . . har jeg det ikke sagt? Sodann maatte den Saubeller blife før Aftningen! Sagte jeg det ikke nok.“

„Ja, men nu nytter de'n'te, De dingler forud, Zedlitz, for ingen af dem kan bære Kæferen længer frem,“ sagde Drengene fra før.

Der var noget, der arbejdede dumpt og tungt i Kobbersmeddens Sind. Han rugede paa noget. Det skulde paa én Gang være en Formel for hans Harme mod Drukkenskaben i Almindelighed og over Skomager Bosen i Særdeleshed. Den Slubbert, som for fyrretyve Aar siden havde den søde lille, blonde Kone . . . ach wunderschøn, og som bankede hende og pinte hende, til hun døde! Den gamle Tysker fik en Ide.

„Hør mal du der, du Kristian!“ sagde han. „Løp hen und kep for en Schkilling Kienrüß Røk!“

„E' de' none Bolscher, Zedlitz, hva?“ svurgte Drengen.

„Dummkopfhoved . . . det er den sorte Schnavs . . . den der.“

Han pegede paa den sorte Sokkel paa et vinduesløst Udhus, som vendte ud mod Strædet.

„Naa Kønrøg! . . . uh — nu kan jeg 'en! Ja vel, Zedlitz, ja vel! Hurra for Zedlitz!“

Alle Drengene brølede Hurra, uagtet Kobbersmedden frabad sig Ovationen ved at sige:

„Holt Jeresses Maulkjæft i! I er jo nogle Gassenjungen! Fui, fui . . . styche Drenger! Stil, still, still!'“

Drengen Kristian havde gættet Zedlitzs Tanke til Fuldkommenhed, netop fordi den nogle og halvfjerdsindstyveaarige Mand i dette Øjeblik tænkte lige saa drengeagtig som han selv. Han kom løbende med et Kræmmerhus af graat Papir, mens han triumferende holdt det i Vejret.

„Schmier dem so sort som en schwarz Negersklafe — he — he,“ raabte Kobbersmedden ivrig.

Drengene sloges for at komme til at mase Kønrøgen ud i Ansigtet paa de to døddrukne Mennesker. Zedlitz lo, gned sig i Hænderne, blev formelig Kammerat med Drengene. Han stemte med i deres Jubelhyl, da den taabelige Maskering lykkelig var fuldført. Skomager Bosen havde ikke rørt sig af Pletten og havde frembudt hele sin Ansigtsflade til fri Behandling. Bissekræmmeren havde frembragt nogle uartikulerede Lyd, mens Drengene fjærnede Armen fra hans Ansigt. Zedlitz kløede sig bag Øret under Huen og blev mindre glad end før. Der var noget i dette Ansigt, som forekom ham at minde ham om noget — lige som i Morges, men han kunde ikke finde den ledende Traad gjennem Glemselens Dæmring.

„I bedarfede inte at schmiere ham, den fremde Mand til, I Spitzbuber!“ mumlede han, skjønt han strax opstillede som Modvægt den Reflexion: Men der er jo ingen Skade sket. Han kan have godt af den Straf for sin afskyelige Drukkenskab.

Efter vel besørget Gjerning gik Kobbersmedden hjem. Drengene morede sig et Kvarterstid over de to besudlede Ansigter, saa blev de ogsaa kjede af Legen og spredtes efterhaanden. Gaden blev som før stille og øde. Kobbersmedden sad og hamrede, maaske lidt mere nervøst end sædvanlig. Der var Uro i hans Sind, men det var ham umuligt at finde Grunden dertil. Af og til standsede han sin Hamren og lyttede efter, om noget skulde røre sig uden for.

Sommeraftenens langsomt skridende Skumring var be-

gyndt. Gjenskinnet af Solen paa Metalkarrene døde hen, og kølig Skumring fyldte Kjælderrummet.

Da Zedlitz gjorde en Pause for fjerde eller femte Gang, bares det ham for, at noget strøg langs Husvæggen, og at listende Trin lød ude fra Gaden. Han rejste sig og gik hen i sin Dør.

Et kulsort Fjæs med onde Øjne, aaben Mund med hæslige Tandstumper mødte ham.

„Nej, du tyske Landsforræder . . . for alle Tyskere er Landsforrædere . . . jeg skal sige dig en Ting, din gamle skinhellige Skurk! Jeg er inte fuld i Aften . . . jeg skal nok blive det siden . . ."

Uvilkaarlig havde Kobbersmedden hævet sin Hammer mod Skomagerens modbydelige Skikkelse. Bosen vedblev bestandig med det samme onde Grin.

„Ser du, min gamle Ven, jeg har holdt mig ædru i Dag bare for at more dig . . . og saa for at bringe dig en Hilsen fra min . . . eller din . . . hva'? . . . salig Lise deroppe paa Kirkegaarden der . . . Ser du . . . han, der ligger der henne . . . det er hendes Søn . . . du . . . og h a n er fuld. Han har været i dit Fædreland . . . og der har han lært gode Ting, kan du tro. Vi har drukket din Skaal i Dag . . . d u . . . h æ, h æ, h æ!"

Den gamle Kobbersmed tabte sin Hammer. Den faldt tonløst klirrende mod Stengulvet. Da han kom til sig selv, fandt han sig siddende paa sin Bænk dirrende som af Koldfeber i den varme Aften. Brillerne laa i hans Skjød. Hans store Haand fo'r over hans Pande. Ingen tysk-dansk Replik formede sig i ham. Alt i hans Indre var stumt og dødt. Ellers herskede der jo en evig Pludren som i en Andedam. Men det var, ligesom om der blev gravet og arbejdet tyst, men dybt i ham. Tilsyneladende sad han sløv og idiotisk og saa' hen for sig, men under alt dette groede en forholdsvis stor Beslutning tvingende sig op fra det dybeste Muld i den gamle Mands Sind.

Det var blevet saa mørkt, som det kan blive paa denne Aarstid. Fjærne Brøl, Gjenlyd af Vognrummel og Piskesmæld, af tunge Fodtrin, af Børnetrompeter, af en enkelt Lirekasse naaede det lille Stræde. Den gamle Kobbersmed gik ned ad det. Jo, der laa Bissekræmmeren. Han var trillet helt ned i Rendestenen, nu da Skomageren havde givet Plads for ham. Han var bleven liggende trods det, at en Patrouille af Byens Borgervæbning var gaaet rundt i alle Gader Markedsaftenen,

for at paase, at alt var i Orden. Men baade den kommanderende Underofficer og de fire Mand, som i Dagens Løb havde holdt Vagt paa Raadhuset, havde liberet saa flittig til den sjællandske Bakkus, at de rent havde overset et Fænomen som den doddrukne Bissekræmmer.

Den gamle Smed sled og asede, til han efter flere forgjæves Forsøg fik rejst den døde og slappe Masse op. Han slæbte den pustende og stønnende ned i sin Kjælder, lukkede og stængede Gadedørens to Fløje. Han lagde sin Byrde paa den Bænk, hvor han plejede at arbejde, strøg de sammenfiltrede Haartotter fra Bissekræmmerens Pande; med opsmøgede Ærmer vaskede han hans Ansigt rent for Kønrøgen med store Masser af grøn Sæbe, klædte ham af som et Barn, iførte ham grovt, men rent Linned, slæbte ham saa ind i det lille Kammer til Gaarden, lagde ham i sin Seng, men blev selv siddende paa sin Bænk, mens den enlige Haandlampe stirrede rødt i det store sorte Rum hele Natten igjennem. Afvexlende slumrende og vaagen, hyllet i et Spind af Drømme og tunge, uklare Tanker, som filtrede sig ind i hverandre, sad han der og gjorde en Slags Regnskab med længst forsvundne Dage, et Regnskab uden Klarhed og Nøjagtighed, men som dog fik et Facit tilvejebragt under smertelig Frygt og Bæven. Thi den udregnende Proces foregik i Samvittighedens Dybder. Taarer piblede af og til frem i de gamle Øjne.

Da Kirkeuret dirrende og surrende sendte tolv Slag ud over den stille By, rejste Kobbersmedden sig. Han forsikrede sig om, at hans Gjæst sov trygt, gik hen og tog fra Vinduet i sit Sovekammer en blomstrende Gyldenlak i en Urtepotte, den eneste Luxus i det hvidkalkede, møbelløse Rum, listede sig ud gjennem Døren. Det var trukket op til Regnvejr. Enkelte Stænk faldt koldt paa Kobbersmeddens hede Hænder. Han bar Urtepotten op paa Kirkegaarden og satte den paa den for mange Aar siden afdøde Madam Bosens Grav. Han saa' den aldrig siden.

IV.

Kobbersmed Zedlitz havde aldrig havt Skilt. Slige moderne Reklamemidler havde han foragtet. Han havde i sit stille Sind gjort den bestemte Fordring, at Kunderne i den By, hvor han havde boet i nogle og halvtredsindstyve Aar, maatte kunne finde ham uden videre.

En skjøn Dag blev de saa, der passerede Gyden, overraskede ved at se et Skilt over Kobbersmed Zedlitz's Kjælder, nymalet og blankt flunkende i Solen. Men hvor stor var ikke Forundringen, da det opdagedes, at det ikke var et Kobbersmed- og Blikkenslager- men et Skomagerskilt med Paaskriften Hans Bosen, jun., malet under en Skafteståvle og en Damestøvle.

Kjælderen maatte nu afgive Plads til to Værksteder. Der var anbragt to Bænke, den gamle Kobbersmed arbejdede paa den ene, den midaldrende Skomager paa den anden. Den første gjorde sin Gjerning mere for Tidsfordriv end som Forretning. Vaskerkonen Madam Peitz fortalte, at Kobbersmedden, som aldrig før havde drukket Brændevin, nu kjøbte en Pægl om Dagen, at han delte den med Skomageren, men der var aldrig Tale om, at der blev fortæret mere end netop den „Lærke" fuld. Om Søndagen gik Kobbersmedden og Skomageren altid sammen, og Skomageren saa' altid saa pæn ud i Klæder. Men Skomager Bosen senior kom aldrig siden i Kobbersmed Zedlitz's Gyde, hverken i drukken eller ædru Tilstand.

Sneen falder.

Skitse af Edv. Egeberg.

Med Tegning af Tom Petersen.

Sneen faldt dunlet fra en graa Himmel ned paa den hvide Jord. Ikke en Vind rørte sig; det var saa stille, og den faldende Sne gjorde Stilheden ligesom mere trykkende og følelig. Sneen lagde sig blødt, dulmende, ja kjærtegnende over den knortede, raa og kolde Frostjord ligesom et trøstende Ord paa et stridigt og haardt Sind.

Gluggerne i Kirketaarnet aabnedes og Malmklangen bølgede ud over Kirkegaardens mange lukkede Grave og over den aabne, mørke henne ved Diget. Den lignede, i den rene Sne, et aabent Saar i et smukt, hvidt Bryst. Klangen bølgede ud

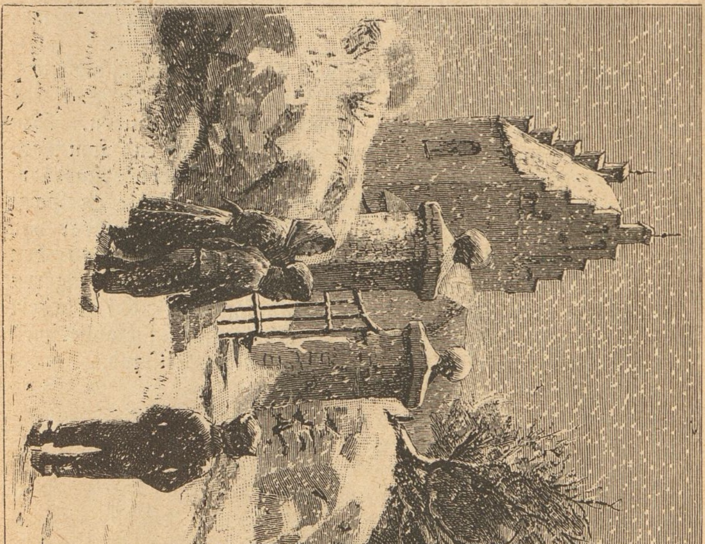

over Landsbyens hvide Tage, over de kvalmende Skorstenspiber, gjennem tæt faldende Sne og mødtes med et Ligtog, som netop nu svingede fra Landevejen ind paa Vejen til Byen.

Paa Ligvognen stod en lang Kiste, helt dækket med Kranse. Paa en lille Pude ved Hovedenden laa Dannebrogskorset. Det var en af Mændene fra den første Krig, som her kjørte sin sidste Tur.

Paa Kuskésædet sad en Mand i en lang slidt Vadmelsfrakke og en laaden, flosset Silkehat. Bag efter Kisten æltede en stor Flok af den afdødes mandlige Slægt og Venner. Der var en Mylr af store uldne Halstørklæder og høje Hatte af forskjellig Form og Lød. Bagefter den kom en Række Vogne med mange tilslørede, sortklædte Kvinder.

Forrest i Toget vajede en Fane, baaret af en rank og kraftig Mand, en af Krigerne fra 64. Ved Siden af ham gik En med den højre Arm i Bind, og længere tilbage i Flokken haltede En til højre Side og En til venstre. Der var Mænd i deres kraftige Middelalder, og der var Mænd paa Grænsen af Oldingealderen. Det var Vaabenbrødrene, som med deres Broncemedaljer paa Brystet ledsagede og gjorde Honnør for den afdøde.

Fanen i Spidsen og den store medaljeprydede Flok omkring den, kastede ligesom en vis historisk Glans over det dagligdags Syn, et Ligtog er. Gjennem de mange Hoveder, som kom til Vinduerne, da Toget langsomt arbejdede sig ned ad Landsbygaden, gik Tanker om fremrykkende Bataljoner, Kanontorden og Geværsalver, Trommeslag og Hornsignaler, Sejer og Nederlag. Man glemte ved Synet af Fanen, at han, der laa i Kisten, var en gammel Drukkenbolt. Sneen og de grønne Kranse hjalpes desuden, broderlig og medlidende, at dække den sorte Kiste. „Han var med, da vi tog Treldeskansen," sagde en lille, bredskuldret og graahaaret Mand, som gik tæt ved Fanen, til sin Sidemand. Denne skrævede med sine stive gamle Støvler over Hjulsporet til den talende og trak det store uldne Tørklæde lidt til Side fra Øret for bedre at høre, hvad han sagde.

„Vi vare Sidemænd den Dag, Niels og jeg. Om Morgenen, da vi rykkede ud, vare vi lidt gudfrygtige og bløde begge to. Vi havde paa Fornemmelsen, at det vilde blive en varm Dag, og maaske den sidste for os. Vi gav hinanden Haanden paa, at hvis den ene af os faldt, saa skulde den anden melde det til Hjemmet og sende Ur og Penge; Niels havde nu sjældent ret mange, men et Ur havde han da. Men ser

du, den Gang vi kom ud i Heden, og Kuglerne fløjtede omkring os, saa slog Modet og Forvovenheden op i Niels, og han spyttede langt ud mod Skansen til og bandede paa, at der var ingen Kugler, der kunde ramme os. — Jeg blev dog ramt her i Skulderen og kom paa Lasaretet. Niels blev Dannebrogsmand den Dag."

„Ja, en forvoven Karl var han," sagde den anden stille, „sit Dannebrogskors tilkom ham med Ære; men han bragte noget andet med fra Krigen, som ikke blev ham til Ære, men til Fordærvelse — jeg mener Lysten til Drik. Han, som Kuglerne ikke vilde ramme, han faldt omsider for den usle Brændevinsflaske."

Den faldende Sne udviskede ligesom helt Bebrejdelsen, der laa i de stille Ord og drog den lempelig og undskyldende med sig ned til Jorden for at gjemme den under det hvide Dække; og de hvide Flokke bleve ved at lægge sig tyst og tæt paa Fanens Folder, paa Hatte, Skuldre, Slør og paa Hestenes Rygge.

Ved den sidste Omdrejning laa et lille Hus. Inden for de smaa Ruder stod en gammel, hvidhovedet Mand i tærnet Hvergarnsvest med blanke Knapper og i hvide Vadmelsærmer. Han lænede sig til Vindueskarmen og saa, med de hornagtige Øjne i det trætte, hængende Oldingeansigt, ud efter det forbiskridende Tog. Ansigtet syntes træt at spørge: Hvorlænge skal det vare, inden min Tur kommer?

„Det er sært, at gamle Jens Brok derinde ikke er med i Dag; han er dog ogsaa en af de gamle," sagde den bredskuldrede.

„Han er saa stærkt plaget af Gigt i Benene, at han næsten ikke kan gaa. Hans Hukommelse er ogsaa rent gaaet ham fra. Han ved vist ikke engang, hvem det er, der bliver jordet i Dag. Han var ogsaa en rask Karl i gamle Dage."

„Ja, Rækkerne blive svært tynde, og der er snart ingen Morskab ved at mødes med de gamle Krigskammerater, der er tilbage, saadan har Alderen og Sorgerne taget paa dem".

Den gamle derinde vidste dog nok, hvem de nu kjørte med, men hans gamle Ben mægtede ikke at bære ham op til Kirken. Der gik nogle halvt udviskede Minder forbi hans indre Syn om en Tid, da ogsaa han havde unge kraftige Ben, der kun regnede en Syvmiles-Marsch for lidt, brede Skuldre, som med Lethed bare Kappen og Kalveskindstornysteren og stærke Hænder, som kraftig omsluttede Bøssepiben. — Han

sukkede, stagrede tilbage fra Ruden og satte sig ved Kakkelovnen i Stolen med Halmsædet.

Sneen lagde sig let paa hans gamle Hus — lige saa umærkelig som Aarenes Sne paa hans Isse — og dog i saa tykt et Lag, at det syntes at kunne trykke den skrøbelige Hytte til Jorden og besvare det Spørgsmaal, der stod at læse i den gamles Ansigt.

Nede ved Hjørnet af Kirkegaarden, hvor Hyldebusken, hvid som om Sommeren i sin fuldeste Flor, hældede sig ligesom beskyttende ud over det gamle sammensunkne Kampestensdige, standsede Toget, og Kirkeklokken tav.

Gamle Krigskammeraters haarde Arbejdsnæver fattede i Kistens Hanke og bare den langsomt og værdig op ad Kirkebakken hen mod Laagen, medens Fanen vajede over Ligets Hoved. Kvindernes Skare ordnede sig parvis bag Kisten, og den lange, sorte Række bugtede sig, mørk og sørgelig, frem mellem de hvide Tuer, hen til den aabne Grav.

Korset blev taget af Kisten, og den sænkedes ned i det sorte Hul. Præsten lod Drankeren ligge og talte ret varmt og smukt om Krigeren. De tre Skovlfulde Jord faldt paa den kransesmykkede Kiste, de mange skaldede, graa og blonde Hoveder blottedes under Bønnen, og saa skiltes Skaren.

Men Sneen blev ved at falde, roligt og tæt, som om den havde til Hensigt, ligesom Tiden, at dække og jævne, men dog især at skjule det nærværende, for at man des bedre kunde erindre Fortiden. Naar den først fik lagt sig træt og skjulende over den sorte Kiste dernede, som rummede et Legeme, vansiret af Drik, saa vilde nok den kolde Frostvind komme bagefter og stryge frisk og kjækt over Gravhøjene og fortælle om forvovent, ungdommeligt Mod paa Isteds og Fredericias Slagmarker.

Den er saa medlidende og skjulende denne hvide, faldende Sne, og den er saa frisk og foryngende denne kolde, nordiske Frostvind.

Paa Udkig.

Efter Maleri af Prof. Etatsraad Bloch, med Text af Ernst v. d. Recke.

Jeg kan ikke forstaa, hvad det er for en Skude,
saadan som han ligger og kludrer derude,
og saa løjerligt han har sat sine Klude,
Staar han ikke med de andre Sejl til Havs,
maa hans Tid være god, eller Skuden snavs!

Skattegravning.

Fortælling af C. A. Thyregod.

Med Tegninger af Carl Thomsen.

Det var en Sommerdag for 60 Aar siden.

I Egsgaards lave Stue sad Familien ved Middagsbordet, men talrig var Husstanden ikke. Den bestod foruden Mikkel og Kirsten og deres Datter Sine, kun af Hyrdedrengen Jon. Da man var færdig med Maaltidet, der bestod af Byggryns Vælling og Vesterhavsfisk, rejste Sine sig op og stod „tugtelig og med sammenlagte Hænder" og læste fra Bords, som det er foreskreven i den gamle Katekismus. Inden hun kom til Ende med den temmelig lange Bøn, aabnedes Døren, og en lang, sortskjægget fremmed traadte ind. Sine lod sig ikke forstyrre, og den fremmede blev ogsaa staaende høvisk og stille inden for Døren, indtil Pigen havde sagt Amen.

„Kom fra Døren, Fremmedmand!" sagde Kirsten nu, og Sine jog den store graabrogede Hankat ned af en Stol, som hun saa satte frem med et indbydende Blik til Gjæsten. Denne traadte dog hen til Bordet. I en Rem over Skulderen bar han en Kasse, der var overtrukken med sort Glanslærred, han løftede Kassen af sig og gjorde Mine til at aabne den, i det han sagde: „Skal vi smække en lille Handel? Jeg har Kniplinger at sælge, ægte tønderske Kniplinger, fine og simple, dyre og billige. Kom og se paa Sagerne, Mo'erlille! Kom lille Pige! Det er noget for dig!"

Men Kvinderne holdt sig tilbage; kun Jon stak sin Næse frem og vilde gjærne haft den i Kassen, men det fik han ikke Lov til; thi Kræmmeren ventede nok ikke at sælge ret mange Kniplinger til den tiaarige Hyrdedreng.

Nu tog ogsaa Mikkel Ordet og sagde: „Nej vi skal intet kjøbe; Vi bruge ikke megen Stads, og jeg har ingen Penge."

„Ja, det sidste er nu ikke sandt, for du har jo Penge, som du nok ved," sagde Kræmmeren.

„Du lader, som du ogsaa vidste det," knurrede Mikkel, „har du kanske ransaget mine Gjemmer?"

„Bliv ikke vred, jeg mente intet ondt," sagde Gjæsten. „Det ligger i min Natur, at jeg ikke kan taale at høre en Usandhed uden at sige imod, og da jeg har faaet den Gave, at jeg kan se gjennem Mure og Døre og opdage Penge og Liggendefæ i de lønligste Gjemmer, saa véd jeg jo, at du har Penge. Jeg véd ogsaa, at du kunde faa mange flere, og at

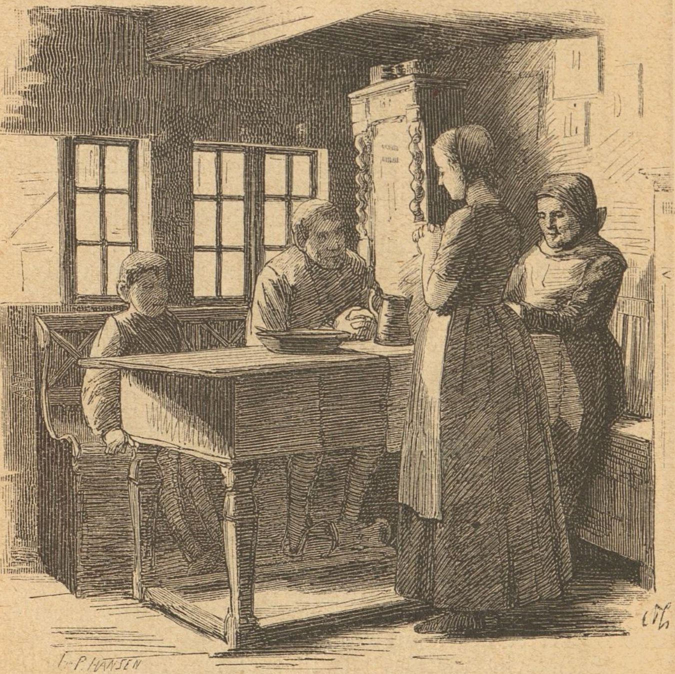

du paa en Studs kunde blive en rig Mand, naar du vilde følge mit Raad."

Der var maaske ingen Ting, Mikkel havde saa stor Lyst til, som til at blive rig; han begyndte at spidse Øren, og da han saa sig om i Stuen og saa, at Kvinderne var gaaede til deres Gjerning, men den nysgjerrige Dreng stod i en Krog og lyttede, saa jog han ham paa Døren, og bad den fremmede sætte sig ned og sige tydelig, hvad han mente.

„Der er i Fjendetid sat en Skat, en Sum Penge og en Del Guld- og Sølvsager ned et Sted paa din Mark," sagde Kræmmeren i en hemmelighedsfuld Tone.

Mikkel nikkede bifaldende.

„Det er i Krattet her østen for Gaarden," vedblev den fremmede.

Mikkel nikkede atter.

„Og der brænder Lys paa Stedet ved Nattetide," lød den yderligere Forklaring.

„Alt det véd jeg!" udbrød Gaardmanden. „Skatten har jeg hørt sige af, og Lyset har jeg selv set, ikke én Gang men mange Gange. Det er jeg ikke bleven rigere af. Jeg har sat Pinde i Linje efter Lyset, men det er altid bleven borte eller har flyttet sig, inden jeg kunde komme i Rigtighed med, hvor det var. Jeg har gravet hist og her i Krattet og har været

nær ved at slide mig fordærvet paa gamle Trærødder og jordfaste Sten, men lige meget har det hjulpet."

„Derfor skulde du se at faa Hjælp af en kyndig Mand," smilte Gjæsten med er overlegen Mine.

„Og er du da saadan . . ."

Videre kom Mikkel ikke, thi nu lød raske Fodtrin af en kommende, og ind ad Døren svingede Jakob Madsen, Enkens Søn i Kjærhus, en sex og tyveaarig Ungkarl med et rask og noget brovtende Væsen.

„Hør du, Mikkel uden Hale! Vil du laane mig din Tørvefork!"

„Ikke kalde Folk Øgenavne!" sagde Mikkel fortrydelig.

„Det er jo intet Øgenavn," paastod Jakob. „Du har jo ingen Hale, og derved kan du kjendes fra din langhalede Navne. — Vil du laane mig din Tørvefork? Min er i Stykker."

„Du kan selv tage den! Den staar vist i Huggehuset."

„Saa bringer jeg Uorden i dit Skramleri, ved du nok. Gaa heller selv med og giv mig den!"

Mikkel fulgte med. Udenfor Døren spurgte Jakob: „Hvor har du faaet fat paa Ras Jørgensen?"

„Mener du ham der inde? Hedder han Ras Jørgensen? Kjender du ham?"

„Ja for Anseelse. I Forfjor havde jeg taget mig paa at drive Stude til Husum Marked, og saa gik jeg paa Høslætsarbejde et Par Uger i Marsken, for jeg har jo Lyst til at prøve al Ting. Da havde han opholdt sig i samme By nogen Tid, og jeg saa ham tit. Det er en klog Karl, kan du tro. Boie Henriksen, som han havde Tilhold hos, var en arm Stodder, da han kom, men var en rig Mand, da han rejste."

„Hvordan var det da gaaet til?"

„Det var gaaet meget naturlig til. Ras Jørgensen hjalp ham at opgrave en jordgjemt Skat, saadan en Mængde gamle Kroner og Specier og andre gode Sager. Ras Jørgensen kan se alt, hvad der er skjult for andre Mennesker."

„Saa maa han jo være en Troldkarl."

„Jeg véd ikke, om det kaldes Trolddom; han skal have sin Visdom af Hugormkongen."

„Jeg har aldrig set Hugormkongen," tilstod Mikkel; „men jeg har nok hørt Tale om ham. Det skal være en slem Dreng at møde."

„Ja, det skal det nok. Ras Jørgensen havde dog ingen Nød med det, for det var hans Stiffader, der dræbte Dyret,

og saa sagde han til sin Kone, at hun skulde stege det til ham. Det gjorde hun saa, men hun stegte Hjærtet først, og det gav hun sin Søn, for ham undte hun bedre Klogskaben end sin Mand, og det er saadan, at det er den, der spiser det første Bid, der faar Visdommen, og siden kan en anden fortære hele den øvrige Krop uden at blive klogere af det. — Saadan fortalte man om Ras; jeg ved ikke, hvor meget der er sandt, men Fandens klog er han, og da han er kommen her i Egnen, vil jeg prøve at faa fat paa ham og faa ham til at hjælpe mig med at finde den Skat, der brænder Lys over oppe i Krattet."

„Nej, det skal du min Hæl ikke bryde dig om!" udbrød Mikkel. „Du skal kjønt lade være at rode paa min Mark."

„Ja, jeg har jo ingen Ret til det," indrømmede Jakob; „men da du ikke selv kan finde Skatten, kunde du gjærne give mig Lov at tage den."

Men det bandede Mikkel „min Hæl" paa, at han ikke vilde, og saa gik Karlen med Tørveforken, og Manden skyndte sig ind til Kniplingskræmmeren, der sad og læste, som det lod til, i en Bog i rødt Bind med sorte Blade. Mikkel keg i Bogen, men kunde ikke se, der var nogen Skrift paa Bladene. Det kunde ogsaa være det samme, eftersom han ikke havde lært at læse.

Kræmmeren stak Bogen i Lommen og lavede sig til at gaa; men Mikkel bad ham bie, lod Kirsten bringe Brød og Brændevin og gav sig saa i Snak med ham om Skatten i Kratbanken. Jakobs Fortælling havde givet ham Mod paa Sagen og Tiltro til den fremmede. Dog undrede det ham, at en Mand, der besad saa overordentlige Evner, vilde traske om med lidt Kniplinger i en Kasse. — Jo, det forklarede den anden ham godt nok. Folk, der havde faaet slig en Visdom, stod i højere Magters Tjeneste og havde ikke Lov at anvende deres Viden til egen Fordel. Der paahvilte ham den Forpligtelse at vandre om fra Sted til Sted, og naar han traf gode Mennesker, der ikke vilde misbruge Rigdommen, maatte han til deres Gavn optage de kostbare Skatte, som Jorden gjemte, og som stærke Aander bevogtede.

Men han tog da vel Betaling for sin Bistand, mente Mikkel.

Nej, det gjorde han egentlig ikke, men Føden skulde han jo have mens Arbejdet stod paa, der forefaldt undertiden Omkostninger, som han skulde have dækkede, og det var ham ogsaa tilladt at tage en Ubetydelighed for sin Tidsspilde. Naar en

Skat var hævet for en eller anden Mand, plejede der at ydes ham en lille Kjendelse, men i det Tilfælde, at Taknemmeligheden gik for vidt, var det hans uafviselige Pligt at uddele Overskuddet til de fattige.

Mikkel syntes godt om Betingelserne og lovede, at hans Erkjendtlighed ikke skulde blive saa stor, at Mesteren derover skulde komme i Forlegenhed, og saa var det bedst ufortøvet at tage fat paa Sagen. Kræmmeren, der nu var mættet og læsket, vilde saa ud at tage Krattet i Øjesyn, og paa denne Vandring maatte han være ene. Mikkel fulgte ham til Døren, men uden for denne traf han Jon, den slemme Dreng, der allerede skulde været ude med Faarene, men nu dog stod her og lyttede. Knægten fik sig et Par røde Øren for sin Ulejlighed, og Ras Jørgensen advarede Mikkel alvorlig, at han for Fremtiden skulde være paa sin Post over for Nysgjerrigheden; thi meget beroede paa, at Sagen blev holdt hemmelig.

Troldmanden blev borte i flere Timer; men da han vendte tilbage var han ogsaa rigtig godt underrettet, saa Mikkel maatte tilstaa, at han ikke var en Mand, der løb med en halv Vind. Han havde været paa Pletten, hvor Liggendefæet laa gjemt, og havde endogsaa i Tanken talt og vejet og vurderet det. Der var gamle Penge og andre Kostbarheder til en Værdi af over 9000 maaske endogsaa næsten 10,000 Rigsdaler i rede Sølv. Hvorledes der skulde forholdes med Skatten, vidste han nu ogsaa: Mikkel som Grundejer skulde have en Tredjedel, en anden Tredjedel skulde de fattige have, og den sidste Del var bestemt for en Person, hvis Navn han ikke havde kunnet udfinde.

„Hvad for noget!“ udbrød Mikkel. „Skal jeg kun have en saa liden Part af Pengene.“

„Du faar over 3000 Daler,“ svarede den anden, „og en saadan Sum er da ogsaa værd at tage med.“

„Ja vel; men 6000 gaar mig forbi. Det er et kjønt Stykke af Kagen. Kunde den Bestemmelse ikke forandres?“

„Det kan den vist ikke. Det var en Ulykke, at Drengen stod og hørte paa vor Samtale, og det var ikke for meget, om du gav ham et godt Lag paa Rygstykkerne.“

„Det skal jeg gjærne gjøre, hvis det kan hjælpe noget; men jeg holder dog ikke af at tærske paa den solle Knægt, hvis det ingen Nytte er til.“

Det vidste Ras Jørgensen ikke rigtig om det var; men der var ogsaa en anden Ting i Vejen. Skatten stod under en mægtig Aands Varetægt, og denne Aand lod sig ikke tæmme

eller fordrive ved dagligdags Midler. Det lod sig alene gjøre ved et vist Slags Røgelse, der kun kunde faas paa et Apothek i Hamborg, og der blev det ikke udleveret, hvis ikke en kjendt Mand kom og forlangte det. Han var derfor nødt til selv at rejse til Hamborg.

„Det bliver vel en dyr Rejse," mente Mikkel.

„Ikke meget dyr. Det er mig forbudt at gjøre kostbare Rejser. Jeg gaar til Fods, og det er bare min Fortæring undervejs og den Ubetydelighed, Røgpulveret koster, som jeg i sin Tid skal have erstattet."

„Skal jeg betale alle Omkostningerne, naar jeg skal kun have en lille Del af Skatten?" spurgte Mikkel forsigtig.

„Nej, Omkostningerne maa fradrages hele Summen," lød Svaret.

Troldmanden blev i Egsgaard Natten over. Næste Morgen tidlig gik han til Hamborg. Det sagde han da.

Mikkel Egsgaard trængte slet ikke til at finde Skatte; thi han var en velstaaende Mand. Rigtignok var hans Gaard temmelig lille og ringe, og han drev heller ikke sit Avlsbrug videre godt. Den lille bredskuldrede Mand havde gode Kræfter og sparede heller ikke paa dem; men han var en Hjemmefødning, der saa at sige aldrig havde været borte fra sit Fødested, hvis gamle Skikke han ufortrødent fulgte. Men han saa' meget nøje paa Skillingen og var nøjsom og sparsom i alle Retninger. Kirsten var i flere Henseender enssindet med sin Mand, men var dygtigere paa sin Vis. Sit Husvæsen holdt hun i ypperlig Orden, og af sit lille Mælkeri og af sin og Datterens Husflid udvandt hun de fleste af de Smaaskillinger, som Manden Tid efter anden lagde paa Kistebunden. I øvrigt var baade Mand og Hustru fredelige og godmodige Folk; de fornærmede ingen, men levede i Stilhed i deres tarvelige og ensomt liggende Hjem.

Sine Mikkelsdatter var en meget kjøn nittenaars Pige, flink og huslig som Moderen, stilfærdig og from, men kun lidet vant til at færdes iblandt fremmede. Hun havde dog af Naturen et saa elskværdigt og vindende Væsen og var saa anstændig og beskeden, at hun godt kunde begaa sig hvor hun kom. Pynt havde hun ikke meget af; thi i hendes Hjem gjaldt den Grundsætning, at „helt og rent er bedste Stadsen;" men hendes smukke, tilfredse og godmodige Ansigt, og hendes hele

vakre Personlighed behøvede heller ingen Flitterstads for at findes tækkelig, og selv syntes hun ikke at savne de Herligheder, som mange andre Piger kappedes om at stille til Skue.

Hun savnede heller ikke Tilbedere, og en af disse var Jakob Kjærhus, med hvem hun halvvejs var forlovet, mens hun endnu laa i Vuggen. Kjærhuset var Egsgaards nærmeste, næsten eneste Nabo; men de to Ejendomme var meget forskjellige. Kjærhuset var et lille Bolsted med frodige Enge og fortrinlige Græsmarker i den vandrige Dal, hvor Huset laa; Egsgaard havde hverken Eng eller Grønning, men skarpe Rug- og Boghvedemarker foruden megen Hede og et stort, men næsten værdiløst Egekrat. Den Tanke laa nær, at der af begge Ejendomme kunde blive en god og værdifuld Gaard, og denne Forening kunde komme istand ved et Ægteskab mellem Kjærhussønnen og Egsgaardsdatteren. Det var Manden i Egsgaard, der først kom frem med dette Forslag, men det var ogsaa ham, der først opgav Tanken igjen; thi da Jakob voxte til, blev han alt for slem til at gjøre Nar ad Mikkel. I det hele var han ingen rar Dreng; men hans Moder, der tidlig blev Enke, kunde ingen Fejl se hos ham. Hun mente, han maatte blive til noget stort, og kom saa ogsaa til at mene, at de dumme Egsgaardsfolk og deres Datter ikke var noget for ham. Hin tidlige Ægteskabstanke syntes glemt paa begge Sider.

Jakob blev med Tiden en ganske kjøn Karl at se paa; men han blev derhos et Stykke af en Dagdriver, der havde Lyst til al Ting og ingen Ting, havde i det mindste ikke Stadighed til noget nyttigt, men satte flere Penge til, end hans Moder vilde være bekjendt, skjøndt hun maatte gjøre Gjæld for at skaffe ham dem. Hun trøstede sig med, at det blev nok bedre, naar han fik rendt Kalvehornene af sig, men hun mente ogsaa, at det vilde gjøre ham mere stadig, naar han blev gift, og saa faldt det naturligt at tænke igjen paa Pigen i Egsgaard, der var saa stille, saa kjøn og saa huslig. Jakob var somme Tider forelsket i Sine Mikkelsdatter og somme Tider i andre Piger, han tog hverken det eller andre Ting paa nogen fast Fod; men i det hele syntes han godt om hende, og da hun var eneste Barn, var det jo til hende, Mikkel skrabede Grunker sammen. — Sine var imidlertid ikke forelsket i Jakob; hans Drengevildskab havde tidlig jaget hende en Skræk i Blodet for ham, og hans senere Færd var ikke egnet til at omstemme hende, selv om hendes ungdommelige Tilbøjelighed ikke havde taget en anden Vej.

Saaledes stod Sagerne, da Ras Jørgensen fik Indpas i Egsgaard.

Samme Dag, som han havde tiltraadt sin „Hamborgrejse,“ kom Jakob og leverede Tørveforken tilbage.

„Er Troldmanden rejst?“ spurgte han.

„Ja han er,“ svarede Mikkel.

„Kommer han ikke igjen?“ lød det næste Spørgsmaal.

„Det gjør han maaske, jeg véd det ikke,“ svarede Mikkel undvigende.

„Det kan ogsaa være det samme,“ forsikrede Jakob, „for nu véd, jeg hvor Skatten er. Jeg saa ham gaa og stavre om i Krattet, og han skridtede og maalte, og saa satte han sig ned. Jeg listede mig derop og kom bag paa ham og saa, han sad og læste i en sort Bog og gjorde Tegninger og Dikkedarier i Jorden. Det kan nok være, han fik en Forskrækkelse, da jeg snakkede ham til. Men han vilde jo da ikke sige, hvad han sad der efter; dog jeg er nu vis paa, at Skatten kan findes der, hvor han sad og gjorde sine Kunster. Aa, Død og Plage, Mikkel! Giv mig Lov til at grave! Finder jeg nogle Penge, der forslaar noget, skal du nok faa en Haandfuld af dem.“

Men det vilde Mikkel ikke, han var ikke til at overtale.

„Saa vil jeg gjøre dig et andet Forslag,“ sagde Karlen. „Lad os grave i Fællesskab og dele Pengene, eller endnu bedre: Lad dem blive sammen, og lad Sine og mig saa ogsaa komme sammen. Det har du jo selv ønsket en Gang, og du véd vel, at jeg holder urimelig meget af hende!“

Mikkel smagte noget paa det, men ogsaa det sagde han nej til.

„Du skulde dog betænke dig, inden det er for silde,“ sagde Karlen med et betydningsfuldt Blik, og saa gik han.

Manden opfattede hans Ord som en Trusel og var meget bange for, at han skulde give sig til at grave og enten finde Skatten eller forkludre Sagen. Især blev han urolig, da Natten kom. Han gjorde en Runde op igjennem Krattet og mærkede intet; men han gjentog Vandringen en Times Tid efter, og da saa han inde mellem Buskene en lang Lømmel, der strax tog Flugten ad Kjærhuset til. Nu blev han derude og holdt Vagt indtil det blev Dag.

Saa tog han en fast Beslutning og gik ned og fortalte Jakob det hele og navnlig det om Aanden, der vogtede Skatten og ikke maatte tirres, før Troldmanden kom med sit Pulver. Naar Jakob vilde love at lade Gravningen fare, saa

vilde han tænke paa det med Giftermaalet, som han maaske nok vilde give sit Samtykke til. Han fortalte ham ogsaa om Skattens Størrelse og om, hvordan den skulde deles.

„Ved du hvad!" sagde Jakob. „Jeg tror, det er noget Sludder. Det maatte være en sær Aand, der saadan evig og al Tid vilde ligge og ruge over en Dynge Penge, som den ikke kan bruge! Og hvorfor Fanden skulde Fanden være saa medlidende mod de fattige, at han vilde unde dem en Tredjedel af Skatten? Du kan tro, at Kjæltringen bare vil gjøre sig vigtig for at tilvende sig selv de fleste af Pengene. Kanske det endog er hans Agt at komme ved Nattetider og grave dem op og luske bort med dem. Han er vist slet ikke rejst til Hamborg."

„Sig mig," sagde Mikkel, „var du oppe i Krattet i Nat saadan mellem Klokken et og to?"

„Jeg? Nej" — saa bandede han — „om jeg var! Hvordan kommer du i Tanker om det?"

„Aa, det var bare noget, der faldt mig ind," svarede Manden.

Mikkel var lettroende, og Jakob var snedig. Efter nogen Underhandling blev det aftalt, at de den næste Nat i Forening skulde opgrave Skatten. Pengene, de fandt, skulde Mikkel have Raadighed over alle sammen, for han forstod saa ypperlig at omgaas med Penge; men Jakob skulde giftes med Sine, og saa vilde han jo en Gang i Tiden faa det alt sammen. Mikkel gottede sig i sit stille Sind over, at Jakob var saa troskyldig — uegennyttig kaldte han det ikke — at han ikke en Gang forlangte en Sum som Sines Medgift.

Om Aftenen kom Jakob op til Egsgaard, og da man havde faaet Aftensmaden til Livs, gik Kvinderne til Sengs, Mændene gik ud i Laden, hvor de opholdt sig en lang Stund og overlagde al Ting med hinanden. Henimod Midnat forlod de Gaarden, hver med en Spade og en Hakke paa Nakken. Den slemme nysgjerrige Jon havde holdt sig vaagen og spejdede efter dem. Han havde i Forvejen beluret dem og hørt en Del af deres Samtale.

Oppe i Krattet førte Jakob Gaardmanden hen til en stor Sten, der sad jordfast i en Bakkeskraaning, og gav ham ved Tegn at forstaa, at her var Stedet. Tale maatte de jo ikke, thi Skattegravning skal ske stiltiende. Og Sommernatten var højtidelig stille. Det nysudsprungne Egekrat duftede frisk og stærkt, Nathimlens stjærnesaaede Hvælving højnede sig klar og ren i uendelig Afstand over dem, og Aften= og Morgen=

røde mødtes omme under Nordstjærnen. Det var som en Vanhelligelse af den skjønne Nat, da de to Natteravne stødte deres Jærnredskaber i den grusede og med Trærødder gjennemflettede Jord. Huggene lød dobbelt stærkt i den dybe Stilhed og vakte Gjenlyden rundt omkring, saa man gjærne kunde blevet bange for det; men de to Skattegravere lod sig ikke forknytte, de fortsatte ufortrødent deres Arbejde.

Efter en Stunds vedholdende Brug af Hakke og Spade gjorde Jakob Tegn til sin Værkfælle, at han skulde standse. Derpaa knælede han ned og syntes at undersøge med Spaden i Bunden af den Fordybning, de havde gravet ind under Stenen. Derefter lagde han Spaden fra sig og gav sig til at undersøge med Hænderne, og imidlertid stod Mikkel i en saa spændt Forventning, at alle hans Lemmer bævede. Pludselig for Jakob tilbage, som var han skudt ud af en Kanon. Ildsluer brød frem af Hulen og slog op om Stenen, belysende alle Omgivelser med et forfærdeligt, rødt Skjær, og udbredende en kvælende Damp. Ud af de nærmeste Buske kom en høj, mørk Skikkelse og gled i det underlig røde Lys hen imod Mikkel. Denne ytrede dog ingen Lyst til nøjere Bekjendtskab, men kastede sin Spade med et Angestbrøl og sprang af Sted over Stok og Sten hjem efter. Jakob halede af Sted efter ham. Mikkel troede, det var Djævelen, der kom og vilde have ham i Nakken, han løb af yderste Evne, indtil han snublede og faldt saa lang, han var i en Hulvej, hvor Jakob sprang hen over ham, men lod sig dog bevæge af hans ynkelige Klager til at vende om og hjælpe ham op. De fulgtes ad til Egsgaard, hvor Mikkel først kom til Hægterne igjen, da han havde faaet et dygtigt Glas Brændevin til Livs; men saa kunde han ogsaa fortælle, hvor grandgivelig han havde set den slemme selv med Horn og Hale og gloende Øjne og omgivet af rædsellige røde Ildsluer, der utvivlsomt maatte komme lige fra Helvede.

Da Jakob i Dagbrækningen forlod Egsgaard og gik ned mod Kjærhus, mødte han nedenfor Bakken Ras Jørgensen, og begge lo, saa det klukkede i dem. „Tossebæstet blev nok dygtig ræd," sagde Ras.

„Du kan tro det!" svarede den anden; „men hvad var det ogsaa for noget Tøjeri, du havde givet mig? Det brændte hverken som Krudt eller Svovl."

„Det maa jeg forstaa," lød Svaret. „Jeg kan tænde Ild i hvilken Farve det skal være. Men hør nu! det tærer paa Kræfterne at spille Djævel, og jeg er baade sulten og søvnig."

„Det er der Raad til. Nu gaar vi ind til min Moder og faar noget at spise, og bag efter har vi hele Dagen at sove i."

Mikkel tog sig ogsaa en Morgensøvn, men var saa urolig i Søvne, at det vakte Bekymring hos Moder og Datter. Sidstnævnte blev i Dagens Løb sendt over til Niels Væver i Ølstrup med noget Garn til et Stykke Lærred, hendes Moder havde i Væven. Da Pigen skulde tilbage igjen, fulgte hun dog ikke Vejen om ad Borup Bro, men gik ad en Markvej lige ned mod Aaen. Smaaskridtet, barbenet, med det grove Tøj siddende net paa hendes smukke vævre Skikkelse løb hun ad Vej og Sti ned mellem de bølgende Kornmarker, og da den Karl, som gik saa ensomt nede i Engen og slog Græs, saa' og gjenkjendte hende, lyste hans Ansigt af Glæde, der dog var blandet med nogen Undren. Den Glæde, som gjenstraalede fra Pigens Ansigt syntes heller ikke helt ublandet, og dog, naar man saa' disse to sammen, fristedes man ikke til at spaa godt for Jakob Kjærhuses Bejlerfærd.

Iver Nygaard, den Karl, der gik og slog Græs, spurgte Sine efter den første Hilsen, hvor hun kom fra.

„Oppe fra Niels Vævers," sagde hun. „Det er saa lang en Omvej om ad Broen, og saa tænkte jeg, jeg kunde skyde Gjenvej til mit Hjem. Du véd vel et Sted, hvor jeg kan vade over Aaen!"

„Nej, men jeg véd et Sted, hvor jeg kan bære dig over," lød Svaret.

De gik med hinanden. Henne ved Aaen tog han hende paa sin Arm og plumpede ud, og da han satte hende ned paa den anden Bred, fulgtes han med hende fremdeles; thi de havde saa meget at tale om. Da hun var Barn, havde Iver tjent i Egsgaard, og han havde holdt saa meget af hende og havde vel tusende Gange baaret hende paa Armen ligesom nu i Dag, og deres barnlige Lege i den Tid hørte til begges tidligste kjære Minder. I en senere Tid gik det op for dem, at Legen kunde gaa „op i de graanende Dage"; men de forstod, at de burde dølge deres Kjærlighed; thi Sines Fader var en pengekjær Mand, og Iver var en fattig Knøs. De haabede dog paa Fremtiden og havde nogen Grund dertil; thi Iver blev en dygtig Karl, et ærligt og afholdt Tyende, som intet Menneske vidste et ondt Ord om; i det Ydre var han en pyntelig og anselig Svend, og var saaledes ingen uværdig

H·P HANSEN·SC

Bejler til Sine. Hun var jo dog ikke overvættes rig, og kunde han med Tiden lægge sig lidt Penge op — han havde begyndt saa smaat ved i sin Tid at kjøbe en Kalv, som han lejede Græs og Foder til, saa den nu var en god toaars Stud — saa vilde Mikkel vel blive til at faae i Tale.

Saaledes havde de trøstet sig; men i Dag var hun mindre tillidsfuld, og hun betroede sin Hjærtensven, at der var kommen en sær urolig Aand over hendes ellers saa stille og fredelige Hjem. Der var kommen en lang Kniplingskræmmer, som havde talt i Enrum med hendes Fader, og denne havde siden ikke haft Ro paa sig ved Nat eller Dag. Han var saa opfarende mod Kone og Datter og Hyrdedreng, som han aldrig før havde været, og han snakkede saa underlig om store Rigdomme, der skulde komme; han vilde dog ingen Besked give derom, naar de spurgte ham, men bed dem kort af. Saa var han ogsaa bleven saa igaaet med Jakob Kjærhus, hvem han før ikke havde kunnet lide, og i Gaar havde han rent ud sagt, at Sine skulde giftes med ham, og det var da den største Ulykke, hun kunde tænke sig. Hyrdedrengen Jon havde ved at lure opsnappet et og andet, som han havde fortalt Sine, og hun var kommen til at tro, at Kniplingskræmmeren havde forhexet hendes Fader.

„Jeg er ikke stærk i Troen paa Hexeri," sagde Iver og trak paa Skulderen. „Hvad Jakobs Frieri angaar, saa behøver du vel bare at sige Nej; du skal vel ikke tvinges?"

„Jo, det lod til det, for i Gaar, da min Fader talte om det, lod jeg mig da forstaa med, at jeg vilde ikke, men saa blev han vred og sagde, jeg skulde alligevel, for jeg havde ingen Vilje. Jeg har aldrig set ham saa hæftig, og da jeg saa klagede min Nød til min Moder, fik jeg ikke noget rigtigt Svar. Derfor opsøgte jeg dig, om du ikke kunde hjælpe."

„Ja jeg kunde knække Halsen paa Jakob Kjærhus."

„Ak, Gud nej! Gjør ikke saadant noget, saa bliver du jo selv ulykkelig og jeg med. Du er jo heller ingen Slagsbroder; det har Jakob mere Øvelse i. — Nej, men jeg tænker som sagt, at der er Trolddom med i Spillet, og saa maatte der vel kunde søges Raad."

„Ja maaske; men skulde vi ikke se Tiden an? Giftermaalet skal vel ikke just gaa for sig over Hals og Hoved, og det skulde være sært, om Jakob ikke inden ret længe gjør en eller anden gal Streg, saa din Fader igjen taber Tilliden til ham."

„Men om det ikke sker?" sagde hun.

„Saa maa vi se at finde paa andet Raad," svarede han. „Om din Fader ikke saa lige vil give sit Minde til, at du gifter dig med en fattig Karl som mig, det kan der fra hans Side være Mening i, men vil han tvinge dig til at tage en Slyngel som Jakob, saa tænker jeg, én har Ret til at sætte sig imod baade med Hænder og Fødder."

Iver og Sine havde meget andet at tale om, som ingen maatte høre, og som ogsaa næppe var værd at høre efter. Derimod var det af mere Vægt, hvad Ras Jørgensen og Jakob Kjærhus havde at sige til hinanden, da de havde faaet udsovet.

„Nu maa jeg nok se at flytte mig," sagde Ras, „for at det kan lade, som jeg er rejst til Hamborg. Du kommer til at skaffe mig nogle Penge."

„Det kan jeg ikke," forsikrede Jakob. „Der er ingen flere, der vil laane mig, og jeg tør ikke sige min Moder, hvor vidt det er gaaet. Desuden — jeg synes ikke Sagen er kommen længer frem, end den var. Hvad Nytte har den Nattevaagen og Gravning og bengelske Ild gjort?"

„Bengalsk Ild hedder det og ikke bengelsk, det har Navn af Bengalien og ikke af Bengler. Jo, det gjør den Nytte, at Mikkel, der før var noget mistroisk, nu er fuldt og fast overbevist om, at der er en Skat under Stenen, og at der er en Djævel eller en saadan Tingest, der passer paa den. Naar jeg nu kommer fra Hamborg, saa er jeg jo vred, fordi han har gravet efter Skatten paa egen Haand, han er opsat paa, at vinde min Yndest og min Hjælp, og jeg forlanger da, at der skal oprettes en skriftlig Kontrakt imellem os."

„Nu, men hvad kan det saa hjælpe mig?" spurgte Jakob.

„Du har jo selv sagt, at naar du fik Skjøde paa Mikkels Gaard, saa kunde du skaffe Penge."

„Ja vist! Smør-Hans i Opstrup er villig nok til at laane mig Penge, naar jeg kan skaffe Pant, men han siger, jeg skylder ham allerede saa meget, som min Moders Ejendom er værd. Det tror jeg nu ikke passer, men Mikkels Gaard og Datter vilde jeg gjærne have, og naar jeg saa hos Smør-Hans fik Penge at slaa frem med, saa skulde Tingen komme til at gaa i en anden Skure. Jeg er nu bleven klogere i Handel og Vandel, og jeg skulde snart faa hele min Gjæld betalt."

„Ja, det kunde du sagtens," tilstod Ras. „Naar man har Forstand og Erfaring som du, saa behøver man kun en Driftskapital for at blive rig. De 50 Rigsdaler, du har lovet

mig, er egentlig for lidt, i Betragtning af den store Lykke og Fordel, du selv faaer."

„Aa, det skal ikke komme an paa en halv eller hel Snes Daler mere, naar Spillet er vundet. Men jeg forstaar ikke, hvordan det skal ske. Den Kontrakt, du taler om —"

„Den Kontrakt er netop dit Skjøde paa Egsgaard. Mikkel kan jo ikke læse, hvad det er, han underskriver, og det, jeg læser op for ham, vil ikke volde ham Betænkeligheder."

„Ha ha ha!" lo Jakob; „men er der ikke Fare ved?"

„Nej, slet ikke, naar du bare bliver gift med Tøsen deroppe. Mikkel bliver jo ved at besidde Gaarden, og da han ikke gjør Gjæld, er der ingen, der spørger om hans Ejendomsret eller om en anden har laant Penge paa Gaarden. Naar Smør-Hans slipper med at udtælle dig 85 for hvert Hundrede, han faar Pantebrev paa, og du siden svarer Renterne ordentlig, saa skal han nok tie, og naar Mikkel er død, er det i sin Orden, at hans eneste Datters Mand er Ejer af Gaarden. — Og om det ogsaa skulde gaae saa galt, at alt blev opdaget, saa vilde Mikkel dog vist ikke gjøre sin egen Svigersøn noget."

„Det er sandt nok; men saa er det, om jeg kan blive hans Svigersøn. Ham kan man vel nok faa til at gaa i Tøjet, men Pigen vil vel ogsaa have en Mening."

„Jeg véd da, du kan sagtens besnakke en tosset Pigetøs!" udbrød Ras.

„Ja vel, det kan jeg ogsaa; men Sine Egsgaard har ingen Dannelse og har saadan nogle Fandens sære Nykker. Hun kunde gjærne være stridig."

„Men det véd jeg Raad for," forsikrede Ras Jørgensen. „Saadan en taabelig Gaas, der al Tid har hængt i sin Moders Skjørter, er let at bøje, naar Forældrene for Alvor vil noget, og Mikkels Vilje skal jeg nok dreje og vende. Jeg sagde ham, som du ved, at han skulde faa en Tredjedel af Skatten; men naar jeg nu kommer, saa fortæller jeg ham, at han kun faar en Sjettedel, thi da han har taget dig med at grave, maa han dele halvt med dig. Saa bliver han jo gruelig ulykkelig, for han vilde jo haft det hele. Men saa fortæller jeg ham, at der er yderligere Vanskeligheder forbundne ved at hæve Skatten, da han har fornærmet Troldbjævlen, saa den paa en Gang har maattet bruge store Mængder af det Brændsel, hvormed der ellers Nat efter Nat holder Lys tændt over Skatten. Der er dog en Maade, hvorpaa Aanden kan tæmmes, nemlig ved, at en Brud paa sin Bryllupsaften, medens hun endnu er under Vielsens helliggjø-

rende Indflydelse, gaar ud til Stenen, og ofrer et Stykke af sin Brudepynt. Jeg fortæller ham, at hun kan gaa derud i al Sikkerhed ledsaget af sin Brudgom, sin Moder eller hvem som helst og lægge en Brystsløjfe eller en anden Ubetydelighed, som hun har baaret i Kirken, og som ikke har forladt hende siden. Derefter kan hun gaa hjem, og Mikkel og jeg kunne da i al Magelighed grave Skatten op; men denne Brud skal derefter have den ene Tredjedel af Skatten, hvis Bestemmelse jeg før ikke rigtig kjendte. Tror du ikke, naar Mikkel faar den Historie til Livs, og han ved, du staar i Baghaanden som Bejler til hans Datter og som lodtagen i Skatten, at han vil have, at hans Datter som din Brud skal tæmme Aanden og tage sin Del af Pengene?"

„Ja, det tror jeg rigtignok, det er en udmærket Historie! Men hvordan vil du komme fra det bag efter, for I finde rimeligvis ingen Penge under Stenen?"

„Den Sag er der ingen Brøker i. Paa din Bryllupsmorgen, naar du har Skjødet paa Gaarden og skal til Kirke med din Brud, saa maa du have Penge i Beredskab og betale mig, hvad vi ere enige om. Saa forsvinder jeg. Du kan gaa ned med Stine om Aftenen og lægge Brystsløjfen paa Stenen og gaa hjem igjen, og bag efter kan Mikkel staa der og vente paa mig saa længe, han har Lyst. Giver han sig til at grave paa egen Haand, saa maa han have alt, hvad han finder. Jeg skal ikke staa ham i Lyset. Du er gift med hans Datter, og det ved han; du har Skøde paa hans Gaard, det ved han ikke. Om han bander mig en Smule i min Fraværelse, det skal jeg finde mig taalmodig i, og du behøver ikke at tage dig det nær."

„Det ser næsten ud, som Tingen kan lade sig gjøre!" udbrød Jakob.

„Den skal nok lade sig gjøre," forsikrede den anden. „Og nu maa du skaffe mig nogle Penge som Forskud. En halv Snes Daler i det mindste!"

„Jeg skal prøve paa det. Jeg tænker min Moder kan endnu gjøre Udvej for saa meget."

Rimeligvis fik hun gjort Udvej; thi Ras Jørgensen forsvandt, og en halv Snes Dage efter lod han sig se hos Mikkel. Vred og brøsig var han; thi ad overnaturlig Vej havde han faaet Kundskab om, hvad Mikkel havde foretaget sig. Mikkel var ydmyg og lille, han tilstod, at han havde baaret sig galt ad og var kommen galt fra det; men nu vilde han være lydig, bare Skatten endnu kunde faas. Ja saa skulde

han først betale Rejsen til Hamborg og det kjøbte Røgpulver, og det var han meget villig til, saa vel som til at underskrive en Kontrakt om det fremtidige Skattegraveri. Ras Jørgensen fremtog et Ark Stempelpapir og skrev derpaa, hvad han vilde, og fremlagde det saa for Mikkel.

„Ja det er grumme godt skrevet,“ sagde denne, men det er saa smaastilet, at jeg kan ikke se at læse det. Læs det for mig!“

Kjæltringen læste noget, som der ikke stod, hvorpaa Mikkel kradsede sit Bomærke nedenunder. Underskrifter til Vitterlighed sørgede Ras siden for at faa tilføjet. Det var hans mindste Kunst at skrive et Par Navne.

Den følgende Nat var den vise Mand ude i Krattet, og saa kunde han om Morgenen underrette Mikkel om Nødvendigheden af, at en nysviet jomfruelig Brud tæmmede Skattens forbitrede Vogter paa foranførte Maade. Jakob Kjærhus kom snart til Stede og vilde have sin Haand med i Sagen. Mikkel havde Valget imellem at skaffe en fremmed Brud derind i Krattet paa hendes Bryllupsaften, hvad næppe lod sig gjøre overfor den Hemmelighedsfuldhed, der skulde iagttages, og saa vilde han endda kun faa en Sjettedel af Skatten, hvoraf derimod de to Tredjedele vilde komme ham og hans Hus til Gode, naar hans Datter uden Opsættelse blev gift med Jakob Kjærhus. Mikkel, den pengekjære Mand, behøvede ikke lang Tid til at vælge.

Og Sine, hans unge fromme Datter, var bleven bedømt temmelig rigtig af Ras Jørgensen, for saa vidt som Folk af hans Slags tro at være beføjede til at betragte troskyldige unge Piger som „taabelige Gæs.“ Sine havde al sin Tid været kjærlige Forældres lydige Barn og forstod slet ikke at være ulydig. Den feberagtige Uro, der i den sidste Tid havde været over hendes sindige og noget dorske Fader, forstod hun ikke, men hun ængstedes ved den, det blev sagt hende, at hun ved at gifte sig med Jakob Kjærhus kunde bringe en ganske forunderlig Lykke til sit Hjem. Hun vidste om Jakob, at han var en temmelig udsvævende Krabat, men var en kjøn Karl at se paa og noget nær hendes Lige i Alder. Det er meget rimeligt, at hun havde opfyldt sin Faders Ønsker, hvis hendes Hjærte havde været frit; men det var det ikke, og det var en Omstændighed, som Ras Jørgensen ikke havde taget med i Beregningen. Iver Nygaard havde vundet hendes Kjærlighed, han fortjente den og gjengjældte den, og om hun satte ham lidt højere og den paatvungne Bejler lidt lavere end billigt

var, saa var hun deri ikke meget forskjellig fra andre unge Piger, men hun kunde rigtig nok ikke forstaa, at hendes Forældre ikke delte hendes dybe og inderlige Afsky for Jakob, og da de jo ellers vare gode og kjærlige imod hende og — efter hendes Mening — meget fornuftige, saa beholdt hun sin Tro paa, at de vare forhexede. Den lange Kniplingskræmmer, som nu syntes at have faaet et fast Tilholdssted i hendes Hjem, maatte være Troldmanden.

Gjentagne Gange udtalte hun denne Tanke for Iver, hvem hun nu oftere end før havde lønlige Sammenkomster med.

„Sært nok er det," sagde han; „jeg har hidtil ikke ret villet tro, at der var Troldfolk til; men det kan dog gjærne være."

„Ja, du maa tro, det er saadan," mente hun, „og saa maa der kunne gives Raad. Kunde jeg gaa, hvorhen jeg vilde, ved jeg nok, hvor jeg vilde søge hen. Du, der tjener, kan jo da ikke heller gaa og komme, naar du vil, især da nu den travle Høsttid er begyndt."

„Aa for den Sags Skyld! — Jeg kan godt faa en Søndag fri, og fra Lørdag Aften til Mandag Morgen kunde jeg gaa adskillige Mile, naar det er for vor Kjærligheds Skyld. — Ja om Vejen var for lang til Fods, vilde min Husbond vist ikke nægte mig en Hest at ride paa, hvis jeg bad ham om den."

„Aa nej, det vil han ikke, og det er en dejlig Tanke for mig, at du altid har været saa afholdt af dit Husbondfolk og af alle. Morten, din Husbonds Broder sagde forleden, han var inde i Egsgaard, at saa rart et Menneske som dig, var der ikke til."

„Morten er en halvfjollet Stakkel, som du nok ved, og det vilde være stor Synd af et Menneske, der har sin fulde Forstand, ikke at være god imod ham og endog snakke ham lidt efter Munden. — Men hvem mener du ellers, jeg skulde søge Raad hos, lille Sine?"

„Jeg har tænkt paa den hvide Smed."

„Den hvide Smed? Ja, naar du synes det, skal jeg ogsaa gjøre det."

„Du synes ikke om det, kan jeg nok mærke," sagde hun, „men naar det er tilladt af vor Herre, at der er Troldom til, saa maa det vel ogsaa være tilladt at søge Raad imod den. — Og hør, Iver, hvordan det end gaar, er det dog Hjælpen fra Gud vi skal stole paa! Vi ville jo intet ondt, men ville

gjærne med hverandre vandre i hans Veje og holde hans Bud. Jeg beder til ham baade Aften og Morgen og mangen Gang ellers, at han vil fri os fra det onde og gjøre det godt for os. Beder du ogsaa til ham om det?"

„Ja, men jeg skal gjøre det flittigere herefter, min lille fromme Pige. Jeg ved ikke ret, om det stemmer dermed at søge Raad hos den hvide Smed; nogen saa stor Synd kan det dog vist ikke være."

Den følgende Søndag fik Iver en Hest at ride paa, han var ikke rigtig glad ved sit Ærende, og da han var kommen en Fjerdingvej bort, vendte han om og red ad en anden Kant. Han vilde ikke til den hvide Smed, men til Peder Kragsig, skjønt denne sidste ikke var en saa berømt Mester i Hexekunsten som den første. Peder Kragsig havde været Soldat og var bleven saaret ved Indtagelsen af Stralsund den 31. Maj 1809, og da han kunde udskrives fra Lazarethet som Invalid, blev han dog hos Lægen i lang Tid, da man fandt ham brugbar som Haandlanger og Medhjælper. Siden bosatte han sig i Nærheden af sit Fødehjem, hvor der den Gang var mange Mil til nærmeste Læge, og saa tog han sig selv for at være Læge, hvortil han ogsaa fik en indskrænket Tilladelse. Det var især udvortes Skade, han tog sig for at helbrede, dertil havde han Ord for at være meget dygtig. Men saa var der den Omstændighed, at hans Slægt var i Ord for Trolddom, og saa skulde han være Hexemester. Det vilde han ikke være, han skjældte Folk ud eller lo ad dem, naar de talte til ham om Hexeri, men desuagtet, og skjønt han i al sin Færd var en sanddru og ærlig Mand, kunde han ikke undgaa, at mange betragtede ham som Hexemester. Foruden sin Lægekyndighed var han ogsaa ellers en forstandig og erfaren Mand, der i mange Tilfælde kunne give gode Raad, og om hans Retskaffenhed var der kun en Mening.

Ind i denne Mands Stue kom saa Iver Nygaard hin Søndag ved Middagstid og spurgte efter Mesteren. Jo, han var til Stede. Den lille vimse Mand, der var noget til Aars, kom farende fra et andet Værelse henimod ham med det Udbrud: „Hvad fejler du? Er du syg?"

„Nej," det var han da ikke.

„Saa er du vel sendt fra en anden. Sig dit Ærende."

Det havde han ondt ved, han stammede noget om en Mand og en Kone, der vare blevne saa underlige, siden en vis Person fik sin Gang i deres Hus. Man kunde ikke godt tro, det gik rigtig til."

„Saa skulle de vel være forhexede," knurrede Peder Kragsig. „Det er noget Sludder! Der er ingen, der kan hexe!"

„Nej, man skulde jo vel ikke tro det," tilstod Iver. „Jeg ved heller ikke om den lange Kniplingskræmmer just kan hexe, men han har nok spist Hugormkongen."

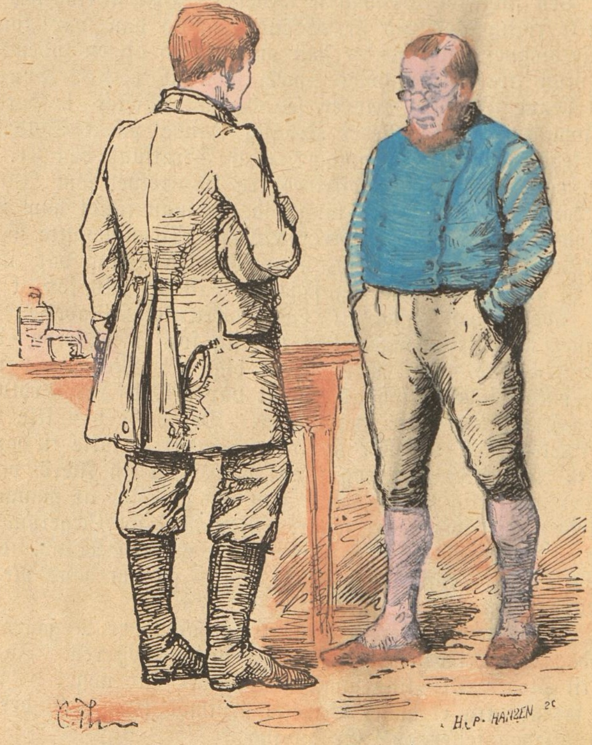

„Aa, har han ikke spist — noget andet? havde jeg nær sagt. Der er ingen Hugormkonge til. Du maa ikke være saa overtroisk! — Og hvad kommer det hele saa dig ved? Er du i Slægt med de Folk? er du deres Søn? Broder? Søskendebarn? Hvad?"

„Nej; men jeg er sendt her over af deres Datter."

„Deres Datter! Og det er vel en skammelig kjøn Pige, den Datter, de har.“

„Ja, hun er ikke saa meget grim.“

„Og denne her kjønne Datter er du vel bleven Kjærest med, og det kan hendes Forældre vel ikke lide, og det finder du kanske saa underligt, at du mener, de er forhexede.“

„Det er ikke blot for den Sags Skyld,“ paastod Iver; forundret over Mandens Viden; „men de vilde tvinge hende til at ægte Jakob Kjærhus, som var med ved Skattegravningen, og som lader til at være Kniplingskræmmerens gode Ven.“

„Ih nej se! Graves der ogsaa Skatte? — Sæt dig ned og fortæl mig det hele i Sammenhæng.“

Saa begyndte Iver at fortælle; men med Sammenhængen var det ikke storlig bevendt; thi hvad han vidste, var sammensat af Brudstykker. Et og andet Ord, der var undsluppen Mikkel, havde Sine hørt af hans egen Mund, noget mere havde hun erfaret ved Samtale med sin Moder. Jon, der havde opsnappet adskilligt ved at lytte ved Døre og Vægge, plejede at bringe alle de Nyheder, han fik fat paa, til Sine, fordi hun altid raadede ham til hans Gavn og trøstede ham i hans smaa Sorger; men Jons Meddelelser vare blandede med Misforstaaelser og i det hele meget æventyrlige.

„Du lader til at være en ganske fornuftig Karl,“ sagde Peder Kragsig; men din Fortælling er alligevel ikke god at faa Forstand af. Saa meget skjønner jeg dog, at det er noget, der ligger udenfor mit Omraade, og dog kunde jeg maaske nævne dig den Mand, der kunde hjælpe, saa Mikkel kom til sin Forstand igjen.“

„Hvem er det?“ spurgte Karlen ivrig. „Er det den hvide Smed?“

„Den hvide Smed!“ gjentog Manden haanlig. „Den hvide Ko, den hvide So, den hvide Kat! Du tænker saa endnu paa Hexeri. Ja, du kan vel selv hexe? Du kan hexe Grøden af Fadet, kan jeg tænke; men det er stor Skam for saadan en rask og livlig Karl at tro paa anden Troldom.“

„Sandt at sige vil jeg helst ikke tro derpaa,“ svarede Iver. „Men vil I saa ikke sige mig, hvem det er, jeg skulde søge Raad hos!“

„Nej jeg vil ikke; jeg vil hellere selv tale med den Mand, jeg mener. Men nu kan du drage hjem og forholde dig rolig. Indtræffer der noget nyt, saa lad mig det vide. — Nej, behold din Pengepung i Lommen! du har intet at be-

tale. Vil du give Drengen derude to Skilling, fordi han satte din Hest paa Græs, saa kan du, men ikke mere."

Iver red hjem, og ved første Lejlighed sagde han sin Veninde, hvorledes det var gaaet. Det var ikke meget lovende, men noget Haab om Bistand var dog givet, og dermed maatte de for det første slaa sig til Ro.

Men der var andre, som havde ingen Ro. Mikkel længtes svært efter at faa Skatten, Jakob efter at faa Pigen, og Kræmmeren efter de lovede Penge. Det var Sine, der skulde krone alle disse Ønsker; men det havde Sine ingen Lyst til. Havesygen havde virket slemt paa Mikkel, men havde dog ikke helt forstenet hans Faderhjærte. Sit Formaal vilde han heller naa ved Overtalelse end ved Strænghed. Han havde saa smaat omtalt Skatten for Kone og Datter og rykkede omsider ud med hele Historien, i det han meddelte dem den store Betydning, Sines Giftermaal havde for den Sag. Kirsten begyndte at frygte for, at hendes Mand havde indladt sig mere med farlige Magter, end det var godt for hans Sjæls Velfærd, og hun greb en Lejlighed til at udtale sin Bekymring for Ras Jørgensen.

Konen fik at vide, at hendes Bekymring var grundet, og at Mikkel havde forsyndet sig svært mod Skattens mægtige Vogter, i det han nu havde indviet Konen og Datteren i Hemmeligheden. Manden vilde nu være hjemfalden til den slemme med Hud og Haar, hvis ikke Skatten hævedes. Kræmmerens Udsagn vandt Bekræftelse i den følgende Tid derved, at man ængstedes ved natlig Uro i Hus og Gaard, der sporedes jævnlig Svovllugt i Huset, og et Par Aftener saas smaa blaa Luer at hoppe hen ad Gulvet. De gjorde ingen Fortræd, men ængsteligt var det, og nu kunde der ikke længere være Spørgsmaal om Pigens Vilje, da det gjaldt om at frelse Faderen af den ondes Kløer. Hun græd sine modige Taarer, men turde ikke længere sige Nej til det, der forlangtes af hende.

Skattens Vogter lod til at være et uredagtigt Væsen og var ikke endda fornøjet. Kræmmeren bragte Besked derom; thi han havde jævnlig Samtaler med Aanden. Denne truede at knække Halsen paa Kirsten Egsgaard og hendes Datter hvis de udbredte Hemmeligheden videre. Det kunde nu være, hvad det var, thi de fik jo at holde deres Mund; men for at Mikkel igjen kunde komme i Aandens Kridthus, var det nødvendigt, at han bragte et højtideligt Forsoningsoffer i rede Penge: Syv Specier, syv Dalere, syv Markstykker og endnu fire

Slags Smaapenge, syv af hver Slags, skulde nedgraves under Stenen en Midnatsstund i Mikkels og de Forlovedes Nærværelse.

„Er der ingen Fare ved det?“ spurgte Mikkel.

„Nej, jeg er jo til Stede,“ svarede den vise Mester.

„Vil der ikke vise sig Ild, naar der graves?“ spurgte Gaardmanden ængstelig videre.

„Jo, men jeg haaber, det bliver ikke røde Luer, som sidst, da Aanden blev fortørnet, men et mildt Lys, der tyder paa Forsoning.“

Vismanden krævede tillige, at der skulde holdes et Slags Jagilde med det unge Par, at det kunde møde i Ofringsstunden som rigtige Forlovede. Mikkel sagde ja til alt, han dreves nu mere af Frygt end af Pengegjerrighed, og var aldeles i Ras Jørgensens Magt. Ingen i Huset turde have en anden Mening end Kniplingskræmmeren.

Det vovede dog Sine i al Stilhed. Hun indvendte intet mod de tagne Bestemmelser, men hendes Hjærte bankede i Ve og Vaande, og hun syntes, de maatte lige saa gjærne tage hende af med Livet. Mere end Livet kunde det da heller ikke gjælde, om hun aabenbarede Sagen for sin Hjærtensven, og det kunde hun ikke lade være. Hun kunde da heller ikke tro, at hun, der begyndte og endte enhver Dag i Herrens Navn, og ikke havde nogen svær Synd paa sin Samvittighed, skulde have noget at frygte af en fredløs Aand.

Da hun saa fortalte Iver Nygaard om de Penge, der skulde nedgraves, blev han styrket i den Tro, han forud hældede til, at der snarere var Bedrageri end Hexeri at bekæmpe, han var nærved at faa hende til at dele sin Mening, og han bad hende være ved godt Mod. Nu vilde han dog atter henvende sig til Peder Kragsig, da der jo var noget nyt paa Færde, og var end hans Dygtighed i Troldom noget tvivlsom, saa var han i mange andre Sager en klog og erfaren Mand, hvis Raad mange havde fundet sig vel ved at følge. — Vennens Ord trøstede den bekymrede Pige, og for det første mærkede hun da heller ingen onde Følger af, at hun havde sladret af Skole.

Med sin Husbonds Tilladelse kom Iver atter paa Ryggen af en Hest og indfandt sig hos Peder Kragsig, hvem han nu kunde give temmelig udførlig Meddelelse om Skattegraveriets Fortid og Fremtid.

„Jeg forstaar! Jeg forstaar!“ udbrød Manden. „Aa det Rakkerpak! Men jeg havde Ret: Jeg kjender den Mand,

der kan hjælpe dig, og han skal faae Bud fra mig. Rid hjem og bryd dig ingen Ting om, inden du hører mere til det. — Og hør! Jeg vilde gjærne vide, hvem jeg har med at gjøre og har spurgt mig for om dig. Det er mig sagt, at du er en brav Karl og den lille Pige er rar og god — meget for god til den Æsel, hun skulde smides i Armene. Det bliver der nok heller intet af nu; men om dit Forhold til hende har jeg intet at sige. Farvel, Søn! Frygt Gud og gjør Ret og Skjel, saa vil alt ske, som det tjener dig bedst!"

Da Iver drog hjem, syntes han ikke, han var bleven stort klogere af sit Besøg hos den kloge Mand, men han kunde dog ikke undlade at sætte nogen Lid til hans Bistand, og han søgte siden at bibringe Sine den samme Tillid.

Alligevel var hun ilde til Mode, da den bestemte Aften kom. Den Aften holdtes Jagildet, men der var ingen fremmede Gjæster. Jakob og Kræmmeren levede højt med Mad og Drikke, men Mikkel kunde intet nyde; han var bange, som ikke var saa sært; thi der lugtede af Svovl og af og til dandsede smaa Ildsluer paa Gulvet. Sine opholdt sig hos sin Moder i Køkkenet indtil der henimod Midnat kaldtes paa hende. Da klyngede hun sig til sin Faders Arm, og skjælvende af Frygt, fulgte hun med ud i Krattet, ud til den berømte Sten. Det var en maanelys Høstnat, en rask Blæst susede gjennem Buskene, saa Egeløvet raslede, i øvrigt var alt stille og fredeligt. Skattesøger-Selskabet iagttog da ogsaa efter Aftale dyb Tavshed. Jakob gravede en Fordybning ind under Stenen, og Kræmmeren, der havde medtaget de syv Gange syv Pengestykker, drog nu en Pose af Lommen og udrystede dens Indhold i Hullet. Da blussede der en Ildslue op og oplyste Omgivelserne med blændende Glans. Det var ikke de røde Luer, der havde forfærdet Mikkel, men en græsgrøn Lysglans, saa vidunderlig klar og smuk, at man snarere maatte glædes ved den end ræddes for den. Bange var dog baade Mikkel og hans Datter, og den sidstnævnte lukkede Øjnene.

„God Aften! Her brændes nok Fyrværkeri!" lød det pludselig tæt ved dem.

Der saas to Mænd at være komne frem mellem Buskene. Skattegraverselskabet forblev tavs, kun Jakob hviskede Ras Jørgensen i Øret: „Herredsfuldmægtigen!" Kræmmeren gjorde strax et Forsøg paa at luske bort, men to andre Mænd traadte ham i Møde, og han opgav det. Sine slap sin Fader og sluttede sig til en af de sidstkomne, der slog sin Arm om

den skjælvende Pige og hviskende søgte at indgyde hende Mod. En af Mændene stak sin Haand ned i Hullet.

„Er der noget, Sognefoged?“ spurgte Fuldmægtigen.

„Ja, jeg tror det er Flaskeskaar,“ lød Svaret.

„Godt!“ sagde Fuldmægtigen og vedblev derpaa, i det han fremviste Tegnet paa sin Myndighed: „I Kongens Navn! de maa alle følge med ned til Egsgaard!“

„Hvorfor skal vi det?“ svarede Jakob. „Har vi gjort noget vi ikke maatte? Er det forbudt en Mand at grave Sten op paa sin egen Mark?“

„Det skal du nok faa at vide. Gaa nu!“ lød Svaret.

Saa gik de. Kræmmeren spillede døvstum, Sine hængte sig ved Iver Nygaards Arm. Jakob holdt sig nær til Mikkel og sagde: „Du skal ikke lade dem komme ind! Du skal i det mindste ikke lade dem faa Lys! Det kunde de,“ saa bandede han, „ikke tvinge dig til.“

Mikkel svarede ikke, han nærede dyb Agtelse for Øvrigheden, der da heller aldrig havde fortrædiget ham og ikke havde haft Aarsag dertil. Rigtignok syntes han, at det var haardt, at den natlige Færd var bleven forstyrret, og Skattens Vogter derved maaske uforsonlig fortørnet, men dette kunde dog ikke bevæge ham til nogen Uhøflighed. Inde i hans Stue vilde Kræmmeren fremdeles ikke svare et Ord, men Pungen med de syv Gange syv Pengestykker blev trukken op af hans Lomme, og det undrede Mikkel, som troede, at Mønterne var blevne gjemte under Stenen. Endnu mere undredes han, da Fuldmægtigen forelagde ham et stemplet Brevskab og spurgte ham, om han kjendte det. — Ja, det troede han nok, han gjorde. Det var vist den Kontrakt, der var oprettet mellem ham og Ras Jørgensen om Skattegraveriet. Men nu blev han underrettet om, at det var et Ejendomsskjøde, hvorved hans Gaard med Tilliggende og Besætning var overdraget til Jakob Kjærhus. Jakob havde givet Smør-Hans Skjødet som Pant for et Pengelaan og Hans havde for Sikkerheds Skyld sendt Skjødet til Tinglæsning. Men da Peder Kragsig havde henvendt sig til Herredsfogden, der var den Mand, han mente med Rette, at Iver Nygaard kunde vente Hjælp af, var man kommen til at tænke, at der ogsaa kunde være noget raadent ved Ejendomsoverdragelsen, og Fuldmægtigen havde taget Skjødet med sig, da han drog ud paa Skattegraverjagt.

Jakob havde været frisk paa det og truet Fuldmægtig og Sognefoged med at føre dem i stor Ulykke for deres natlige Overfald, som han kaldte det. Overfor Kusken, som Fuld-

mægtigen havde med sig, lovede han at lade Naade gaa for Ret, og det vilde han maaske ogsaa mod Iver Nygaard, skjønt han ikke begreb, hvorfor han var med. Men Forelæggelsen af det falske Skjøde forandrede fuldstændig Stillingen. Mikkel saa nu ret, hvor skjændig han var ført bag Lyset, og Jakob skjønnede, at Trods og store Ord ikke kunde gavne. Han bekjendte nu alt, i det han dog søgte at vælte hele Skylden over paa den tavse Kræmmer, hvem han tilstod at have kjendt længe og under forskjellige Navne.

„Maa jeg saa gaa?“ spurgte han, da han havde aflagt sin Bekjendelse.

Men det fik han ikke Lov til. Fuldmægtigen tog begge de to pæne Fyre med sig, og siden, efterat Kræmmerens Tungebaand lykkelig var bleven løst, fik de begge deres fortjente Løn.

Mikkel saa, at han havde gaaet og været Nar for et Par Kjeltringer; men den Skade, der var sket, kunde dog forvindes, hvilket ikke vilde været Tilfældet, hvis han var naaet til at tvinge sin Datter til et Ægteskab med Slynglen, hvorved hun vilde været ulykkelig for bestandig, og Mikkel og hans Kone vilde være kommet i yderlig Armod; thi Jakob og Kræmmeren vilde nok snart have sat al Velstanden over Styr. — Under Nattens skæbnesvangre Forhandlinger havde Mikkel ikke ret haft Tid at undre sig over den mærkelige Fortrolighed mellem Sine og Iver Nygaard. Derom krævede han siden Regnskab, og Datteren tilstod da, at det var hende, der havde givet Stødet til den Vending, Sagen havde faaet, samt at Iver, som hun havde inderlig og hjærtelig kjær, havde røgtet hendes Ærende paa det bedste, og derfor var han ogsaa taget med paa det natlige Tog efter Forslag af den kloge og retsindige Mand, han havde været saa heldig at henvende sig til.

Mikkel gruede nu for de store Omkostninger, Sagen kunde paadrage ham; men i den Henseende blev han befriet fra sin Frygt, og han fik endogsaa sine syv Gange syv Møntstykker tilbage. Saa sagde han til Sine, at Iver Nygaard gjærne maatte komme og besøge dem en Gang imellem, for han var jo nok fattig; men det var ogsaa det værste, der kunde siges om ham.

Og Iver kom der i Besøg en Gang og mange Gange, og til sidst blev han der for bestandig som Mikkels Svigersøn. Saa tog han sig for at grave efter Skatte i Krattet, og det gjorde han saa grundig, at han bortryddede Egepurlet og Trærødderne for Fode. Men saa kom der da ogsaa Skatte

for Lyset i Skikkelse af gyldent Korn og frodigt Græs, som Kratbankens naturlig frugtbare Jordbund gav i langt rigere Maal end de flade Sandmarker, Mikkel hidtil havde dyrket. Paa den Maade kunde Jakob Kjærhus ikke have gravet Skatte, thi dertil hørte strængt og udholdende Arbejde, som han ikke var nogen Ven af.

Og i sin Hustrus fromme, gudhengivne Sind, i hendes enfoldige og gode Hjærte, saa vel som hendes huslige Dygtighed og Nøjsomhed havde Iver fundet en anden og større Skat, som bragte endnu langt større Lykke til Huse end Skatten han udvandt af Kratmarken, der var Skueplads for denne Fortællings Begivenheder.

En ondskabsfuld Hest.

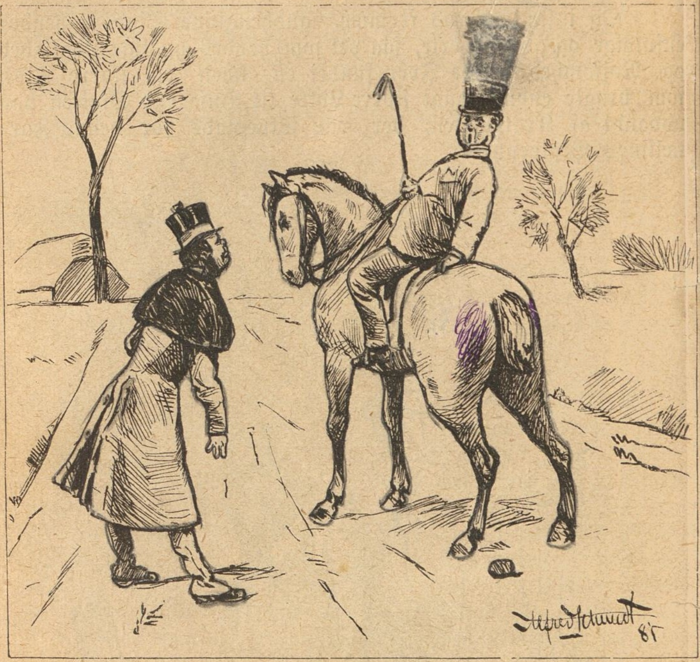

Om en Mægler B. fortælles der, at han gjærne vilde ride, men da hans Rytterfærdighed ikke var synderlig stor, lod han sin Karl gaa tæt bag ved Halen for at være ved Haanden, om noget skulde indtræffe. Derved kom Hesten en Dag til at sparke Karlen over Skinnebenet. Opbragt herover tog Karlen en Sten op og kastede den efter Dyret, men ramte i Steden Mægleren i Ryggen. B. vendte sig forskrækket om og raabte: „Saa du det?“ — „Hvad for noget?“ — „Saa du da ikke, at det nederdrægtige Dyr sparkede mig i Ryggen! Jeg vil aldrig mere ride paa det lumske Bæst.“

Kloge-Knuds Brudefærd.

Humoreske fortalt af C. A. Thyregod.

Med Tegninger af Alfred Schmidt.

Kloge-Knuds Moder havde fæstet sin Søn en Brud, det var Kristen Kølbæks Datter Trine; men hende var der flere, der nok gad have. Selv vilde hun helst have Niels Hjulmand vester omme i Byen; men ham maatte hun ikke faa. Da nu Knud kom for personlig at stifte Kjendskab med hende, sagde hendes Fader ham, hvordan Sagerne stod, og føjede til, at det kanske var bedst, han fik Trine hjem til sin Moder, for Niels var en snu Fyr, og man kunde aldrig vide, hvilke Kunster han kunde finde paa.

„Lad mig saa faa hende med strax," sagde Knud, „for saa er hun i Sikkerhed. Den skal staa tidlig op, der skal narre mig."

„Hvis han ikke gjør det, inden han gaar i Seng," sagde Trine; men hun sagde det ikke højt, og Knud hørte det ikke, for han havde andet at tænke paa, som var ham af større Vigtighed. Trine skulde i Medgift have den bedste Hest i Stalden og det bedste Faar i Faarestien. Knud maatte selv vælge, og han var for klog til at opsætte det, da der jo let kunde ske Omsætning med Dyrene til hans Skade. Skulde han have Trine med, vilde han ogsaa have Dyrene; „thi," — sagde han — „Hvad jeg har, det passer jeg paa; men saa længe jeg ikke har det, kan det gaa baade saadan og saadan."

Det indvendtes der heller intet imod. Saa valgte han Følhoppen, der var drægtig og altsaa paa en Maade to Heste for en, dernæst valgte han Klokkefaaret, hvor han fik Klokken i Tilgift, og Knud forsmaaede ikke en Fordel, om den end var lille. Han tingede og pruttede dernæst med sin Svigerfader, til denne gav ham en gammel Sadel, saa steg han til Hest og tog Trine op paa Sadelknappen foran sig. Faaret blev med en lang Snor bundet til Hestens Halerem, og dens Klokke gjorde Musik til Knuds og Trines Brudefærd, medens de red

afsted i Skridtgang; thi han vilde jo da ikke overanstrænge Øget og Faaret.

Der var imidlertid lønlig gaaet Bud imellem Trine og Niels Hjulmand, og han og hans to Brødre vare paa Færde for at sætte Kloge-Knuds Visdom paa Prøve. Da sidstnævnte kom ind i Rold Skov med sin Kjæreste og sine Dyr, holdt Niels der med en forspændt Vogn og var ved at give Hestene Brød. „Goddag!“ sagde Knud, der ikke kjendte ham og ikke lagde Mærke til, at han vexlede Forstaaelsesblik med Trine.

„Goddag igjen!“ svarede Niels. „Hvad er I for Folk, at I to store og stærke Mennesker hænge jer op paa det

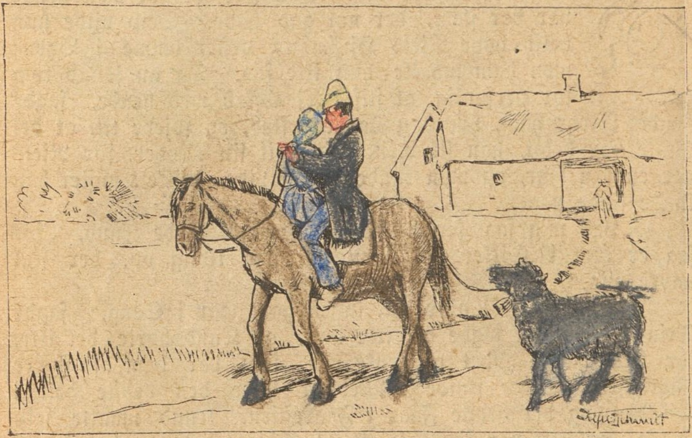

stakkels tykke Øg? Er der ingen Skam i jer, skulde I dog tænke paa, at I let kan ødelægge Dyret. Hvor langt skal det slæbe en saadan Byrde?“

„Vi skulle til Skjørping,“ lød Svaret.

„Til Skjørping! Der kjører jeg netop igjennem, og da jeg har to raske Heste for en tom Vogn, kan jeg gjærne tage en af jer op at kjøre.“

„Ja, det var jo rart nok for Øgets Skyld,“ sagde Knud. „Trine! vil du ride, eller vil du age?“

Hun vilde helst age, og Niels hjalp hende ned, hvorpaa han sagde til Knud: „Jeg vil endnu kun plukke lidt Græs paa Vejkanten til mine Heste; men rid du kun i Forvejen. Jeg

skal snart naa dig, for du kommer jo langsomt af Sted baade for Øgets og Faarets Skyld."

Han red og kom snart af Syne ved en Omdrejning af Vejen, hvorpaa Niels kjørte langsomt bag efter. Han kunde godt taget hjem med Trine strax; men han vilde prøve at faa Dyrene ogsaa og havde i den Anledning gjort Aftale med sine Brødre, Jens og Hans, der allerede var forud inde paa Skovvejen.

Under vedholdende Musik af Faareklokken red Knud fremad, sysselsat med lyksalige Tanker om denne Dags Er-

hvervelse. Trine tænkte han mindst paa; thi hun var sagtens hverken værre eller bedre end en anden Tøs; men det var ham en sand Fornøjelse at udregne, hvor mange dejlige Penge en Følhoppe aarlig kunde indbringe. Og saa var der Faaret, der øjensynlig snart vilde kaste Lam, maaske to, ja maaske tre — fire Lam var ikke engang noget uhørt. Der var Udsigt til, at der inden faa Aar kunde blive en svær Velstand. I sine vidtgaaende Beregninger mærkede han ikke, at nogen nærmede sig bag fra. Dyrene, der var tamme og taalmodige, brød sig heller ikke om den kommende, der ikke var nogen anden

end Jens Hjulmand. Han løste Klokken af Faarets Hals og bandt den fast til Hestens Halerem, hvorfra han samtidig løste Faaret og trak det ind i Skoven.

Knud mærkede ingen Ting; men da han kom noget længer frem, mødte han den tredje Broder, der lunt hilsede ham og spurgte: „Hvad Pokker skal det betyde, at du har en Klokke paa Halen af din Hest? Bilder du dig kanske ind, at det er Slædeføre?“

Knud saae sig om, opdagede, at Faaret var borte, og udbrød i Forbandelse over den nedrige Tyv. „Men,“ sagde han,

„han kan ikke være langt borte. Han skal ikke dø i Synden, for jeg er ikke den, der saadan lader mig narre.“ Dermed vendte han Følhoppen, og nu lod han den trave, saa Klokken klingrede nok saa lystig. Inden ret længe mødte han saa Niels, der kom kjørende med Trine. Han spurgte dem, om de ikke havde mødt Faaret. Nej, mødt det havde de egentlig ikke, men for et Øjeblik siden havde de set en Knægt trække med et Faar ad Gangstien op igjennem Granskoven til højre.

„Saa skal jeg snart nappe baade Tyv og Faar,“ sagde han; „men der oppe under Granerne kan jeg ikke ride. Tjen mig i at holde min Hest og vente her, til jeg kommer tilbage.

Du skal ikke gjøre det for ingen Ting! Du skal faae en gammel Toskilling i Drikkepenge, naar vi komme til Skjørping."

„Ja, det er fristende," svarede Niels, „og jeg faar vel føje dig."

Knud overgav nu Følhoppen til de tvende paa Vognen, hvorpaa han klavrede op ad den stejle Skovbakke, i det han fulgte Fodstien, der slyngede sig mellem Granerne. Paa den modsatte Bakkeskraaning hørte Skoven op, og nedenfor var der en Mose, hvor et Menneske gik og rodede i en Tørvegrav med en afbrudt Gren. Knud gik ned til Mennesket. Det var Jens, der havde taget Faaret; men det vidste Knud ikke, hvorimod han spurgte: „Har du ikke set en Tyveknægt, der kom trækkende med et Faar?"

„Pokker med dine Faar!" udbrød Knøsen. „Jeg har mistet det, der havde mere at betyde. Jeg havde hentet halvandet Hundrede Spesier ovre paa Torstedlund og skulde bringe dem hjem til min Husbond. Jeg lagde mig her for at faa noget at drikke; men det mudrede Vand var ikke til at drikke. Saa var det saa uheldigt, at Pengeposen faldt fra mig og i Tørvegraven, og nu kan jeg ulykkelige Menneske ikke finde den igjen."

„Du maatte heller gaa ned i Graven og lede. Vandet er jo ikke dybt," mente Knud.

„Ak nej, det tør jeg ikke. Jeg har alle mine Dage været ræd for at komme i Vand. Havde jeg [illegible] Strikke, vilde jeg gaa op i Skoven og hænge mig, fo[illegible]or jeg ikke komme uden Pengene. Har du ikke et Par [illegible] Strømpebaand at laane mig?"

„Hvad vil du give mig for at skaffe dig Pungen?" spurgte Knud.

„Jeg vil," bandede han, „give dig en Mark."

„Lad os sige fem Specier, og saa skal du bagefter hjælpe mig at lede mit Faar op og gribe Tyven."

„Lad gaa!" sagde Jens; „men du vil vist faa dine Klæder slemt tilsølet i Mudderet."

„Jeg er nok ikke saa gal at gaa i Vandet med Klæderne paa," svarede Kloge-Knud, i det han trak Buxer og Strømper og de andre Klædningsstykker af og forsigtig steg ned i det sorte Vand. Men Jens var ikke sen med at snappe hans Klæder og hale af Sted dermed, medens han raabte: „Nu skal jeg imens gaa hen og lede om dit Faar."

„Vil du lade mine Klæder ligge!" raabte Knud.

12*

„Nej, der kunde nemt komme nogen og tage dem. Jeg skal nok komme tilbage med dem, inden du har fundet Pungen," svarede den anden, der allerede var oppe mellem Granerne og snart af Syne.
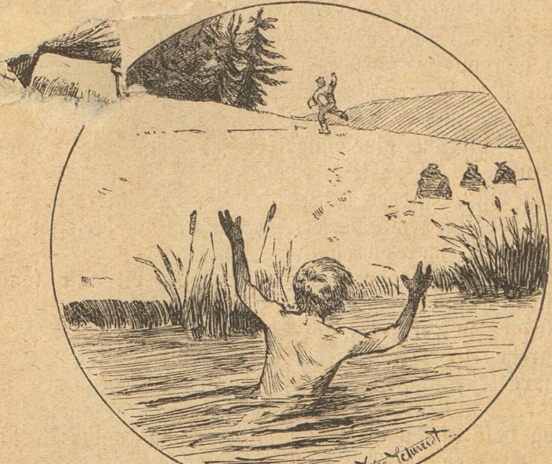
Kloge=Knud kom sørgelig afklædt hjem fra den Brude=færd. Hans Klæder bleve ham dog tilsendte den følgende Dag, og samtidig fik han den Hilsen fra Kristen Kølbæk, at denne ikke skjøttede om en Svigersøn, der ikke bedre forstod at passe paa sine Sager. Følhoppen og Klokkefaaret vare nu hjemme igjen, og det var Trine ogsaa; men hun blev siden ikke meget overhængt af Bejlere, da der ikke var mange, der havde Lyst til at udsætte sig for Niels Hjulmands og hans Brødres Spilopper. Historien med Klæderne var ellers Jenses eget Paafund, da Niels blot havde lagt an paa at faa Trine og hendes Medgift tilbage. Det lykkedes at overbevise Kristen Kølbæk derom, og da Niels med Undtagelse af nogle lystige Ungdomsstreger, som han lovede at aflægge, var et ganske skikkeligt Menneske, saa lykkedes det ham med Tiden at vinde den gamles Velvilje i den Grad, at han fik Lov til for Alvor at hjemføre Trine som Brud.